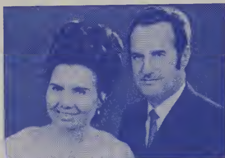
ВІСТІ
КОМБАТАНТА

4

ТОРОНТО – НЬЮ-ЙОРК 2013

Nadia Kostruba Estates Inc.

Заснувавши Фундацію в імені і у світлу пам'ять своєї коханої дружини Наді, я втілив в життя ідеали допомоги, якими ми керувались впродовж всього нашого щасливого подружнього життя.

Це підтримка і сприяння розвитку і діяльності
- української Церкви,
- суспільно-громадських і політичних організацій в Канаді і Україні,
- української молоді і студентства,
- видавничої діяльності УДО та СУМу,
- спонсорування важливих національно патріотичних проектів та проведення різноманітних акцій для процвітання України та добра українців у світі.

Евген Коструба
Президент Фундації

ВІСТІ КОМБАТАНТА Рік 2013 Торонто–Нью-Йорк. Ч. 4 (276)

ЗМІСТ

КОМЕНТАРІ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

„РУССКІЙ МІР"

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

71-ша РІЧНИЦЯ СТВОРЕННЯ УПА

70-ліття СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

ДО ІСТОРІЇ 1-ої УД УНА

Продовження на стр.139

ВІСТІ КОМБАТАНТА

4

2013

ВИДАВЦІ: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців в Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1-ої УД УНА

СПІВУЧАСНІ: Братство Українських Січових Стрільців Об'єднання кол. вояків УПА, Броди-Лев Інк., Українська Стрілецька Громада в Канаді

РЕДАКТОР: Роман Колісник

АДМІНІСТРАТОР: Іларій Кушніренко, тел. (416) 247-5039

VETERAN'S NEWS, quarterly published jointly by:
United Ukrainian War Veterans in America, Brotherhood of Former Soldiers of the 1st Ukrainian Division of the UNA.
In association with:
Brotherhood of Ukrainian Sichovi Striltsi, Former Members of the Ukrainian Insurgent Army, Inc.; Brody - Lev, Inc.; Ukrainian War Veterans' Association in Canada

НОВА АДРЕСА ➜

VETERANS' NEWS
15 LaRose Ave., Apt. 614
Toronto, Ontario, Canada
M9P 1A7

Статті, підписані прізвищем чи ініціялами автора, не завжди відповідають поглядам редакції.
Редакція застерігає собі право скорочувати статті і справляти мову.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:
В Канаді річна передплата 35.00 дол. В США і інших країнах 35.00 ам. дол.

АДРЕСИ ПРЕДСТАВНИКІВ:

УКРАЇНА
Євген Куцик
вул. Личаківська, 37а/2
м. Львів 79010
Україна—Ukraine
тел. (2) 76-7313

АНГЛІЯ
Mr. S. Wasylko
4 The Hollows, Silverdale
Nottingham, NG11 7FJ
ENGLAND
тел. (0115) 981-8978

АВСТРАЛІЯ
Mr. Wasyl Stanko
3 Jean Ave.
Paradise, S.A. 5075
AUSTRALIA

Typesetting and layout by
Creative Touch COMMUNICATIONS
creativetouch@sympatico.ca

Printed by

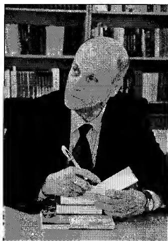
TRIDENT Associates Printing
Українська Друкарня ТРИЗУБ
1-800-216-9136 www.trident-printing.com

Інтернет-версія „Вістей Комбатанта" – http://komb-a-ingwar.blogspot.com/

Коментарі

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ДЕҐРАДАЦІЯ ДЕРЖАВИ І ПРОГНОЗИ НА ЗАВТРА

Усе, що відбулося на Майдані Незалежності 29 листопада, ще раз показало: ми живемо в державі-в'язниці. У державі доможно здеґрадованій. В державі, де не рахуються з волею і гідністю людини. В державі, де зведено в статус норми побиття людей–мов скажені пси накидаються „беркутівці" на юнаків і дівчат (і це не вперше, не вдруге й не втретє) і з садистським ентузіязмом катують їх. Ті, хто мав би стояти на сторожі правопорядку, порушують закон і порядок. А ще й парадокс: яничари в формі „Беркута" били тих, хто підтримував владу й Президента, бо ж майже два роки ґарант зі своєю командою трубили в усі труби, що европейському вибору альтернативи немає і що Україна підпише асоціяцію з Евросоюзом. І, здається, майже всі в Україні в те повірили.

Мало хто міг припустити, що Янукович блефує. Ні в який Евросоюз він не збирався рухатися–Евросоюз потрібен був йому для торгів із Путіним. Он, мовляв, Україну тягнуть у Европу, а що мені особисто буде, якщо я туди не піду? Можна тільки гадати, які умови виставляв Янукович за свою відмову від підписання асоціяції, але беззаперечно, що там ішлося передовсім про президентські вибори 2015 року,–саме те, що найбільше його хвилює. Ані доля країни, ані настрої громадян, ані все те, що складає суть нормального існування індивіда в нормальній европейській державі, що в неї пропонується перетрансформувати країну,–все це для нього порожній звук. Ба, навіть небезпечні теми. Бо тоді починають формуватися зовсім інші стосунки людини і влади, як це є в правовому демократичному суспільстві. Янукович прагне законсервувати все як є на сьогодні. Та ще додати сюди ґарантії на наступні президентські вибори. Щоб Росія–якби він раптом пішов до Европи–не виставила проти нього свого кандидата. Хай Путін „ставить" на нього–для Януковича, то і мета, і засіб, і зрештою, його суть, яку він так ретельно намагався замаскувати, розводячись про свою буцімто націленість на евроінтеґрацію.

Ясна річ, якби раптом Евросоюз запропонував Януковичу ті шалені гроші, яких він вимагав за можливі збитки української економіки, що їх

вона приречена зазнати під час російсько-української торгової війни, яку розв'яже Росія у відповідь на европейську переорієнтацію, то Янукович, може, и погодився б підписувати асоціацію, хоч і в дуже дискомфортну ситуацію це його ставить. Уявімо собі: Янукович–европеєць! Його „дони"–феодали–европейці! Феодали-олігархи відмовляються від обраних „правил гри" і стають законослухняними громадянами! Чи ж можливо це уявити? Чи можна повірити в те, що Янукович і його „братва" мріють про таке життя? Що вони можуть погодитися на зовсім нові умови існування, не грабуючи країну так відверто, як грабували її досі? Ні, це таки зі сфери фантастики, а не з реальности. Скорше можна повірити в життя на Марсі чи Венері, аніж у европейські пожадання „яструбів" із Партії Реґіонів. Той мінімум Европи, який їм потрібний, вони для себе мають. Вони володіють нерухомістю в різних куточках Европи. Їхні діти навчаються в найкращих університетах світу, вони подорожують по країнах Евросоюзу без жодних проблем. Але їм не надто хочеться, аби Европа була така ж легкодоступна для кожного громадянина України. До того ж Европа вельми небезпечна для скорумпованої потопленої в хабарництві України. Европа–це очищення, життя за законами.

Звичайно, окрема тема–ті директори застарілих промислових підприємств, здебільшого на Півдні й Сході України, котрі не хочуть модернізуватися, а тому в нових умовах (якби Україна опинилася в зоні вільної торгівлі) їхня продукція виявиться неконкурентноздатною. Їх справді лякають ті виклики перед якими вони постануть у ситуації конкретного зближення з Европою. Ці люди тримаються за вчорашній день і здебільшого нічого не роблять для того, щоб удосконалювати своє виробництво й стати на рівень справді сучасних вимог. Одне слово, мертвий хапає за ноги живого. Кліка цих директорів, що в переддень підписання угоди звернулася до Януковича зі своїми застереженнями проти угоди, стала чи не головним його арґументом у відмові проти підписання угоди. Від них Янукович почув саме те, що йому треба було (чи може, й інспірував послання безпорадних директорів).

Те, як зреаґувало українське суспільство на януковичеві „фінти"– глибоко симптоматичні. Навіть будучи в стані глибокої соціяльної депресії, аж ніяк не маючи бажання до будь-яких акцій (на всякі протестні заходи останніми роками в Києві приходять здебільшого по 2-3 тисячі людей), воно раптом мовби стрепенулося з летарґійного сну й вийшло на Майдан. Сьогодні неможлива ситуація, щоб населення піднялося в обороні котрогось із політиків, як це було у випадку в Віктором Ющенком–Ющенко вилікував наше суспільство і від захоплення собою, і від самої можливости захоплення кимось із політичних провідників. Ми це вже „пройшли" й маємо від цього надійний імунітет, але тут випадок особливий. Тут чи не кожен відчув себе дискримінованим. Громадські

діячі, студенти, артисти, бізнесмени, вчителі, лікарі... всі вийшли на Майдан. (різні ЗМІ дають різні цифри Майдану 1 грудня–від понад півмільйона до 1,6 млн. Принаймні стільки людей тут ніколи не було навіть у часи піку Помаранчевої революції. Таке з усією відповідальністю стверджує автор цих рядків). Неповороткі, незграбні, ліниві провідники опозиції так само, як і влада, були заскочені цим зненацька. Від них чекали якихось конкретних ідей, а вони не знали що казати. Над Майданом гриміла їхня риторика про злочинний режим, але не було конструктиви конкретики. Вже був четвертий день Майдану, а вони не могли дати йому ради–студенти вночі були полишені без охорони, їх, розносячи табір ущент, несамовито побили беркутівці. Не зуміли впродовж кількох днів і забезпечити все необхідне для життєдіяльности Майдану. А зробити їм це зовсім не складно–за ними партії, штаби, людські ресурси, кошти. Інколи доходило до курйозів. Перше грудня і Майдан Незалежности, і Хрещатик, і всі на довколишні вулиці затоплені людським морем, але впродовж пари годин нічого не починається, всі чогось чекають. То тут то там чути розгублене: „Навіщо нас сюди покликали?" виявилося, нічого не підготовлено для виступів провідників опозиції. Немає ні сцени, ні високої трибуни. Зрештою, немає найголовнішого–чіткого, логічно-послідовного пляну дій.

Опозиційні златоусти виголошують: Януковича–у відставку! Уряд–у відставку! Всі з цим згодні. Але як це зробити? Пікетування Кабінету міністрів–це тільки перший крок. Другим мало стати слухання Уряду в парляменті, де опозиція закликала до його відставки. Всі опозиціонери

добре знали, що їм не вистачить голосів для того, щоб відправити Миколу Азарова і його „команду" з поля. Про це застеріг екс-спікер Володимир Литвин, який пропонував заслухати міністра внутрішніх справ Захарченка і провести розслідування на тему: хто дав злочинне розпорядження застосувати до студентів на Майдані насилля? (те, що на себе взяв вину міліцейський начальник Києва Коряк, нічого не прояснює–він, ясна річ, покриває свого міністра, бо без розпоряджень того він не посмів би цього зробити). А от чи Янукович та Азаров, які з усіх сил відхрещуються від цього, таки справді нічим не причетні до погрому на Майдані?! Але хто їм повірить? Це ж їхній почерк–„ламати через коліно". Зрозуміло, вони хотіли доможно залякати суспільство. Щоб з переляку ніхто й писнути не посмів. Але вони погано знають громадян своєї країни.

Опозиція наївно сподівалася: серед депутатів від Партії Реґіонів є ті, в кому заговорить совість, і вони відхрестяться від провладної більшости і дадуть ті три десятки голосів, яких не вистачає для того, щоб відправити уряд у відставку. Але дива не сталося–реґіонали не дали голосів, хоч дехто з них уже виступав з гнівною риторикою на адресу уряду й відхрещувався від нього. Президентська команда швидко й ефективно провела з ними роботу. „Донецькі" це вміють. Опозиція не вміє. Як і не вміє виходити на конструктивний діялог у пошуках спільників. Опозиція головно замкнена на собі і поглинена своїми чварами.

Нині маємо патову ситуацію. Вожді опозиції не знають, що запропонувати революційному Майдану. Повели колони блокувати адміністрацію Президента, а Янукович на той час уже вилетів до Китаю. Ефективність від такого культпоходу якщо не нульова, то мінімальна. А що заповідається на завтра? Невже Майдан піде на спад? Невже революційна енерґія зійде як вода в пісок? Невже цей шанс буде втрачено? Незаперечно, що опозиція виразно продемонструвала обмеженість її ідей і цілковиту безпорадність у тій ситуації, яка могла б стати козирем у її руках. Влада легко перехопила в неї ініціятиву й почала уміло тягти час. На проміжному етапі влада здобула перемогу.

Але черга знову за Майданом, де вже циркулює ідея про відставку не тільки уряду, а, головне, парляменту. Те, що непосильне для опозиції, цілком посильне для Майдану, бо за ним не електорат, за ним, вибачте цей патос, народ. Помаранчева революція також мала прелюдію, яка називалася „Україна без Кучми!". Це важливо пам'ятати, аналізуючи „припливи і відпливи" революції і вибудовуючи прогнози на завтра.

Сьогодні чи не всі в Україні знають: найбільша загроза для країни–це влада. Знають це й на революційному Майдані. Тому–стоятимуть. Точку неповернення перейдено. Влада даремно заспокоюється…

3 грудня 2013 р.

Архиєпископ Любомир (Ґузар)

ВЛАДА ОБДУРИЛА НАРОД

Молодь, громадськість вийшли на майдани, щоби проявити свою волю, бо чинна влада не захотіла їх почути і обдурила народ.

Таку думку висловив Архиєпископ-емерит Любомир (Ґузар) у коментарі журналісту Дмитру Крикуну.

„Чинна Влада цілий рік запевняла про одне, а в останньому моменті показала своє правдиве обличчя. Чинна Влада старається оправдувати своє поступування арґументами, про які не було мови впродовж минулого року. Чинна Влада мала цілий рік, щоби підготувати підписання асоціяції", – додав Архиєпископ.

Блаженніший Любомир зауважив, що українці зрозуміли, що їхня сила у єдності...

„Сила народу не потребує насилля, щоб діяти, а мирної, послідовної, спільної діяльности, щоб осягнути цілі, які ведуть до загального блага."

Екс-глава УГКЦ порадив зберігати спокій, діяти виключно мирними способами і не піддаватися на провокації. Блаженніший Любомир також нагадав правоохоронцям, що вони є „правозахисними, не владозахисними органами".

ТРИ ПРЕЗИДЕНТИ ПІДТРИМАЛИ ЕВРОМАЙДАН

Леонід Кравчук, Леонід Кучма та Віктор Ющенко–підтримали масові протести українців проти відмови від евроінтеґрації. При цьому президенти закликають відмовитися від радикальних силових дій обидві сторони–і владу, і протестувальників. Про це йдеться у спільній заяві.

На думку президентів, „апогеєм стало застосування надмірної сили до мирних демонстрантів. „Створено перший за роки української незалежности небезпечний прецедент, коли влада вдалася до силового розгону мирного Майдану. Жорстокість, з якою діяли спецпідрозділи міліції, має бути не лише публічно засуджена, але й покарана відповідно до українського законодавства як абсолютно неприйнятна у демократичній країні"–наголошується в заяві.

ХОЧ МИНУТЬ ЛІТА...

(До 95-ї річниці Листопадового Зриву)

Пожовкле листя, сіре небо,
Осінній вітер,–листопад,
О, скільки споминів далеких
До нас вертається назад!...
Був час і вітряний, і зимний,
І листя падало на шлях,
Та в душах нам світило сонце,
І квіти нам цвіли в серцях.
О, незабутній листопад!
Пройдуть літа, пройдуть віки,
А ти стоятимеш над нами,
Як тінь Господньої руки.

Роман Купчинський

Ще перед закінченням Першої світової війни і перед розпадом Австро-Угорщини 18 жовтня 1918 року зібралася у Львові Українська Конституанта, що складалася з сеймових послів, представників партій, яка називала себе Українською Національною Радою, і проголосила урочисто, що всі області західноукраїнських земель творять Українську державу. Щоб не дати себе випередити полякам, українці несподівано, під орудою сотника Дмитра Вітовського, підняли над ратушею національний синьо-жовтий прапор. 1 листопада 1918 року у Львові і в цілій Східній Галичині проголошено Західно-Українську Народну Республіку. Ця подія увійшла в історію під назвою „Листопадового Зриву".

Листопадовий Зрив–це епохальна подія, яка у великій мірі спричинилася до відродження українського народу взагалі, а в Західній Україні зокрема. Ця подія своїм значенням і впливом дала напрям, наснагу і цілеспрямованість багатьом наступним поколінням, назавжди закарбувала незнищиму волю всього українського народу до державної самостійности. Вона також зміцнила ідеологічні позиції українських самостійників на східних землях України. Та, мабуть, найбільше причинилася до проголошення в Києві 22 січня 1919 року Акту державної соборности всіх українських земель. У цьому аспекті Листопадовий Зрив 1918 року став переломним моментом в історії українських державно-національних зусиль, що створив нову добу розвитку української політичної думки, а з тим й намагань до її здійснення–самостійної соборної Української держави.

Пригадуючи Листопадовий Зрив, пам'ятаємо, що ідеал, за котрий боролися та зі зброєю в руках загинули лицарі волі, став дійсністю 24 серпня 1991 року.

Ярослав КОЛОДІЙ

ХРИСТОС НАРОДИВСЯ! СЛАВІМО ЙОГО!

З нагоди світлого свята Різдва Христового та Нового 2014-го року

Президент Фундації
ЕВГЕН КОСТРУБА

надсилає святкові вітання бойовим побратимам,
їхнім родинам, українцям в Україні та у цілому світі.
Нехай новонароджене Дитя Боже світлом мудрості
осінить наш пробуджений народ і веде його шляхом
глибокого морального і національного оновлення.
Нехай новонароджений Ісус освятить невинною
любов'ю кожен день нашого життя,
бо це дорога до спасіння – спасіння нашої душі,
нашого народу, нашої славної України.
Тож, святкуймо Різдво Христове,
вступаймо у Новий 2014-й Рік з вірою у наш чудовий край,
імення якому – вільна, демократична Україна,
а новонароджений Господь нехай благословить
усіх нас на добрі помисли і справи!
З найкращими побажаннями добра, щастя, любові,
довгого і щасливого віку усім Вам

Евген Коструба
Президент Фундації

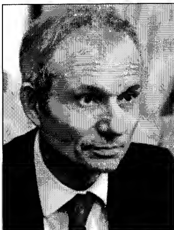
Зоряна Онищук
Прессекретар

Девід ЛІДІНҐТОН
міністер у справах Европи

УКРАЇНА ТА ЕС: СИЛЬНІШІ РАЗОМ

Стаття появилася перед Вільнюським самітом і описує користі України у підписанні Угоди про асоціяцію з ЕС.

Улітку цього року Хорватія стала 28-ю країною-членом Европейського Союзу. Інші країни, які колись були частиною Юґославії, наполегливо працюють, аби піти слідами Хорватії. Україна разом із більшістю інших країн Східного партнерства сподівається, що Вільнюський саміт у листопаді відкриє нову фазу у взаєминах із ЕС. Тим часом еврозона знову розширюється. Отже, після шістдесяти років існування ЕС продовжує бути потужним інструментом щодо змін, пропонуючи безпеку й заможність п'ятсот мільйонам громадян своїх країн-членів, а також тим, хто бажає вступити до нашого „клюбу".

Девід Лідінгтон

Було б помилкою стверджувати, що в Европейському Союзі немає своїх проблем. Саме тому уряд Великобританії наполегливо працює над тим, аби зробити ЕС більш конкурентоспроможним і демократично підзвітним–не лише заради Британії, а й в інтересах усіх країн-членів. ЕС–це чверть світової економіки, а його сукупний ВВП перевищує $17 трлн (для порівняння–сукупне ВВП країн Митного союзу складає $2,1 трлн). Чимало европейських компаній є світовими лідерами завдяки своїм останнім технологіям–погляньте на Rolls Royce та BAE Systems в аерокосмічній галузі. Також подивіться на успіх европейських марок, зокрема на зростаючу кількість британських автомобілів, таких, як Minis та Range Rovers на вулицях в Україні.

Звичайно, Евросоюз може та має бути кращим. Саме тому Британія закликає ЕС бути більш гнучким, відкритим і легше пристосовуватися до нових обставин. Важливим є подальший розвиток єдиного ринку, який залишається покищо неповним у сфері надання послуг, енерґетики та цифрових технологій–у тих секторах, які є двигунами сучасної економіки,–та який, таким чином, є тільки наполовину успішним. Погляньте, наприклад, на енерґетику: Европейська комісія вважає, що за умови повної інтеґрації газового ринку та ринку електроенерґії можна зекономити близько 65 млрд евро (тобто $86 млрд) на рік. Урядам европейських країн слід рішуче взятися за важку справу та

втілити вкрай необхідні реформи, про які вже давно говорять.

А ще Европейський Союз повинен тримати свої двері відчиненими для нових членів. З падінням Радянського Союзу Великобританія відстоювала ідею вступу до ЕС тих країн, що згаяли багато років через комунізм. Ми сподіваємося, що одного дня Україна також стане членом ЕС, якщо цього бажає український народ. Тому ми вважаємо Угоду про асоціяцію, яку буде підписано у Вільнюсі, якщо українська влада продемонструє рішучі дії та відчутний проґрес у виконанні узгодженого з ЕС пляну реформ, першим кроком, що з часом міг би призвести до повного членства України.

Уряд Великобританії ще має прийняти рішення, чи підписувати Угоду про асоціяцію в листопаді. Наше рішення ґрунтуватиметься на об'єктивній оцінці того, чи зміни, які було запроваджено, достатньою мірою свідчать про справжню відданість реформам. Ми маємо великі сподівання, що у Вільнюсі зможемо розпочати новий етап партнерства між ЕС і Україною. Однак нам потрібно переконатися, що цей новий етап стане дійсним. Тому я б хотів закликати український уряд скористатися кількома тижнями перед самітом у Вільнюсі та подвоїти свої зусилля, щоб усунути занепокоєння щодо проблем вибіркового правосуддя, верховенства права, бізнес-клімату та виборчої реформи.

Я знаю, що дехто в Україні стверджує, що ЕС намагається нав'язати їй чужі цінності та надмірно жорсткі стандарти. Я не згоден. Реформи, які передбачено Угодою про асоціяцію, підуть на користь Україні. Подивіться, як вони працюють в інших країнах. Заснована на правилах економіка, яку принесла европейська інтеґрація, допомогла сусідам України, наприклад, Польщі та Словаччині, перетворитися в динамічні та дедалі заможніші сучасні господарства. У Польщі ВВП на душу населення зріс із 2406 ам. дол. 1991 року до 13463 ам. дол. 2011-го, а тривалість життя зросла з 71 року до 76 років сьогодні. Такі цифри говорять самі за себе.

Деякі песимісти ставлять під сумнів спроможність України наслідувати цей приклад. Ніхто не може передбачити майбутнє. Але я переконаний: якщо Україна погодиться на ті реформи, які запровадили її сусіди з ЕС, приборкавши корупцію, скоротивши бюрократичну тяганину, розкривши потенціял молоді та розв'язавши руки підприємцям і малому та середньому бізнесу,–то майбутнє буде яскравим. Нещодавно, згідно з одним українсько-німецьким дослідженням, зробили висновок, що внаслідок тіснішої інтеґрації з ЕС рівень життя в Україні у довгостроковій перспективі міг би зрости на більш ніж 11%. Чому? Тому що українські компанії зможуть на таких самих умовах торгувати з їхніми европейськими колеґами, навчаючись конкурувати та здобувати нові ринки так само, як це вже зробили тисячі польських, чеських, словацьких та інших фірм. А ще в Україну надходитиме біль-

ше прямих іноземних інвестицій, приносячи з собою нові робочі місця, сучасні технології та кращі методи управління. І мені відомі переваги, які можуть принести такі інвестиції: з 2004 року Британія є місцем надходження кожної п'ятої з усіх іноземних інвестицій в Европі.

Звісно, більш тісна евроінтеґрація не стосується лише економіки. Україні також буде корисний досвід ЕС у таких сферах, як покращення якости води та повітря, безпека на дорогах і фіто-санітарні стандарти. Членство України в єдиному европейському освітньому просторі створить нові можливості для більш активної співпраці між українськими та европейськими університетами. І Европейський Союз не буде бездіяльним спостерігачем. Підтримку й допомогу надаватимуть і далі, на додаток до 3,1 млрд евро, які Евросоюз вже інвестував в Україну. Коли ми працюємо у партнерстві, ми сильніші разом.

Врешті я хотів би раз і назавжди розвіяти кілька руйнівних мітів. Перш за все, більш тісні стосунки з ЕС не означають, що Україна втратить свою самобутність. Уряд Великобританії щиро вірить у те, що різниця між країнами є однією з сильних–а не слабких–сторін ЕС. Нації завжди прагнуть плекати свої індивідуальні традиції та культури. І по-друге, це не гра з нульовою сумою. В угодах про асоціяцію та глибоку й всеосяжну зону вільної торгівлі немає нічого, що б перешкоджало Україні в існуючих зв'язках з Росією. Насправді ми цілком очікуємо, що ці зв'язки будуть розвиватися та процвітати.

Більш тісна евроінтеґрація відкриває низку нових можливостей для України та її народу. В основі цих можливостей–захоплююча програма перетворення України, її економіки та інституцій на сучасну та заможну европейську державу. Україна має велику нагоду стати партнером зростаючого впливу та значення. Зміни не відбудуться одразу, але завдяки відданості та рішучості вони обов'язково настануть. Це принесе користь Европі й Британії. А найголовніше–це принесе користь Україні. *(„День)*

Hamida GHAFFOUR

АФГАНІСТАН ПЛАТИТИМЕ ЗА ПОМИЛКИ ЗАХОДУ

Влітку 2011 один фермер з Занґабаду в групі сіл, що положені на південь від міста Кандагар в небезпечній долині Панджваї, дізнався про жахливу для нього новину. Ґектар його виноградника, який годував його родину протягом декількох поколінь, був знищений. Команда в броньованих бульдозерах, фінансована канадським військом, зруйнувала ферму, щоб збудувати нову дорогу, яка скоротить їзду в Кандагар від однієї години до 30 хвилин.

Фермер дуже переживав, як скаржився канадському журналістові Ґрему Смітові, що він отримав 350 долярів компенсації від афганського уряду, а це ніщо—справжнє відшкодування мало б виносити кілька тисяч долярів.

Канадський офіцер пояснив, що місцева влада затвердили плян і, в теорії, фермер має теж користь з нової дороги, пише Сміт, який написав книгу про Афганістан *The Dogs are eating them now* (Собаки тепер годуються ними).

Фермер має свої пляни. Коли канадські війська вийдуть з Кандагара, він уб'є начальника місцевого району, який дав дозвіл на нову дорогу.

„Я помщуся тим, які співпрацювали з чужинцями"–сказав він Сміту.

Творення афганської нації далі виглядає таке далеке, як колись кінь запряжений до брички. Сьогоді відкрили нову мудрість–справа програна й Вашинґтон намагається договоритися з талібами, щоб уже наступного року вивести свої війська.

Але слід не забувати, що, хоча війна була ведена під гаслом гуманітарної місії, але державне будівництво було насправді реклямною вітриною.

Операція „Непохитна свобода" була пропаґандивним засобом. Адміністрація Буша в листопаді 2001 року створила команду, складену з спеціялістів у засобах масовові інформаціїв і відкрила Центри інформаційної коаліції в Лондоні, Вашинґтоні та Ісламабаді для протидії пропаґанді талібів. Виправдовуючи, що налети американської авіяції ведуться для того, щоб звільнити афганських жінок з опресії, було одним з головних успішних кличів.

„Боротьба з тероризмом це також боротьба за права і гідність жінок"–заявила тодішня перша леді США, Лора Буш, у виступі по радіо в День подяки в листопаді 2001 року саме тоді, як почалася американська інвазія.

Звичайно, жахливе трактування жінок талібами не так дуже цікавило американців. Біда в тому, що війна в Афганістані керувалася в першу чергу політичними й військовими пріоритетами.

Наповнювання пальним у повітрі

Шерард Коупер-Коулз, колишній посол Великобританії в Афганістані, у своїх каблях з Кабула піддавав нищівній критиці США і Великобританію, наприклад, що англійці витратили $113 млн з податків своїх громадян на розширення злітно-посадочних смуг на летовищі в Кандагарі для джетів „Торнадо", які ніколи не були потрібні.

Прикладів у тому безліч. 480-кілометрова дорога між Кабулом і Кандагаром, яка була відкрита в 2003 році і тоді її звали „шосе Буша" тому, що той $250-мільйонний проєкт був збудований головно за американські гроші, повинен був стати показовим прикладом американської будівельної інфраструктури. Сьогодні Шлях №1 є забороненою зоною, всіяною кратерами від вибухів сотень мін і бомб повстанців, які також викрадають і вбивають людей на цій дорозі. Тільки в розпачливій ситуації бідні афганці використовують цей шлях.

Інженер американської компанії, яка побудувала це шосе, одного разу сказав мені, що головною метою було дати військовим конвоям НАТО доступ у південний реґіон, щоб оминути інші дороги, на яких повстанці могли легко приховати вибухові матеріяли.

В той час було дуже багато довіри до грандіозних проєктів та високотехнологічної зброї, і недостатньо присвячувалося уваги на копіткі й іноді нецікаві деталі, які віддзеркалювали справжню картину.

Операція „Медуза" була прикладом розбіжностей між військовими і політичними діячами, а що відбувалося насправді ілюструє Сміт.

Під канадським командуванням офензива у вересні 2006 року мала завдання не допустити талібів близько до Кандагару і Панджваї долини. Дванадцять канадських солдатів були вбиті. Навіть якщо

прем'єр-міністер Канади Стівен Гарпер заявив тоді, що „таліби втікають", операція „Медуза" не закінчилася перемогою НАТО.

Таліби залишалися сильними–військові стратеги та начальники не розумілии причини, чому місцеве населення стало на боці талібів.

„Напружений стан, який створився влітку 2006 року, був в основному виною хижаків місцевого самоврядування",–пише Сміт. Місцева поліція розграбувала доми і крамниці, вимагала хабара на контрольних пропускних пунктах, розграбували склади. Незадоволене цивільне населення почало називати їх topakan–воєнними розбишаками.

Таліби повернулися з запеклішою ненавистю, підтримуваною бажанням помсти таких фермерів, як того в Занґабаді за його зруйнований виноградник.

Політичні помилки будуть коштувати країні дорого й цей стан триватиме довго після того, коли останній вояк НАТО відійде. Важко придумати кращий опис цьому безглуздю, як сердитим чотирилітерним англійським прокльоном Сміта: „f---f---f---."

(Переклад з англійської, „Toronto Star")

Кабульського походження Гаміда Гафур пише про Близький Схід і Південну Азію. Вона є автором сплячого Будди: „Історія Афганістану очима однієї сім'ї".

„ДНІ УКРАЇНИ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ": у Лондоні на березі Темзи відбувся український етно-фестиваль

У Лондоні 19 жовтня 2013 р. барвистим етно-ярмарком і ґала-концертом у парку Potters Field на березі Темзи, біля знаменитого London Bridge, завершилися „Дні України у Великобританії", які стали справжнім святом для жителів Туманного Альбіону. Гості етно-фестивалю змогли зануритися в атмосферу української слободи з ярмарком, традиційними козацькими розвагами і кухнею.

На святі британці могли не тільки придбати українські сувеніри від кращих народних умільців, а й долучитися до традиційних українських ремесел. І вони не втратили цю можливість: з азартом робили глиняні горщики на гончарному крузі, розписували писанки і навіть готували страви національної кухні–знамениті вареники і борщ.

Ближче до вечора гостей етно-фестивалю чекав ґрандіозний концерт. На великій сцені виступали відомі українські колективи, серед яких фольклорні групи „Астарта" і „Фолькнери", автентичний колектив „Кросна", а також клясики української рок-сцени Kozak System та Тарас Чубай. Фінальним акордом вечора і всього фестивалю став виступ культової української групи „Воплі Відоплясова" та етно-колективу „Ле Ґранд Оркестр" на чолі з Олегом Скрипкою.

Ґрандіозний культурний фестиваль „Дні України у Великобританії", який проходив з 17 по 19 жовтня 2013 р. в Лондоні, закінчився, але організатори–благодійний фонд Firtash Foundation–запевняють, що европейську публіку чекає продовження.

„Дні України у Великобританії"–фестиваль української культури, який проходив з 17 по 19 жовтня 2013 р. в Лондоні. Організатор фестивалю–благодійний фонд Firtash Foundation, заснований Дмитром і Ладою Фірташ, спонсором виступає міжнародна група компаній GroupDF.

Головна мета фонду–довгострокова системна підтримка освіти та культури в Україні, підвищення творчого та інтелектуального потенціялу української молоді.

Пріоритетні напрями фонду–підтримка талановитої, цілеспрямованої української молоді з активною життєвою позицією, сприяння вивченню української мови, історії та культури України в Західній Европі і підтримка української культури, збереження та відродження національного, культурного і духовного спадку.

Одним з найбільш відомих проєктів фонду є програма україністики

в Університеті Кембриджу, яка дозволяє вивчати українську мову, історію, культуру, літературу і кінематограф іноземним студентам.

Group DF–диверсифікована міжнародна група компаній, бізнес якої представлений в 11 країнах Европи і Азії. Основні напрями діяльности групи–азотний, титановий, газовий і банківський бізнес. Group DF–один з найбільших інвесторів у хемічну промисловість та енерґетику на території Східної Европи. Також група розвиває активи в сферах сільського господарства, засобів масової інформації, виробництва кальцинованої соди, енерґетичної інфраструктури і нерухомості.

Прагнучи бути прозорою і зрозумілою для фінансових інститутів і ринків капіталу, ґрупа впроваджує міжнародні стандарти корпоративного управління.

Загальна чисельність співробітників групи–більше 100 000 тис.

Син Януковича офіційно заробив 580 млн грн за рік

У 2012 році старший син президента Олександер Янукович задекларував 579 232,2 тисяч гривень доходів.

Про це повідомляє Департамент зі зв'язків із громадськістю „МАКО ХОЛДИНГ".

При цьому Янукович-молодший сплатив у Держбюджет 29 971,3 тис. грн у якості податку з доходів фізичних осіб.

„Слід ураховувати, що дані суми були сплачені Олександром Януковичем у якості фізичної особи, і не ідеться про податки, які додатково були сплачені підприємствами Групи „МАКО" за аналогічний період"–додали в прес-службі.

У повідомленні також відзначили, що відповідно до умов раніше укладеного договору, послуги з підготовки річної декларації про майновий стан і доходах Олександра Януковича за 2012 рік виявила компанія ТОВ „Прайсуотерхаускуперс".

Вона ж здійснила розрахунки податкового зобов'язання й підготувала власний звіт про відповідність зазначених у декларації даних українському податковому законодавству.

„Ми продовжуємо рух до европейських стандартів відкритости й повної прозорости. Усвідомлюючи той факт, що діяльність підприємства Групи часто оцінюється з поправкою на моє прізвище, вважаю правильним привселюдно звітувати про свої доходи"–заявив Олександер Янукович.

При цьому в повідомленні немає ніякої інформації про рухоме й нерухоме майно Януковича молодшого, а також про його рахунки.

Gazeta.ua

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР У КИТАЇ

У Китаї відкрився перший Український культурний центр. Ініціяторами підписання угоди про відкриття такого центру є Міжнародна громадська організація „Культурно-дослідницький центр України та Китаю „Ланьхва" та Шанхайська компанія „Їнлун" (Shanghai YingLun Investing Management Co Ltd).

„Довгоочікувана подія стала культурною віхою у житті та взаєминах обох країн. Відтепер українська громада в Китаї матиме власний культурний осередок, що дозволить українцям бути ближчими і зрозумілішими для китайського народу. Це не лише задоволення культурних і естетичних інтересів громадян України й Китаю, а й сприяння економічній співпраці між двома державами. З цією метою в Центрі реґулярно проводитимуться різноманітні виставки та фестивалі, музичні концерти та покази модельних колекцій українських дизайнерів, презентації, а також бізнес-семінари, симпозіюми та круглі столи"–розповідає Юрій Котик, голова Міжнародної ГО „Культурно-дослідницький центр України та Китаю „Ланьхва".

За його словами, Український культурний центр в Китаї стане містком зближення двох країн, кожна з яких має багатогранну культурну спадщину, свої звичаї та традиції.

„Це можливість побачити найкращі твори української культури і мистецтва, ознайомитися із фольклором країни, почути найкращі зразки української пісні, зустрітися із видатними спортсменами та діячами України"–він додав.

У межах відкриття Українського культурного центру в Китаї відбулася низка мистецьких заходів: виставка українського живопису, творів скульптора Василя Салиги, презентація книги відомого китайського художника Чжен Женгана „Листи кохання до України", а також показ моделей українських дизайнерів.

У святковому концерті взяли участь чоловічий вокальний ансамбль з України „Lavivo", співак Чжоу Шен та шоу-балет „Карма" порадували публіку своїми виступами, баяніст Чжан Лічін виконав українські популярні пісні, а віртуозне виконання на старовинному українському музичному інструменті–цимбалах–продемонструвала Жен Цзячі. Є надія, що в майбутньому Центр динамічно розвиватиметься та об'єднає навколо себе багатьох талановитих, освічених, мислячих і творчих людей.

Джерело: ZAXID.NET

ЦІКАВІ ФАКТИ ЩОДО УКРАЇНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

1. Найактивніше українізація йшла при Кучмі, незважаючи на те, що цей президент у передвиборчій кампанії виступав як проросійський, обіцяв російську мову зробити державною і, на той час, погано володів українською.

2. При Ющенку українізація шкіл значно сповільнилася, незважаючи на явну проукраїнськість даного президента. Проте пов'язано це у першу чергу з тим, що в 90-ті українізувалися школи по всій Україні і за деякий час у багатьох реґіонах західної та центральної України відсоток україномовних шкіл впритул наблизився до 100%. Відповідно в подальшому українізація шкіл відбувалась переважно лише на сході та півдні України.

3. Найшвидшими темпами українізація шкіл відбувалась у Києві, на зорі незалежности менше третини столичних шкіл були україномовними, тоді як зараз 97% школярів у Києві отримують освіту українською мовою.

4. Крим та Севастополь були єдиними реґіонами, де певний час українських шкіл не було взагалі, хоча українці складали четверть населення Криму. Інші народності теж вимушені були віддавати дітей в російськомовні школи, оскільки інших на Кримському півострові практично не було. Зараз 8% учнів Криму отримують освіту українською, приблизно ще стільки ж отримують освіту третіми мовами (переважно кримськотатарською).

5. Як не дивно, найукраїнізованіший реґіон України знаходиться не в Галичині. Ним є Рівненська область, де українською мовою навчаються 99.98% учнів.

6. У 10 реґіонах України відсоток учнів, що навчаються українською мовою вищий ніж 99%.

Цікавий випадок Херсонської области. Вона стартувала з порівняно пристойними показниками і до приходу Ющенка не відрізнялась від сусідів, а потім українізація там майже припинилась (на відміну від інших реґіонів сходу) і як наслідок її обігнала суттєво русифікованіша Миколаївщина.

ГАЗОВА ЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ ВІД РОСІЇ

За рахунок розробки власних родовищ сланцевого газу Україна плянує знизити газову залежність від Росії. Про це у етері „Росія 24 канал" повідомив прем'єр-міністер Микола Азаров, передає УНН.

„Масштаби запасу сланцевого газу, навіть за попередніми оцінками, складають 4,5 трлн куб. м. Це на 100-150 років вистачить",–заявив Азаров.

КИТАЙ ОРЕНДУЄ В УКРАЇНІ 3 млн ГЕКТАРІВ ЗЕМЛІ

Україна надасть 3 мільйони гектарів землі в оренду Китаю на 50 років. Про це повідомляють китайські ЗМІ. Йдеться про сільгоспугіддя в Дніпропетровській, в Херсонській області та в Криму.

Угода підписана між Синьцзянським виробничо-будівельним корпусом і українською компанією KGS Agro, яку, як пишуть ЗМІ, контролює уряд. Повідомляється, що така кількість землі може коштувати близько 2,6 мільярда долярів на рік.

На першому етапі плянується придбати в Україні 100 тисяч гектарів землі. Всього ж йдеться про закупівлю 3 мільйонів гектарів. У найближчі 50 років китайські аґрарії плянують використовувати українську землю для розвитку рільництва і вирощування свиней.

Сіньцзянський виробничо-будівельних корпус був сформований Народно-визвольною армією Китаю в 1950-х роках для вирішення господарських проблем. Проблема забезпечення продовольчої безпеки є однією з ключових для КНР. Незважаючи на кількість населення, Китай має в своєму розпорядженні лише 9% світової площі орних земель. КНР орендує за кордоном близько 2 мільйона гектарів сільгоспугідь.

СТАРТУВАВ 14 МІЖНАРОДНИЙ КОНКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМ. ПЕТРА ЯЦИКА

У День української писемности і мови (9 листопада) Житомирщина цього року подала сиґнал, що розпочато масовий мовний маратон.

Перший Міжнародний конкурс з української мови відбувся в 2000 році. Відтоді він щорічно офіційно відкривався в одній із областей України. Торік мовний маратон приймала Рівненщина, а нині– Житомирщина.

Це творче змагання школярів і студентів, яке має на меті утвердження державного статусу української мови, піднесення її престижу серед молоді, виховання поваги до культури й традицій українського народу. Патріотичною інвестицією у майбутнє називає цей мовний турнір виконавчий директор Ліґи українських меценатів, відомий письменник і громадський діяч Михайло Слабошпицький.

На урочистостях переможці конкурсу різних етапів були нагороджені дипломами і подарунками, які заохотили юних мовознавців до подальших звершень.

За багаторічну організаційно-методичну роботу і якісну підготовку конкурсу у реґіоні грамотами обласної ради нагородили методиста обласного інституту післядипломної педагогічної освіти Клавдію Колесник та доктора філологічних наук Петра Білоуса.

ЕВРОПЕЙСЬКА НАРОДНА ПАРТІЯ ВЗЯЛА ДО СЕБЕ „УДАР" І ВИКЛЮЧИЛА „НАШУ УКРАЇНУ"

(„ГУ"). – Европейська народна партія ухвалила рішення про прийняття до своїх лав партії „УДАР" у статусі спостерігача.

Про це йдеться в повідомленні „УДАРу".

„ЕНП завжди була двигуном европейської інтеґрації України, і підтримка друзів особливо важлива для нас сьогодні, коли, без перебільшення, вирішується доля і майбутнє України. Мета нашої партії–це европейська інтеграція України",–заявив Віталій Кличко.

Кличко заявив, що заявку „УДАРу" розглянули в короткий термін.

„Це важливо для нас, бо це є черговим свідченням підтримки нашими европейськими однодумцями европейського курсу України",– відзначив політик.

„Я вірю, що одного дня Україна буде повноправним членом ЕС, а „УДАР"–повноправним членом Европейської Народної Партії",– наголосива Віталій Кличко.

Крім того, за повідомленням прес-служби „Батьківщина", рішенням ПА ЕНП партію „Наша Україна" було виключено зі складу Европейської народної партії.

(„Українська правда")

Х СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ ЗАВЕРШИВСЯ У ЛЬВОВІ

Евгена Чолія переобрано президентом.

Х Світовий Конґрес Українців відбувся 20-22 серпня 2013 р. у Львові, Україна, з участю 208 делеґатів із 27 країн світу. До делеґатів долучилося 350 гостей, які приїхали з різних країн світу, включно з багатьох областей України, щоби брати участь у нарадах і ознайомитися з працею СКУ. Х Конґрес уможливив учасникам ділитися успіхами, обмінятися думками і опрацювати пляни для подальшої консолідації 20-мільйонної діяспори.

Крім делеґатів, на конґресі були присутні представники владних структур України та лідери опозиції.

Х Конґрес, який був присвячений пам'яті жертв Голодомору 1932-33 років, розпочався 20 серпня походом міста Львова і панахидою перед пам'ятником Тарасу Шевченку. Того ж самого вечора відбулося офіційне відкриття у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. Соломії Крушельницької, під час якого головну доповідь виголосив президент Евген Чолій.

Екзекутивний комітет СКУ обрано в такому складі: Евген Чолій–президент (Канада); Ярослава Хортяні–перший заступник президента (Угорщина), Орися Сушко–другий заступник президента (Канада); Петро Штик–третій заступник президента (Франція); Стефан Романів–генеральний секретар (Австралія); Богдан Ватраль–фінансовий референт (США); Зенон Потічний– скарбник (Канада).

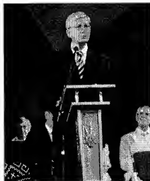
Від імені української діяспори СКУ висловлює щиру подяку мешканцям Львова за їх теплий прийом та особливу подяку голові

Львівської обласної адміністрації Віктору Шемчуку, ректору Національного університету „Львівська політехніка" Юрію Бобалу, та директору Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків із діяспорою Ірині Ключковській.

Світовий Конгрес Українців (СКУ) є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діяспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ об'єднує в своєму складі українські організації із 33 країн та підтримує зв'язки з українцями ще 14 країн. Заснований у 1967 р. як неприбуткова організація, у 2003 р. СКУ був визнаний як неурядова організація зі спеціяльним консультативним статусом Економічною та соціяльною радою Організації Об'єднаних Націй.

Пресове повідомлення СКУ

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СКУ ПРОТЯГОМ П'ЯТИРІЧНОГО ТЕРМІНУ

Звіт Президента СКУ Евгена Чолія включав всі аспекти діяльности СКУ, а зокрема захист людських та національних прав українців незалежно від місця їхнього проживання, сприяння демократизації України та її інтеґрації в Европейський Союз, підтримку української мови в Україні й діяспорі та кампанію щодо міжнародного визнання Голодомору геноцидом.

Наголосивши на окремих успіхах СКУ, Президент СКУ відзначив Міжнародну акцію „Незгасима свічка", що пройшла в 32-ох країнах та порушила питання про Голодомор; міжнародні місії СКУ зі спостереження за президентськими виборами 2010 р. та парляментськими виборами 2012 р. в Україні; захист Бібліотеки української літератури в Москві від невиправданого тиску владних структур Росії; сприяння поверненню Народного дому в Перемишлі українській громаді в Польщі та підтримку української національної меншини в Угорщині в її зусиллях забезпечити належне представництво українців у Державний орган самоврядування.

На завершення свого звіту Евген Чолій заявив: „Запорукою нашого майбутнього спільного успіху є єдність та наполеглива і віддана праця. Тому закликаю Вас дбати за розбудову українського громадського життя у Ваших країнах та зміцнювати наші зв'язки з українцями в Україні і підтримувати її національно-демократичні сили".

Евген Чолій є членом Палати адвокатів Квебеку з 1982 р. та старшим партнером однієї з найбільших адвокатських фірм

Квебеку-Лавері, де Біллі, яка нараховує понад 170 адвокатів. Його юридична практика включає корпоративні та комерційні судові справи, позови акціонерів, справи банкрутства великих корпорацій, банкові судові справи та колективні позови. Як професійний юрист виступає перед Верховним Судом Канади та перед судами Квебеку різних рівнів.

Олесь ГОРОДЕЦЬКИЙ
Голова Християнського Товариства українців в Італії

Х СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ. ПІСЛЯМОВА

Безперечно, Х Світовий Конґрес Українців, який відбувся у Львові в переддень Дня Незалежности, став вагомою подією не лише в житті української діяспори, а й в українському суспільстві в цілому. У традиційно неактивний період відпусток, Конґрес на два дні став епіцентром політичного та громадського життя країни.

Уже саме по собі це зібрання є Подією, оскільки на відміну від проплачених мітинґів та малочисельних акцій окремих активістів, на Конґрес добровільно з'їхалося декілька сотень делеґатів із цілого світу, самодостатніх людей, для яких Україна та Українці–це не порожні слова.

Світові Конґреси українців–це, в першу чергу, звітно-виборчі асамблеї цієї організації. Вони покликані проаналізувати роботу попереднього складу керівних органів та обрати нові, яким делеґати надають повноваження виступати та діяти від імені світового українства на наступний термін. Тому, очевидно, на таких зібраннях присутній певний бюрократичний момент; можливо, для когось видаються нудними звіти представників країн та голів комісій.

Але це є також можливістю обмінятися досвідом та познайомитися з досягненнями окремих громад.

Бо СКУ–це найвища надбудова власне організацій діяспори, а не українська політична партія чи якась мистецько-розважальна компанія. Тож розглядати такі діяспорні акції чисто в українському контексті є абсолютно помилково.

Зрозуміло, що, зважаючи на присутність кращих представників українських громад з-за кордону, на місце проведення, а головно, на просування та пропаґування головної цілі СКУ–розбудови незалежної, демократичної та заможної України,–під час останнього Конґресу було проведено ряд публічних заходів, розрахованих як на діяспорян, так і на активістів з України.

Враховуючи, що цього року все світове українство вшановує 80-ті роковини Голодомору-Ґеноциду українського народу, цей Конґрес був приурочений власне цій події.

Чи є ця тема актуальною сьогодні? Можливо, для когось і ні. Комусь значно цікавішою є якась посада, комусь–імітація бурхливої діяльности, а комусь–той, уже клясичний, за Шевченком „шмат гнилої ковбаси".

Але для всіх думаючих українців ця тема буде актуальною доти, доки увесь світ не визнає Голодомор Ґеноцидом, не засудить його ідеологів та виконавців, а українське суспільство не усвідомить причин, а головно, наслідків цього жахливого злочину проти людства, який багато в чому обумовлює й наші сучасні проблеми пост-геноцидної нації.

Активізація заходів щодо поширення правди про Голодомор у час 80-річчя трагедії, у тому числі, приурочення цій темі світового злету діяспори, є надзвичайно важливим кроком. Траурна хода та панахида за жертвами Голодомору, котра зібрала, окрім діяспорян, представників влади, опозиції, багато громадських діячів та львів'ян, є тому яскравим підтвердженням.

Не випадковим є й гасло Конґресу „Без надії сподіваюсь". Адже, не зважаючи на 22 роки існування незалежної України, наша держава так і не стала українською, демократичною, заможною–тобто такою, як її хотіли бачити всі українці.

Натомість, маємо складний період історії, коли є велика небезпека втрати самої незалежности: Харківські угоди, міністер Табачник, загроза Митного союзу, міліцейський „беспрєдєл", знищення української мови, незаконне захоплення бізнесу, випадки цензури, переслідування за політичними переконаннями...

Але, мабуть, найбільшим злом у нашому суспільстві є тотальна апатія, зневіра й розчарування. Власне, останнє й дозволяє владі робити все, що вона захоче, гальмують створення протестних рухів, сприяють загальній мовчазній деґрадації суспільства.

Тому саме проведення Конґресу у Львові в цей непростий час та запозичене в невмирущої Лесі гасло, мали стати тим поштовхом до дії, до відновлення віри в себе й у свій народ.

Найбільшим публічним заходом стало урочисте відкриття Конґресу. Переповнена львівська Опера, на сцені, поряд із керівництвом СКУ–усі лідери опозиції: Яценюк, Кличко, Тягнибок, Луценко, громадські діячі, віце-прем'єр діючого уряду Вілкул. Скромні, але урочисті декорації.

Після виконання державного гимну слово взяв президент СКУ Евген Чолій. Його виступ був чітким, конструктивним, критичним до влади. Головним лейтмотивом виступу стало питання підписання Україною угоди про асоціяцію з ЕС. Єдиним недоліком виступу, можливо, була його тривалість. Відомий своєю педантичністю,

адвокат Чолій говорив добрих 30 хвилин. Але порівнюючи з наступними передвиборчими виступами політиків, він, як господар заходу, міг собі це дозволити.

Його виступ добре сприймався залею. Декілька разів переривався бурхливими оплесками.

„Своїми" були в цьому залі й українські опозиціонери, їх тепло вітали присутні.

Дещо важче було Олександру Вілкулу. Йому аплодували значно скромніше. А під час зачитування вітання Януковича дехто навіть намагався перервати виступ вигуками. Хоча я маю великі сумніви, що це робили діяспоряни. Як правило, такі речі на подібних заходах роблять місцеві гості. Як казав мені колись один видатний діяч діяспори, інтеліґент на знак протесту не аплодує або виходить, але не кричить і не свистить.

Після закінчення офіційної частини присутні змогли переглянути мистецьку програму. Щоправда, концерту дочекалася лише половина присутніх. Інша частина покинула залю після офіціозу.

Цікавими й змістовними були тематичні секції, присвячені евроінтеґрації та Голодомору, у яких, окрім діяспорян, брали участь визнані українські експерти та громадські діячі.

Під час Конґресу керівництво СКУ провело зустрічі з усіма керівниками опозиції, а по його закінченні–і з президентом Януковичем та міністром закордонних справ Кожарою.

У цілому, X Конґрес відбувся успішно.

До незаперечних позитивів можна віднести наступні моменти: сам факт проведення цього заходу в Україні, присутність усіх лідерів опозиції та представників влади, підняття в суспільстві питання евроінтеґрації та Голодомору, кращого розуміння в Україні ролі діяспори.

Звичайно, були й недоліки, але вони є настільки незначні, що не вартують уваги.

Хоча дехто вважає інакше.

На завершення.

На сьогодні, Світовий Конґрес Українців залишається однією з найвпливовіших проукраїнських сил, як в Україні, так і за кордоном. Мабуть, це єдина інституція, на яку не мають впливу ані влада в Україні, ані антиукраїнські лобі у світі. Тому будь-які надумані, не обґрунтовані та відверто брехливі напади на СКУ не можуть розглядатися інакше як провокації антиукраїнських сил.

А людям, котрі в діяспорі дійсно вболівають за Україну, варто зробити вибір між егоїзмом та спільною справою.

Роботи, повірте, вистачить на всіх. Було б бажання!

(„Українська правда"– скорочено)

„РУССКІЙ МІР НЕ МАЄ НІЧОГО СПІЛЬНОГО З ЦЕРКВОЮ"

Сьогодні християни втомилися від церковних поділів. Це відчувається і серед православних, які не можуть зрозуміти, чому вони поділені на три Церкви, і серед вірних УГКЦ, котрі дедалі частіше запитують, коли ж буде єдина помісна Церква.

Блаженніший Святослав, Глава УГКЦ

Про це сказав Блаженніший Святослав (Шевчук), Глава УГКЦ, в інтерв'ю для газети Львівської обласної ради.

За словами Глави Церкви, екуменізм буде можливий тоді, коли ми не „підлаштовуватимемо Церкву під якісь геополітичні проєкти". „Русскій мір" не має нічого спільного з Церквою. Це чергові пута, які хтось намагається накинути на УПЦ (МП) і використати в інтересах іноземної держави. Вірні цієї Церкви і самі це розуміють",– прокоментував він.

Пригадуючи нещодавню візиту до України кардинала Курта Коха, голови Папської ради для сприяння єдности християн, Блаженніший Святослав підкреслив, що тоді, фактично, уперше в історії відбулася зустріч Предстоятеля УПЦ, Глави УГКЦ, Папського нунція і голови цієї Папської ради. „Ми всі сиділи разом за одним столом у Києво-Печерській лаврі. Це була безпрецедентна подія! В історії важко згадати щось подібне на такому високому рівні. Навіть більше, зустріч була дуже конструктивна і тепла",–пояснив він. Власне, тоді Митрополит Володимир (Сабодан) сказав, що в справі екуменізму втрачено 20 років.

„Думаю, що крок за кроком ми будемо йти до єдности, бо так нас навчав Ісус Христос. У такому світлі екуменізм є не тільки можливим, а й необхідним. Ми повинні розуміти, що без цього не можемо називати себе християнською спільнотою",–додав Предстоятель УГКЦ.

Пояснюючи поняття екуменізму, Глава і Отець УГКЦ сказав, що він полягає в пошуку єдности. У такому разі, на його переконання, релігійний релятивізм (позиція „а, все одно, яка Церква")– невиправданий. „Якщо будемо так чинити, то ніколи не матимемо своєї Церкви",–вважає архиєрей. Крім того, за його словами, у світі простежується тенденція релігійної безграмотности. „Часом чую, що

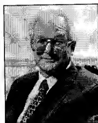
навіть перші люди країни, коли прагнуть висловити свої релігійні почуття, використовують нехристиянську термінологію–говорять про енерґетику, авру. Це чужі речі... Тому потрібно навчити християн їхньої віри, рідної термінології. Тоді люди зможуть бути відкритими для екуменізму",–наголосив Блаженніший Святосав.

За матеріялами: Департамент інформації УГКЦ („Кредо")

Володимир ВАСИЛЕНКО

МЕХАНІЗМ І ЗАСОБИ ЗДІЙСНЕННЯ СПЕЦОПЕРАЦІЇ ПРОТИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Для реалізації проєкту „Русскій мір" кремлівська влада сформувала потужний механізм. Відповідно до указу президента РФ Владіміра Путіна від 21 червня 2007 року в Росії було засновано фінансований із державного бюджету фонд „Русскій мір", правління якого складається з керівників підрозділів різних держустанов.

Володимир Василенко

Його завдання–сприяти згуртуванню в єдину російськомовну меґаспільноту всіх „соотєчєствєнніков", до яких зараховано етнічних росіян і всіх громадян сучасної Росії, представників російської діяспори, ба навіть іноземних громадян, які не є етнічними росіянами, але розмовляють російською.

В указі визначено, що „Русскій мір"–це „світ Росії". Його складовою є закордонні „соотєчєствєннікі", яких необхідно підтримувати й навертати до „ідеї служіння Росії". Фонд бере на себе роль парасолькової структури, ідеологія якої має спрямовувати й консолідувати діяльність державних органів та забезпечувати їхню співпрацю між собою і з громадськими організаціями у сфері роботи із закордонними „соотєчєствєннікамі" й використання їх для здійснення російської гуманітарної політики.

Серед відповідних державних інституцій Росії чільну роль відіграє урядова комісія у справах співвітчизників за кордоном, яку було створено указом президента РФ за № 1681 іще 11 серпня 1994 року. Згідно з положенням, вона є координуючим органом уряду і діє в постійному контакті з гілками законодавчої та виконавчої влади, громадянськими, релігійними та іншими організаціями, контролює виконання Основних напрямів державної політики щодо закордонних співвітчизників, здійснює нагляд за використанням фінансових ресурсів, які виділяє держава для їх підтримки, розглядає питання морального заохочення „соотєчєствєнніков" за особливий внесок у розвиток співпраці з Росією та налагодження життєдіяльности російської діяспори. Ключові посади в комісії нині обіймає вище керівництво МЗС Росії:

голова–Сєрґєй Лавров, міністер закордонних справ, його заступники–Ґріґорій Карасін, статс-секретар, заступник міністра закордонних справ, та Сєрґєй Марєєв, генеральний директор міністерства; відповідальний секретар–Анатолій Макаров, директор Департаменту роботи зі співвітчизниками за кордоном МЗС РФ. До складу комісії входять представники Адміністрації президента РФ, Ради Федерації та Держдуми, Федеральної служби безпеки, Мінфіну, Мін'юсту, Міносвіти і науки, Мінкультури, інших відомств та державних інституцій. Засідання комісії відбуваються не рідше, ніж один раз на квартал. Її рішення є обов'язковими для всіх органів виконавчої влади, підприємств та організацій, що діють у сфері відання цих органів, а також для громадських організацій, які голосували за їх ухвалення.

Поряд з урядовою комісією існує Комісія з координації та взаємодії зі співвітчизниками Держдуми РФ, який контролює виконання урядових програм підтримки „соотечественніков" за кордоном. Фінансування починань, спрямованих на реалізацію концепції „Русского міра", має тенденцію до збільшення. Якщо на програму 2009–2011 років було виділено $33 млн, то на програму 2012–2014-го–вже $46 млн. Згідно з указом президента РФ від 12 травня 2011-го створено спеціяльний Фонд підтримки і захисту співвітчизників, які проживають за кордоном. Його діяльність спрямована на надання необхідної допомоги відповідним особам та налагодження системної роботи з їхніми громадськими об'єднаннями.

У межах МЗС РФ функціонує Департамент роботи зі співвітчизниками за кордоном, який координує діяльність російських дипломатичних представництв у цьому напрямі. Відповідно до указу президента РФ Дмітрія Мєдвєдєва від 6 вересня 2008 року було створене Федеральне аґентство у справах СНД, закордонних співвітчизників та міжнародного гуманітарного співробітництва („Россотрудничество"). Частиною нової інституції стала спеціялізована структура МЗС РФ „Росзарубежцентр", відповідальна за здійснення російської гуманітарної політики за кордоном. Аґентство репрезентовано в зарубіжжі російськими центрами науки та культури (РЦНК) та місцевими представництвами при дипломатичних і консульських установах РФ у майже 20 державах. Його закордонні представництва очолюють російські дипломати високого рівня.

„Россотрудничество" разом із Міністерством освіти і науки РФ–розробник та замовник федеральних цільових програм (ФЦП) „Русский язык", який є стратегічним інструментом реалізації політики Москви у царині зміцнення позицій російської мови та її просування за кордоном. Фінансування цих програм (їх почали виконувати від 2002 року) суттєво збільшується. Якщо вартість ФЦП „Русский язык" на 2006–2010-й становила $28 млн, то на останню таку програму, яку уряд

РФ затвердив 20 червня 2011 року і яка діятиме до 2015-го, з держбюджету виділено $85 млн. „Россотрудничество" фінансовано з державної скарбниці, воно підпорядковане МЗС РФ і в межах своєї компетенції відповідає за реалізацію міжнародних завдань, зокрема підтримки російської мови як основи розвитку інтеграційних процесів у СНД, задоволення мовних і культурних потреб „соотечественников", що проживають за кордоном, а також за надання допомоги національним навчальним закладам інших держав у забезпеченні їх підручниками, методичними, науковими та довідковими матеріялами з російської мови, літератури й культури Росії.

Отже, чільну роль у реалізації проєкту „Русскій мір" має відігравати Міністерство закордонних справ РФ, яке традиційно діє в тандемі зі спецслужбами. Саме цей тандем залучає до розбудови „міра" фінансовані й контрольовані Кремлем громадські організації, такі як Російська рада з міжнародних справ, Фонд підтримки публічної дипломатії імені Алєксандра Ґорчакова, Міжнародна рада російських співвітчизників, Фонд національної та міжнародної безпеки тощо.

Особливий статус має очолюваний відомим українофобом Константіном Затуліним Інститут країн СНД (офіційна назва–Інститут діяспори та інтеґрації). Ця організація діє як структура служби зовнішньої розвідки Росії і, окрім іншого, відповідає за контроль над мовною ситуацією в „країнах близького зарубіжжя" й аналітичну роботу в питаннях просування російської мови та культури за кордоном.

Активну роль у здійсненні проєкту „Русскій мір" відіграє Російська православна церква, яка ще за Пєтра І була одержавлена і яку завжди використовували як інструмент розбудови імперії. Від радянських часів і дотепер багато її ієрархів та служителів є аґентами російських спецслужб.

Сучасна політика РФ, спрямована на розбудову проєкту „Русскій мір", посилення позицій російської мови, має на меті формування поза її межами єдиного російськомовного простору. Її проводять, використовуючи концепцію „м'якої сили", котру її творець, американський політолог Джозеф Най визначає як „спроможність досягти бажаного на основі добровільної участи союзників, а не за допомогою примусу або подачок".

Концепція „м'якої сили", яка передбачає застосування прихованих маніпулятивних політтехнологій, була сприйнята й модифікована російськими спецслужбами і зрештою стала офіційною доктриною кремлівської влади (див. *Тиждень*, № 9/2013). Показовим у цьому пляні є конфіденційний лист, у якому йшлося про застосування „м'яких технологій для змін на краще ситуації на Україні". Автором його був Лєонід Шершньов, генерал військової розвідки Росії у відставці, президент Фонду національної та міжнародної безпеки, до наглядової ради котрого тоді входили Лєонід Шебаршин, генерал-лейтенант, колишній

начальник 1-го Головного управління (розвідка) КГБ СРСР, та Євгеній Прімаков, колишній керівник служби зовнішньої розвідки Російської Федерації. Лист, який став надбанням громадськости у квітні 2009 року, був адресований голові Комітету зі справ СНД та зв'язків зі співвітчизниками Держдуми РФ і завершувався такою промовистою пропозицією: „Я міг би взяти на себе, залишаючись у тіні, загальне керівництво цією роботою або ввійти до якоїсь структури, котру могли б створити для досягнення наших цілей на виборах в Україні".

У програмній статті „Россия в меняющемся мире", опублікованій на початку 2012 року, що була присвячена зовнішній політиці РФ, Владімір Путін визначив „м'яку силу" як „комплекс інструментів та методів досягнення зовнішньополітичних цілей без застосування зброї, а за рахунок інформаційних та інших важелів впливу". Пославшись на світову практику, він зазначив, що Росія теж має такі інструменти, зокрема фонд „Русский мир" та „Россотрудничество", а підсумовуючи, окреслив сферу та мету їх використання таким чином: „Російськомовний простір–це практично всі країни колишнього СРСР і значна частина Східної Европи... Ми повинні в кілька разів посилити освітню й культурну присутність у світі і на порядок збільшити її в країнах, де частина населення розмовляє російською або розуміє її".

Концепцію „м'якої сили" як засобу гуманітарної політики Росії розвинув і конкретизував Константін Косачєв, якого в березні 2012 року указом глави держави було призначено новим керівником „Россотрудничества" й водночас спеціяльним представником президента зі зв'язків із державами-учасницями СНД. Крім того, він став заступником голови урядової Комісії у справах співвітчизників. У статті „Россотрудничество как инструмент „мягкой силы" Косачєв охарактеризував „співвітчизників за кордоном" та російську мову як складові ресурсу „м'якої сили". І наголосив, що його потрібно активно й ефективно використовувати в реалізації пріоритетної зовнішньополітичної стратегії Росії, метою якої є „створення модернізаційних альянсів та посилення евразійської інтеґрації". Інакше кажучи, застосування владою Росії ресурсу „м'якої сили" має на меті формування на територіях складових колишнього СРСР єдиного російськомовного простору як підґрунтя для їхньої реінтеґрації в межах майбутньої російської неоімперії під назвою Евразійський союз.

Ґуманітарна політика Кремля в Україні виходить за межі популяризації російської мови, а сприяння в її вивченні відбувається за допомогою політичних маніпуляцій і тиску. Ця лінія матеріялізується у спробах просування і зміцнення позицій російської, що супроводжуються необґрунтованими вимогами надання їй в Україні статусу другої державної (під штучним приводом необхідности посилення захисту прав російськомовних громадян держави), інспіруванням аґресивних

пропагандистських кампаній навколо безпідставних звинувачень офіційного Києва у здійсненні примусової українізації, а також офіційними протестами навіть проти поміркованих його спроб створити належні умови для функціонування української мови в Україні. Інакше кажучи, просування російської в нашій державі має характер експансії, спрямованої на подальше витіснення української з найважливіших сфер суспільного життя й звуження просторового ареалу її використання.

Виконання експансіоністської мовної політики Кремля в Україні, вочевидь, покладено на Посольство Російської Федерації в Києві, під дахом якого діють представництво „Россотрудничества"; чотири генеральні консульства (у Львові, Одесі, Сімферополі та Харкові); Російський центр науки і культури з представництвами в Одесі та Сімферополі; філіял Інституту країн СНД та структури Української православної церкви Московського патріярхату. Україну досить часто відвідують кремлівські емісари різного рівня для здійснення спеціяльних місій, маючи на меті зондаж ситуації щодо ведення антиукраїнської пропаґанди, організації політичних провокацій та виконання оперативних аґентурних завдань. Через цей механізм російська влада підтримує, адресно фінансує і скеровує застосування в Україні свого ресурсу „м'якої сили", до якого, крім пересічних „соотєчествєнніков", незалежно від їхнього етнічного походження та громадянства, зараховані й проросійськи настроєні представники українського політикуму. Саме вони є головним знаряддям керованої з Москви чекістської спецоперації, завдання якої, вочевидь, полягає в офіціялізації статусу російської мови в Україні і яка, по суті, є продовженням багатовікової війни проти української мови та державности.

(„Тиждень")

Володимир Василенко,
доктор юридичних наук, професор,
Надзвичайний і Повноважний Посол України

ПАПА НЕ КРИТИКУВАВ ПОЗИЦІЮ ЦЕРКВИ ЩОДО АБОРТІВ ТА ГОМОСЕКСУАЛІСТІВ

В інтерв'ю виданню Civilta Cattolica Папа сказав, що „Церква повинна зцілювати рани та зігрівати серця". У розмові, публікація якої займає 30 сторінок, Папа Франціск розповів про себе, про своє розуміння Товариства Ісусового, про роль сучасної Церкви. Він говорив про пріоритет пастирської роботи і порушив різні аспекти євангельської проповіді.

Проте журналісти, як це часто буває, перекрутили його слова і спростили зміст і світові та українські видання рясніли заголовками, що „Папа Римський розкритикував позицію Церкви щодо абортів та сексуальних меншин". Слова Папи жодним чином не розходяться з традиційним ученням Церкви, з яким можна ознайомитися в Катехизмі Католицької Церкви.

Що ж насправді сказав Папа в інтерв'ю виданню Civilta Cattolica? На запитання о. Спадаро про пастирський підхід до таких ситуацій, як розлучення і гомосексуалізм Святіший Отець мав своє слово.

„Ми повинні сповіщати Євангеліє на всіх дорогах, проповідуючи Добру Новину про Царство і зцілюючи, також і нашою проповіддю, кожен вид хвороби чи рани. У Буенос-Айресі я отримував листи від гомосексуалістів. Вони „зранені соціяльно" і кажуть, що Церква їх завжди засуджувала. Але Церква не має таких намірів. Повертаючись із Ріо-де-Жанейро, я сказав: якщо гомосексуаліст має добру волю і шукає Бога, я не маю права його засуджувати. Тим самим я повторив сказане в Катехизмі. Релігія має право висловлювати свою думку в ім'я служіння народу, але Бог у Творінні наділив нас свободою: духовне втручання в особисте життя неможливе. Одного разу мені поставили провокаційне питання, чи я схвалюю гомосексуалізм. А я відповів питанням на питання: „Скажіть: коли Бог дивиться на гомосексуаліста, Він з любов'ю схвалює його існування чи з осудом його відштовхує?" Потрібно завжди брати до уваги особистість. Тут ми входимо в таємницю людини. Бог супроводжує людей по життю, і ми теж повинні супроводжувати, враховуючи їхній стан. Потрібно супроводжувати з милосердям. Тоді Святий Дух підказує священикові правильні слова".

І далі: „У цьому велич Сповіді: в оцінці кожного випадку окремо, у розпізнаванні того, що краще для людини, яка шукає Бога і Його благодаті. Сповідальниця–не катівня, а місце милосердя, де Господь спонукає нас робити найкраще, на що ми здатні. Візьмемо ситуацію з жінкою, у якої за спиною зруйнований шлюб і зроблений у цьому

шлюбі аборт. Потім вона вийшла заміж удруге і живе спокійно, народивши п'ятьох дітей. Аборт лежить у неї на совісті важким тягарем, і вона розкаялася. Вона хоче продовжувати жити по-християнськи. Як чинить сповідник?"

„Ми не можемо наголошувати тільки на питаннях аборту, одностатевих шлюбів і використання контрацепції. Це неможливо. Я про це не так часто говорив, як мені дорікали. Але ж про це слід говорити в певному контексті. У кінцевому рахунку, позиція Церкви відома, а я–син Церкви, і немає потреби говорити про це без кінця".

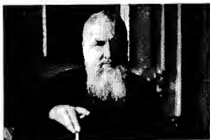
(За матеріялами „Католицький Оглядач")

Папа Франціск вітав народ на Площі ім. св. Петра в середу 9 жовтня 2013 року, на його простягнуту руку сів голуб. Варто над цим задуматися....

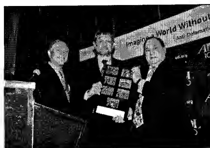
МИТРОПОЛИТА УГКЦ АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО ПОСМЕРТНО НАГОРОДИЛИ ЗА ПОРЯТУНОК ЄВРЕЇВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Антидифамаційна ліґа (американська організація боротьби з антисемітизмом) нагородила посмертно за „відвагу і героїзм у порятунку євреїв" під час Другої світової війни митрополита Андрея Шептицького, який у той час очолював Українську греко-католицьку церкву.

Митрополит Андрей Щептицький

Шептицький удостоєний нагороди імені Яна Карського за відвагу при порятунку українських євреїв.

Нагороду, встановлену для вшанування рятівників євреїв під час Голокосту, отримав родич митрополита, професор Єжи Вейман

Антидифамаційна ліґа в повідомленні нагадала, що митрополит Андрей Шептицький (1865-1944), який очолював УГКЦ з 1900 року, відверто виступав проти переслідувань євреїв у зверненнях і до віруючих, і безпосередньо до нацистського керівництва. За його вказівками й під його керівництвом євреям видавали фальшиві документи, зокрема свідоцтва про хрещення, їх ховали в манастирях, декількох євреїв Шептицький переховував у своєму будинку. Він також написав листа райхсфюрерові СС Ґенріху Гіммлеру, протестуючи проти вбивства євреїв і скаржачись, що до цього примушують українських поліцаїв. А його пастирське послання „Не убий", що закликає не йти на „політичні вбивства" євреїв, зачитували у кожній церкві.

Як сказав, вручаючи нагороду, директор Антидифамаційної ліґи Абрагам Фоксман, крім тих, кого Андрей Шептицький врятував безпосередньо, невідомо, скільки ще він врятував побічно–завдяки своїй моральній твердості, яка мала вплив на інших. „Український націоналізм Андрея Шептицького, націоналізм співчуття і навіть любов до єврейських сусідів–це той націоналізм, який євреї всього світу беруть і підтримують"–підкреслив він.

***

Антидифамаційна ліга (Anti-Defamation League)–американська правозахисна суспільно-політична організація, що протистоїть антисемітизму та іншим формам нетерпимості стосовно євреїв. Заснована в 1913 році. Штаб-квартира розташована в Нью-Йорку, організація має 30 відділень у США та 3 відділення в інших країнах (Єрусалим, Москва).

(adl.org)

УГКЦ І ЄВРЕЙСЬКА ГРОМАДА УКРАЇНИ ЗАСНУВАЛИ МЕДАЛЬ МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ (ШЕПТИЦЬКОГО)

Єврейська громада України у співпраці з УГКЦ заснувала особливу відзнаку–медаль митрополита Андрея (Шептицького), якою нагороджуватимуть осіб, котрі найбільше прислужилися справі українсько-єврейського примирення. Про це 1 листопада 2013 року, у день смерти митрополита Андрея (Шептицького), під час проповіді в Патріяршому соборі Воскресіння Христового розповів Глава Української Греко-Католицької Церкви Святослав (Шевчук).

Предстоятель УГКЦ пригадав, що митрополит Андрей, свого часу, зокрема підтримував дружні стосунки з представниками різних конфесій та національностей.

„Він листувався з тисячами людей, спілкуючись з різними особами на Сході й на Заході, у тому числі з православними ієрархами по той бік Збруча. І потім, коли горнило революцій і громадянської війни виганяло їх із їхніх єпископських осідків, колишні його опоненти знаходили прихисток і відчинені двері на Святоюрській горі в палатах митрополита Андрея. Славний Антоній Храповицький, який ніколи не відзначався надмірною любов'ю до ідеї Української Помісної Церкви, опонент митрополита Андрея, побачив великого чоловіка, який відчинив йому гостинно двері свого дому"–зазначив першоєрарх.

Він також пригадав, що Андрей добре знав єврейську мову. Сьогодні єврейська громада віднаходить його листи і глибоко вражена, що він не тільки писав вишуканою мовою їхньої громади того часу, а й вживав цитати духовних лідерів і мислителів єврейської громади того часу.

„Митрополит Андрей був пророком свого часу, пророком єднання між Церквами, між народами, між світовими релігіями. Особа, яка зуміла залишитися велетнем духу і на цій основі побудувати нове обличчя нашої Церкви XX століття, у час коли люди втрачали людську подобу–у горнилі Світових воєн"–наголосив Глава УГКЦ.

Департамент інформації УГКЦ

71-ша річниця створення УПА

ВІДЗНАЧЕННЯ НА СВЯТО ПОКРОВИ

Уперше за останні роки в столиці України свято Покрови минуло майже без протистояння „правих" із „лівими". „Свободі" вдалося зібрати на своє віче більше учасників, аніж було заявлено,–рекордне число на Маршах слави УПА–майже 17 тисяч. Причому серед присутніх переважала молодь у вишиванках. А ветерани УПА прийшли у своїх бойових одностроях.

Після віча націоналісти пройшли маршем-центральними вулицями, а завершилося святкування на Михайлівській площі Києва концертом.

У Львові в традиційному Марші слави спільно з майже 300 ветеранами УПА взяло участь кількасот представників громадських організацій, місцевих політиків, мешканців міста та його гостей. А серед них–близько 200 членів клюбу військово-історичної реконструкції УПА „Повстанець" із Києва, Кривого Рогу, Хмельницького, котрі разом із своїми львівськими колеґами крокували та їхали на конях у одностроях повстанців, спеціяльно пошитих за фотографіями та взірцями, що збереглися.

Товариство пошуку жертв війни „Пам'ять" з нагоди 71-ї річниці УПА відтворило у Львові історичний бій українських повстанців проти підрозділів німецької армії.

В Івано-Франківську участь у Марші слави УПА взяла майже тисяча людей, зокрема близько 100 ветеранів ОУН-УПА. А попереду колони вояки місцевого ґарнізону несли Державний прапор України. За ними під звуки духової оркестри крокувала молодь, несучи розгорнутий великий синьо-жовтий прапор, а далі–портрет Степана Бандери. Маршрут ходи пролягав вулицями до Меморіяльного скверу. Там біля Хреста жертвам політичних репресій священики відслужили панахиду за загиблими за волю та незалежність України.

У Тернополі й Полтаві учасники вшанування УПА хором повторили присягу воїна-упівця й присягнули не жаліти крови в боротьбі з ворогами. Приблизно сто активістів „Свободи" ще й скандувало під час маршу: „Слава Україні, героям слава!" та „Пам'ятай, чужинець, тут господар–українець!" Зупинившись біля театру імени Миколи Гоголя, вони повторили присягу воїнів УПА.

В Одесі активісти ВО „Свобода" приурочили до 71-ї річниці утворення УПА легкоатлетичний пробіг. В Дніпропетровську Українську повстанську армію вшанували врочистою ходою зі смолоскипами, участь у якій узяло близько 200 людей, в основному, молодих, котрі тримали державні прапори та плакати з написами: „Бандера, Шухевич–герої народу, вони воювали за нашу свободу!", „Україна кличе!" Під час ходи учасники скандували: „ОУН-УПА–державне визнання!", „Січеслав–козацький край!"

У Харкові близько 50 учасників Маршу слави УПА поклало квіти до березового хреста, встановленого на місці пам'ятного знака повстанцям, знесеного невідомими зловмисниками у квітні 2013 року. А архієпископ Харківський і Полтавський УАПЦ Ігор (Ісіченко) відслужив біля нього панахиду.

Відзначення цієї річниці відбулося по всій Україні.

ПРИСЯГА НА ВІРНІСТЬ БАТЬКІВЩИНІ

У найбільших містах України, зокрема Києві, Харкові, Полтаві, Сумах, Тернополі, Чернігові, Дніпропетровську, Львові, Івано-Франківську та навіть закордоном, молодь відзначила свято Покрови Пресвятої Богородиці та День створення Української Повстанської Армії урочистим зачитуванням присяги воїна УПА.

За словами Голови МНК Сергія Кузана, кампанія „Присяга воїна УПА", що стартувала цього року, відбулася досить успішно:

„Цього року представники молодіжних патріотичних організацій–МНК, СУМ в Україні, МНР, Пласту та Української справи–спільно ініціювали всеукраїнську кампанію, що успішно відбулась не лише в більшості реґіонів України, але й закордоном. Адже героїзм воїнів УПА об'єднує українців Заходу та Сходу. Очевидно, що з кожним роком кампанія набуватиме все більшого розмаху, адже цього року до неї доєдналися більше тисячі молодих людей".

Так, 13 жовтня у Полтаві представники Молодіжного Націоналістичного Конґресу (МНК) та ГО „Українська справа" презентували полтавцям фотовиставку, присвячену визвольній боротьбі Української Повстанської Армії–„Армія нескорених", яка не вперше виставлялася і отримала безліч позитивних відгуків.

Акція „Присяга воїна УПА" у Харкові розпочалася з хороших новин: Вищий адміністративний суд України своєю ухвалою від 12 вересня 2013 року підтвердив, що пам'ятний знак воїнам Української Повстанської Армії, що знаходився у Молодіжному Парку міста Харкова був встановлений законно, а отже, його пошкоджено або демонтаж є злочином.

Всього у відзначенні взяли участь близько 100 харків'ян. Захід розпочався з панахиди за всіма загиблими, що полягли за незалежність України, яку проводив Архиєпископ УАПЦ Ігор Ісіченко. Після панахиди молодь з МНК урочисто проголосила присягу воїна УПА.

У центрі Тернополя відбулася подібна за форматом виставка „УПА. Армія нескорених".

Авторами експозиції „УПА. Історія нескорених" є співробітники Центру досліджень визвольного руху: Володимир В'ятрович, Роман Грицьків, Ігор Дерев'яний, Руслан Забілий, Петро Содоль. Дизайн виконаний Ольгою Сало.

14 жовтня біля пам'ятника Степана Бандери відбулася Всеукраїнська молодіжна акція „Присяга вояка УПА", опісля–повстанська ватра (співи патріотичних пісень під гітару) в Парку Топільче.

У Києві за ініціятиви СУМ та МНК 14 жовтня біля Золотих воріт ветерани визвольного руху Михайло Стус, Теодор Дячун, Семен Сорока урочисто зачитали присягу воїна УПА та молитву українського повстанця. Окрім цього, було представлено виставку про Євгена Коновальця та унікальну експозицію нагород визвольних змагань XX ст. (надані Центром досліджень визвольного руху).

Присяга воїна УПА пролунала в Чернігові по завершенні „Маршу слави УПА" біля храму св. вмч. Катерини. 14 жовтня від торгового центру „Мегацентр" до храму відбувся „Марш Слави УПА", у якому взяло участь більше сотні учасників.

На Львівщині, у місті Сокаль, у переддень свята Покрови, 13 жовтня, відбулася смолоскипна хода до 71-ї річниці створення Української Повстанської Армії. В акції взяло участь близько 100 осіб.

Подібна хода пройшла 14 жовтня і в Сумах. Захід зібрав більше півтори сотні націоналістів, які пройшлися маршем центральною вулицею міста. Завершилася хода біля пам'ятної дошки керівнику націоналістичного підпілля у часи Другої світової війни Семену Сапуну.

Як зазначив Голова МНК Сергій Кузан, завданням кампанії–показати тяглість традицій визвольних змагань від покоління українських повстанців до сучасних українців: „Наше завдання, щоб молодь також у символічний спосіб прийняла присягу воїна УПА, таким чином беручи на себе зобов'язання продовжувати чин своїх геройчних попередників і, в разі потреби стати до оборони України, оборони інтересів української нації".

ПОШУК

Може хтось чув про Савкіна Петра Танасовича, місце народження–Бучацький р-н Тернопільської области? Пройшов Броди, вижив. Родичі цікавляться. Це все, що відомо. Вістки подавати на адресу: arkushai@ukr.net або до „Вістей комбатанта".

РОЗДУМИ В 70-ЛІТТЯ СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА"

28 квітня 1943 року у Львові проголошено творення Української дивізії „Галичина". Покликано до життя Військову Управу із завданням опіки й захисту дивізійників і їх родин.

„Один із членів військової управи згадує, що як хтось критикував прихильників ідеї творення своєї збройної сили в тому часі, то йому давали таку відповідь: ми не творимо дивізії для німців. Збройної сили вимагає від нас українська справа. Ми творимо її виключно для оборони рідного краю.

Це було тоді, коли большевицькі аґенти й шпигуни вешталися свобідно по таборах та кожному молодому українцеві, що ще недавно боровся проти них із зброєю в руках, намагалися причепити будь-яку латку, щоб насилу забрати його на „родіну", а там уже знищити фізично. Москва колись не могла стерпіти Запорозької Січі, так і тепер хотіла поголовно знищити всіх тих, що боролися проти неї й готові були це робити в майбутньому. Всі ці „гончі собаки" й макабричні події пішли вже у безвість історії.

Я не маю наміру виголошувати похвал ані українським політикам, які 1-шу Дивізію організували, а ще менше тим молодим патріотичним українцям, що в своїй любові до рідного краю покидали свої доми, своїх батьків, матерів, дружин, дітей чи своїх наречених та голосилися до української дивізії, щоб боронити свій край і нарід проти загрози московського безбожного большевизму, що сунув чорними хмарами на Україну. Молодий та ідейний український доброволець одягав військову уніформу не лише для оборони Божих прав України, але також для оборони загальнолюдської, християнської ідеї перед наступом московського безбожництва.

В цю велику ідею вірили сильно українські дивізійники, а дивізійні духовники завжди і всюди клали її своїм духовим синам перед очі. Бог і Україна–це два нерозривні поняття у свідомості українських дивізійників. Мушу сказати, що я вже мав багато різних парафіян, але українські дивізійники були моїми найкращими духовими синами. Дуже часто серед томливих маршів на чужому терені, дивізійники, хоч були втомлені й виснажені голодом, холодом і боями, вони щонеділі зранку зривалися на ноги із рідною піснею довгими колонами маршували на Богослужбу та своїм гарним хоровим співом молилися за Україну. В той спосіб вони були прикладом для інших народів, напр. словацькі чи австрійські священики часто дякували мені із сльозами в очах за такі прекрасні Богослужби й казали: „Як Україна має таких

вояків, то вона ніколи не загине".

Українські дивізійники віддали своє життя за Україну та в обороні християнської правди. І їхні друзі, що вийшли живими з тієї боротьби, аж до своєї смерти збережуть вірність тій самій ідеї, бо боротися за Україну і справедливий лад у світі, це Боже призначення українського народу в сучасну пору."

„Клонимо наші голови перед тими, що в молодечому запалі голосились добровольцями, щоб здобути для свого народу те, чого століттями не могли здобути для своєї Батьківщини їхні батьки і прадіди. Багато з них віддало своє життя… Перед собою мали вони єдину ціль—волю своєї Батьківщини без ворога і супостата в ній… Вони не захитались до останку й це вміли оцінити ті країни, що їх гуманно прийняли в свій полон. По всіх поселеннях вони були прикладом вірности Україні, любови до неї і своєї вірности найвищим ідеалам, за які вони боролися зі зброєю в руках".

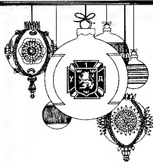
о. д-р І. Нагаєвський „Спогади польового духовника" (1986)
http://lib.galiciadivision.org.ua/kapelan/
Подав о. Зорян Добровольський

ВІДЗНАЧЕННЯ У „ПЛАСТОВОМУ ШЛЯХУ"

У журналі „Пластовий шлях", який ми одержали 13 вересня 2013 року, були вложені кольорові поштові картки, видані В'ячеславом Стебницьким з нагоди 70-ліття створення Української Дивізії „Галичина", накладом 100 примірників.

Богдан МАЦІВ

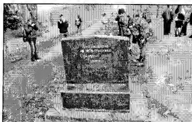
Христос Родився!
Славіть Його!
З світлим празником
Різдва Христового
та Новим 2014 Роком

Вітаю Членів Братства та їхні родини,
читачів та редакцію „Вістей Комбатанта",
друкарню „Тризуб" та всіх жертводавців,
які фінансово підтримують журнал.

Бажаю всім доброго здоров'я і Божого Благословення!

Онуфрій Білоголовський, Чіктоваґа–Боффало

ВІДНОВЛЕННЯ АЛЕЇ НА ЧЕСТЬ СТВОРЕННЯ ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА" У ТЕРНОПОЛІ

25 жовтня 2013 року представники Тернопільської міської організації Всеукраїнського об'єднання „Свобода" разом із жителями міста відновили алею на честь створення Стрілецької дивізії „Галичина". Близько півсотні саджанців катальп висадили у парку „Топільче". Ще у травні 2009 року у цьому ж парку було висаджено алею дубів, які вандали знищили.

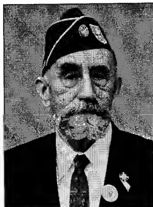
„Сьогодні ми висадили нові дерева – катальпи та встановили новий знак на честь дивізії „Галичина". Катальпи–заморські дерева, які добре приживаються в західній Україні, вони схожі на каштани і мають до 15-18 метрів висоти. Такі ж дерева цього року ми висадили у парку ім. Т. Г. Шевченка, вони добре прижилися і тепер милують око тернополян та гостей міста. Сподіваюся, що і ця алея розквітне та прикрашатиме наше місто. Також звертаюсь до усіх тернополян з проханням бережно ставитись до людської праці,–зазначив міський голова Тернополя Сергій Надал. –Пам'ять про наших славних предків–борців за волю України, повинна жити і передаватися з покоління в покоління. Сподіваюся, що ця алея буде нагадувати жителям Тернополя про безстрашних воїнів Дивізії „Галичина" і про їхній подвиг. Особливо молодь повинна не забувати про своїх героїв і наслідувати їх, адже Дивізія складалася з людей, які прагнули здобути краще майбутнє для рідної держави, основною метою яких було–не дозволити ворогам знущатися над українським народом. Вони були справжніми патріотами і є зразком для наслідування для кожного громадянина України. Такими маємо бути і ми, і наші діти".

„Думаю, що з кожним роком наше суспільство стає більш свідомим і розуміє, що таке справжні життєві цінності, і що пам'ять про тих, які життя віддавали за незалежну Україну треба шанувати. Тому, закликаю тернополян берегти і доглядати цю алею, так ми віддамо шану воїнам Дивізії",–заявив очільник Тернопільської „Свободи" Роман Навроцький.

ГЕНЕРАЛ МИХАЙЛО КРАТ

У середу 14 серпня 2013 року відійшла у вічність в Бетезда, штат Мерфленд, США, Ніна Крат Черняк, донька св. п. ген. Михайла та Євдокії Кратів, вдова св. п. Адріяна Черняка. Народилася 16 листопада 1916 року в Умані. Залишилися у глибокому смутку діти Марко і Ґаня Черняк, внуки Адріяна і Марко Мак.

Материковий український читач ще мало знає про українського патріота-військовика, знаменитого уродженця міста Гадяча на Полтавщині Михайла Миколайовича Крата. Цю прогалину усуває книга споминів та статтей генерала Крата з дуже вимовним наголовком *Козацькому роду нема переводу*, що побачила світ 2010 року у місті Бетезда, упорядниками якої стали донька Михайла Крата–Ніна Крат-Черняк та внучка Ґаня Черняк, які у передньому слові, зокрема, зазначають:

Ген.-пор. Михайло Крат

„...Різні автори згадували його в еміґраційній пресі як про визначного старшину армії Української Народної Республіки в часі визвольної боротьбі в роках 1918-1920. Пізніше історик Лев Шанковський зараховував його до відомих військових авторів, а письменник і побратим генерала Юрій Тис-Крохмалюк наголошував, що статті його–це вартісний матеріял для дослідників новітньої історії України".

Про молодість генерала можна коротко сказати, що він, як молодий „малоросійський дворянин Полтавської губернії" в той час (початок ХХ-го століття) не думав інакше про своє майбутнє, як про офіцерську службу в російській царській армії. Та, відчувши клич крови своїх козацьких предків, перейшов в 1917 році на службу Україні. І служив їй вірно, сумлінно і з любов'ю до кінця життя. До того ж, генерал Крат, за влучним висловом владики Мстислава, на протязі всього свого життя був відданим і офірним сином Української Православної Церкви. А ще, як стверджують,–він не любив вислову „змагання" замість „боротьба", говорив, що про змагання говоримо, коли мова про спорт, а в боротьбі ллється кров і жертвується молоде життя за велику, світлу ідею–за волю України. За ту ж ідею боролися й гинули нові борці в рядах Української Повстанської Армії та вояки з Дивізії „Галичина" в роки Другої світової війни.

Михайло Крат походив з української старшини Гадяцького полку. Предки його були бунчуковими та значковими товаришами, один з його предків був сотником. Михайло Крат народився 6 серпня 1892 року в Гадячі в родині капітана російської ґвардії, Миколи Огійовича Крата. Одержав освіту в кадетських корпусах у Сумах і в Петербурзі. В році 1911 по закінченні Павловської офіцерської школи в Петербурзі отримав ранґу підпоручника 93-го піхотного Іркутського полку в Пскові.

Під час Першої світової війни був чотири рази поранений і нагороджений бойовими орденами включно з орденом святого Юрія 4-го ступеня (за бій під Лодзю в 1914 році, коли був поранений трьома кулями). Тоді ж він одержав сербський орден „Звізду Караґеорґія" 4-го ступеня з мечами. За відзначення в боях і по вислузі Михайло Крат був ступнево підвищуваний у ранґах. В грудні 1916 року, маючи 24 роки, вже був підполковником, а в 1917 році–полковником.

10 грудня 1917 року полковник Крат вступив на службу Української Народної Республіки. Під час боїв у Києві був помічником начальника оперативного відділу штабу Київської Військової Округи. Пізніше, в роках 1918-1920, служив на різних становищах у дивізіях: Одинадцятій Піхотній, Другій Запорозькій, Третій Залізній і Окремій Кінній. Приймав участь у повстанні проти гетьмана Скоропадського, в боях проти більшовиків і т. зв. „Добровольчій" російської армії генерала Денікіна. 12 жовтня 1919 року 8-ий піхотний Чорноморський полк під командою полковника Крата розбив під селом Баланівкою (околиця Бершаді на Поділлі) 50-ий Білостоцький полк Денікіна, взяв у полон біля 600 офіцерів і солдатів. Під час Першого Зимового Походу полковник Крат був начальником штабу Запорозької Дивізії. Влітку 1920 року полковник Крат їздив у складі Української Військової Місії до кватири т. зв. „Русской армии генерал барона Врангеля" для нав'язання контакту та узгіднення бойових операцій проти „червоних". Полковник Крат був лицарем „Залізного Хреста" (за Зимовий Похід) і кавалером ордена Симона Петлюри.

По закінченні Визвольної боротьби він перебував у Польщі, де працював як бухгалтер. Від 1940 до 1945 року М. Крат був членом дирекції Союзу Українських Кооператив у Холмі.

Весною 1945 року з наказу президента УНР вступив до штабу Української Національної Армії під командою генерала Павла Шандрука. По капітуляції Німеччини, разом з Дивізією в роках 1945-1948, перебував в англійському полоні в Італії і в Англії, був комендантом табору полонених в Белярії. В 1946 році за ініціятиви генерала Крата (підвищений у ранзі в 1945 році) і при його активній участі було організовано в таборі в Ріміні т. зв. „Народний Університет", у якому впродовж восьми місяців для авдиторії до 800

осіб викладались українознавчі дисципліни. Михайло Крат викладав історію України. Ще з часів своєї служби в московській армії й пізніше був викладачем у підстаршинських і старшинських школах. Після звільнення з полону, в роках 1948-1950, працював як бухгалтер Генерального Церковного Управління в Англії, а в грудні 1951 року він прибув до США, до Детройту, де до 1959-го працював на фабриці, аж до виходу на пенсію, був одним із директорів Кредитової Спілки „Самопоміч" та активним членом Парафіяльної Ради української парафії св. Покрови. Виголошував реферати-промови на запрошення українських організацій та на національних українських святах. Написав чимало статтей на громадсько-політичні й історичні теми. Михайло Крат помер 8 серпня 1979 року, проживши 87 років, похований в Савт Баунд Бруку.

Дружина генерала Крата, пані Євдокія (з дому Шевченків) народилася 10 березня 1896 року також у Гадячі на Полтавщині. У 1918 році одружилася з Михайлом Кратом. Була в Першому Зимовому Поході. 25 грудня 1919 року попала в містечку Животові на Таращанщині разом з обозом 3-ої Залізної Дивізії в денікінський полон, з котрого їй вдалося втекти. Діставшись до штабу армії, склала звіт про напрям руху ворога та про знущання над нашими старшинами й козаками. Під кінець січня 1920 року дістала від командира армії генерала Михайла Омеляновича-Павленка завдання–поїхати в занятий більшовиками Єлисавет, щоб розвідати про перебування повстанців отамана Ґулого-Ґуленка. Це небезпечне завдання вона виконала, і завдяки тому війська УНР з'єдналися з повстанцями... Померла 15 січня 1977 року в Детройті, похована також в Савт Баунд Бруку (Нью Джерсі).

Починається ж книга споминів із ось такого цікавого й вимовного документу: „Ми нижчепідписані свідчимо, що означеного Матвія Крата, маючого в уїзді (районі) Гадяцькім своє довільне помістя (нерухомість, землю), предки, прадід Іван, будучи в полку Гадяцькім знатним військовиком, а дід Хведір значковим товаришем, а рівнож і батько сотником, з давніх давен служили в українськім Гадяцькім полку після звичаю української служби, з власного свого благоприобрітеного (чесно придбаного) шляхетського майна... 1795 року.." „Оце перший документ, що зберігся по страшному катаклізмові наших днів, –зазначає М. Крат,–На жаль, родич наш, пастор Павло Юрієвич Крат чомусь переклад зробив з московської мови й він втратив свою вартість. А цей же Павло Крат оповідав мені, що рід наш походить з Болгарії, звідкіля вийшов до Чехії при царі Симеоні (це, якщо не помиляюсь, часи нашого Ярослава Мудрого). Там, в ХІ віці предок наш граф Крат боровся проти німців. Вони його війська розбили, а йому відрубали голову. Фонетично наше прізвище дуже подібне до чеської мови, а в Чехії нібито й досі

знаходиться гора, що зветься Кратова. Але це тільки родові леґенди, а правда є та, що наші предки були козацькими старшинами Гадяцького полку. Павло Крат ще розказував, що рід наш не тільки стародавній, козацький а й шляхетський. Один з наших предків брав участь разом з польським військом у поході на Москву. Коли ж польське військо, не отримавши належної платні, збунтувалось і покинуло свої позиції й королевича Владислава під Москвою, тоді наш предок зі своєю гадяцькою сотнею привів королевича Владислава до його батька–короля Зиґмунта III, який саме тоді облягав Смоленськ. За ту службу наш предок одержав у 1612 році польське шляхетство. Пізніші наші предки були значковими й бунчуковими товаришами. Один з них був „соратником" Мазепи, брав участь в бою під Полтавою проти царя Петра I в 1709 році, і після програного бою вийшов з Мазепою на еміґрацію. В 1795 році цариця Катерина II надала Кратам „дворянство" (російське шляхетство) на тій підставі, що предки Григорія Матвійовича Крата в часи гетьманщини були вже шляхтичами раніше",– продовжує генерал Крат. „В 1812 році цар Олександер I для заспокоєння самостійницьких настроїв „малоросійського дворянства" дозволив формувати українські козацькі полки. Тоді Москві було трудно через наступ Наполеона, і тому вона дурила нашу шляхту надією на поворот козацьких вольностей та традицій. Вищезгаданий Григорій Крат служив у 6-му Чернігівському Козацькому полку малоросійського, тобто українського, війська. Наше Кратівське гніздо–Красна Лука коло Гадяча. Багато селян в Красній Луці носять прізвище Крат. Прадід мій Григорій не хотів ділити його поміж своїми дітьми, а все зоставив старшому синові Архипові. А Огієві, моєму дідові, дав освіту й казав „служити цареві", тобто іти до війська, бо земля всю родину не вигодувала б. Так рід наш поділився на Архиповичів і Огієвичів. Перші були не тільки по крові, але й по культурі, а часто і з переконань–українцями. А Огієвичі, себто та лінія, до котрої я належу, не завжди визнавала себе українцями, забула рідну мову, розповзлася по всій Росії, і тільки приналежність до шляхти „полтавської губернії" в'язала її з рідною землею та українським народом. Дід Огій був щирим українцем, не міг без сліз читати підпільного тоді Шевченка, що був його сучасником. Жонатий був з панною Ганною Серно Солов'євич–донькою священика, хорошого шляхетського роду з Білорусі. Діда я не пам'ятаю, бо він умер в 1874 році. А бабку пам'ятаю дуже добре; вона вмерла в Кишиневі, де жила у своїх синів Сергія й Володимира. Батько мій, Микола Огійович, народився 29 квітня 1855 року в Новоселицях на австрійському кордоні, де дід Огій був тоді начальником митного уряду. Дід Огій мав багато синів. Усіх їх віддавав до Полоцького Кадетського Корпусу. Батько мій скінчив цей корпус в 1872 році. У 1874 році батько вступив до Павловської Військової Школи в Петербурзі і почав службу

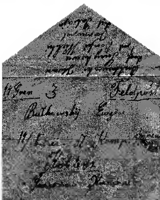
в царській ґвардії –Лейб Ґвардії Єгерському полку. З тим полком батько відбув російсько-турецьку війну 1877/78 рр., бився під Телішем, переходив Балкани. Пізніше батько вийшов з полку і перейшов до Павловської Військової Школи, котру сам закінчив і став там офіцером-вихователем… У 1889 році батько оженився з панною Єкатериною Вікторовною Протопоповою, донькою поручника лейб ґвардії кінної артилерії на пенсії Віктора Гавриловича Протопопова, а 6 серпня 1892 року, народився я. Два роки пізніше народився мій брат Борис. Він згинув у 1-ій світовій війні в 1915 році під Перемишлем, будучи прапорщиком 54-го Єибірського стрілецького полку. В 1895 році батько мій був підвищений з ранґи капітана до ранґи полковника ґвардії з переведенням у армію до 145-го піхотного Новочеркаського полку. Тоді наша родина перебралася на передмістя Петербургу–Охту, де народилась моя сестра Тетяна (вмерла в Кишиневі 1897 року). Були ще в мене два братики – Гавриїл і Андрій, що померли маленькими перед моїм народженням. В 1896 році батька мого перенесли до Кишинева в Молдавії, де ми були всього 9 місяців. Це були мої перші спомини з того чудесного краю. Коли батько був командиром полку у фортеці Ковно, на Литві народився брат мій Віктор, що згідно з останніми відомостями в сорокових роках, був інженером хеміком в Петербурзі, тоді Ленінграді. В році 1900 батька знов перевели до Катеринослава, де він до 1904 року командував 134-им піхотним Феодосійським полком. Полк цей складався майже виключно з українців. Я цілими днями, з дозволу батька але на журбу мамі, перебував з солдатами, заприязнився з багатьма, навчився українських пісень і почав говорити по-українському. „Ох, какой ужас, ребйонок по-хахлацкі розґаваривает– бідкалася мама-росіянка…. Що рід наш український, я знав з малих років від батька, який був гордий тим, що „ми дворянство заслужили шаблями..";–підсумовує генерал Крат, який завдяки книзі своїх споминів повертається на свою рідну землю.

Щойно мною у ході проведення культурно-просвітницької акції, започаткованої раніше народним депутатом України Тарасом Вікторовичем Кутовим,–було проведено презентацію книги споминів Михайла Крата у бібліотеках Гадяча та Лохвиці, як також подаровано ряд інших книг, що надійшли від народного депутата Т. Кутового, серед яких книги–Павла Штепи „Московство", Дмитра Донцова „Літературна есеїстика", „Історія України" львівського видавництва „Астролябія" та „Лохвицький історичний збірник", що його було видано мною минулого року за підтримки київського професора Віктора Кутового.

Олександер Панченко,
адвокат, доктор права Українського Вільного Університету,
місто Лохвиця, Полтавська область

Ігор АРКУША

ДИВІЗІЙНІ ЛИСТИ

Листи. Сьогодні все менше і менше пишемо листи, відсилаємо їх у конвертах поштою. Електронна пошта все впевненіше входить у наше життя.

Але так було не завжди. Цілий пласт історії нам відкривається завдяки давнім листам. Ті, хто писав їх, назавжди як ніби законсервували події, свої переживання. Цих людей давно вже немає, але слова, писані чорнилом, олівцем на простому листочку, часом вирваному із зошита, записника, залишилися для нас, нащадків, карбами, маленькими часточками історії.

Велика війна знову прокотилася по Україні згубною хвилею, перемелюючи долі. На зміну одному окупантові прийшов інший. От і у 1944 році ця доля спіткала місто Тернопіль. Совіти, які панічно утікали в 1941 році, кидаючи все, тепер вже впевнено зайняли, вщент зруйноване, розбите місто. Після того, як було зайнято пошту, всі знайдені листи було вилучено. Адресати їх ніколи не отримали, оскільки до незалежності України вони зберігалися в архівах КДБ. Пізніше було передано до Державного обласного архіву, де знаходяться і нині.

Велика частина листів–від дивізійників. Писали вони своїм батькам, коханій дівчині, бра там, сестрам…

Світлина з вишколу, прислана в одному з листів

Ймовірно, від декого із цих хлопців більше жодної звістки ніхто і не отримав.

Візьмемо навмання:

„Ольденбург.20.II.44.

Дорогий Брате!

…Булисьмо вже два дні на цьвіченнях. Ми вже більше не будемо називатися рекрути. І тоді вже наш вишкіл закінчується… Недавно отримав вже перший лист від Петра Бритона і знимку. Писав, що вже був на партизанах…";

„Нойгаммер. 1.3.1944. Ґаразд, дорога Ґеню. Я вже не є в Ґайделяґрі, але в п'ятницю …приїхав до Німеччини до містечка Невгаммер й тут примістили нас в касарнях… Моє поводження, як звичайно при війську..."

Не бракує і лагідних слів до коханої жінки, дівчини. Із рядків листів лине і туга за рідним селом, родиною.–„Я тебе полюбив понад все, …але ти маєш свій розум, роби так, щоби тобі було якнайліпше." „… пиши до мене часто, бо тільки й тої радости, що твої листи до мене…"

Є листи, які не вийшли із Тернополя: „…Тернопіль. 6.03.1944 р. Коханий Стефусь! … від долі не втечеш. Большевики нас окружають. Я буду мусіла скритися на село, як не поможе, то згину…"

Ще один, від дивізійника: „…я при легкій польній артилерії і за чотири неділі кінчимо свій вишкіл…"

Деякі листи, ймовірно якимось чином уникнули військової цензури: „…Анґлія ґварантує самостійність Фінляндії–то напевно, що вона відпаде від Німеччини… Коло нас такого нового більше нічого нема, міста дуже знищені так, що можна почислити на 70 проц. шкоди…"

Читати рівнодушно ці листи неможливо. Людина проймається духом того часу. А що вже казати дослідникові історії…

Колись таки, ймовірно, прочитають рідні, можливо, останнього листа свого вояка.

ЗВІТ ПРО СМОЛЕНСЬК

Портал niezalezna.pi i „Ґазета польска" довідалися про рапорт полк. Едмунда Кліха, польського представника акредитованого до комісії МАК. Згідно з його висновками, то росіяни довели до смерти 96 осіб на літаку Ту-154.

Документ ч. 1271/АК/92/2010/11 під наголовком „Зауваження акредитованого представника Польщі при Міжнародному летунському комітеті до проєкту заключного рапорту з досліджень катастрофи Ту-154—яка сталася 10 квітня 2010 р. під Смоленськом", складений 30 листопада 2010 року.

Відповідальні особи в Москві наказали службам керування польотами на летовищі Смоленськ „Північний" дозволити приземлення літака Ту-154 М, не зважаючи на багатократні повідомлення, в тому керівника польотів і знання, що обставини на летовищі є багатократно нижчі, ніж дозволено на приземлення такого типу літака та безпечне приземлення практично неможливе,—цитує рапорт полковника.

Згідно з рапортом Кліха, росіяни впровадили залогу Ту-154 М в блуд відносно становища літака: досить пізнє надання команди „Горизонт" унеможливило залозі безпечне впровадженя літака до поземного лету і стало одною з причин катастрофи.

Цей документ був післаний до комісії Сжеґо Мюллера, яка не прийняла ключових тез рапорту.

(Переклад з польської—„Zycie", 12-28-09)

ПОКАРАНО МАРОДЕРІВ З МІСЦЯ КАТАСТРОФИ ПОЛЬСЬКОГО ЛІТАКА ПІД СМОЛЕНСЬКОМ

Смоленський ґарнізонний військовий суд виніс вирок 4 обвинуваченим у справі крадіжки банківських карт з місця загибелі президента Польщі Леха Качинського, повідомив „РІА Новини" помічник голови суду Євген Шевенів.

Колишніх військовослужбовців Сергія Сирова, Ігоря Пустоварова, Артура Панкратова та Юрія Санькова суд визнав винними у скоєнні злочину. Обвинувачений Сиров засуджений до 2 років позбавлення волі. Пустовар, Панкратов і Саньков засуджені до умовних термінів. Пустовар засуджений до 1 року 8 місяців. Панкратов і Саньков отримали по 2 роки. У ході засідання обвинувачені визнали свою провину і вибачилися перед потерпілою стороною.

Кримінальну справу було порушено ще 3 роки тому. За даними слідства, солдати знаходилися в оточенні місця падіння літака

президента Польщі, який розбився 10 квітня 2010 року. Обвинувачені виявили сумку з банківськими картками історика Анджея Пшевозніка, який загинув у катастрофі. Сирову, Пустоварову, Панкратову і Санькову вдалося зняти з них 6 тисяч злотих (1800 долярів). Про зникнення грошей заявила вдова загиблого. Троє з фіґурантів справи були раніше судимі. Сирів–за вчинення грабежу, Панкратов–за виготовлення, зберігання, перевезення або збут підроблених грошей або цінних паперів, Саньков–за крадіжку.

(Переклад з російської–„Беседа")

Віктор ПЕРУН

ПРОТИРАКЕТНА ОБОРОНА У КОНТЕКСТІ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ

Огляд світових конфліктів недавніх років

Аналізуючи конфлікти, які заіснували після розвалу Радянського Союзу, можемо припустити, що вони скоювалися, головним чином за ініціятивою США, яких в 1990-их роках називали „єдинною світовою суперпотугою"; а це: війни в Іраку (1-ша і 2-га), в Сербії-Косово, в Афганістані та загроза конфлікту з Сирією.

Також Франція була вмішана в конфлікти в Лівії та Малі. Росія провела дві військові кампанії у Чечні (за Єльцина й за Путіна) та одну за Путіна–з Грузією, нападаючи на Південну Осетію. Роля США в тій війні була мінімальна, хоч це справа дебати: чи США не надали президентові Грузії Саакашвілі фальшиву самовпевненість?

США грають менш відверту ролю в постійних конфліктах Ізраїлю, держави, яку вони підтримують фінансово, дипломатично, військовою технікою та підкупством її сусідних держав.

Протиракетна Оборона (ПРО)

Суперечки між США та СРСР навколо скількости запасів звичайної та ядерної зброї, їхнє розміщення в Европі та роззброєння перемінилися у холодну війну навколо ПРО. США пробують розмістити комплекси ПРО в колишню радянську географічну сферу впливів, наприклад, у Польщу. Теоретично, це загрожує порушенню балянсу, який встановився за часів колишньої холодної війни.

Росія відповіла на цю загрозу продукцією мобільних ракетних комплексів, яких набагато складніше вцілити, ніж нерухомі ракетні бункри. З наступальної сторони Росія випродукувала міжконтинентальні балістичні ракети (МБР) з роздільними головними частинами (РГЧ), які складаються з кількох боєголовок, запрограмованих поцілити окремі об'єкти.

Цей холодний конфлікт між США та Росією значно підігрівся за влади Буша молодшого. Справу розміщення ПРО в Польщі Росія вважає провокацією. Чи її потрібно чи ні?–це інше питання. Поляки не відчувають загрози від Ірану, проти яких США ніби то хочуть їх боронити. США могли би використати свої бази в Німеччині, але є тиск щоб їх поступово залишати після холодної війни. Більше реалістично ніж в Польщі, було б поставити таку систему на якомусь грецькому острові чи на Гаваях.

Тому з точки зору Росії, це виглядає на теоретичну наразі загрозу для її безпеки й порушує делікатний баланс сил. Це виглядає покищо як засіб США ширити свій вплив у Польщі на місці Росії.

Сьогодні США має менш амбітні пляни щодо ПРО, ніж за часів Реґана, коли система SDI („Зоряна війна") мала на меті боронити весь Західний світ від загрози СРСР. У США кожна галузь війська має свою окрему ПРО програму, але морський Aegis (ракетний комплекс) є важливим компонентом і має протисупутниковий потенціял.

В основному, збивати МБР не просто і це ще не можуть робити навіть спеціяльні ракети великого засягу. Техніка є ще в експериментальній стадії, але стратеґічна оборона проти повільніших крилатих ракет є сьогодні реалістичною. Коли держави, як Північна Корея, розвивають ядерну зброю, це змушує інші держави вдосконалювати свої системи ПРО.

В Росії є ідея додати ПРО до існуючих протиповітряних комплексів. Система А-135 охороняє Москву.

Комплекс „Астер"–це французько-італійський проєкт проти ракет середнього та далекого засягу. Британія з ними співпрацює в морській ПРО системі–PAAMS, яка користується їхніми ракетами. Китай має ракетний комплекс КТ, якого можна застосовувати у протиракетній чи протисупутниковій обороні.

На загрозу Пакистану, який має ядерну зброю, Індія розвинула свій PAD комплекс проти ракет великої висоти та комплекс AAD проти ракет нижчої висоти, і зацікавлена закуповувати ПРО комплекси інших держав та вивчати їхню техніку.

У 2011 році США почали співпрацювати в Ізраїлі у випробуваннях ПРО проти примітивних некерованих ракет палестинських борців. Цю систему звуть „Залізною куполою", яка є 80% (8 із 10 комплексів) оплачена урядом США. Хоча вони плянують за період 2011-2015 рр. витратити майже мільярд долярів на оборону іншої держави, однак США не мають жодних прав до тієї техніки.

У реґіональному конфлікті–це один з найбільше випробуваних комплексів, які можуть боронити проти ракет малого засягу, 155 мм калібру артилерійського заряду, та літаків і дронів до 10 000 м висоти. Один комплекс з радарною контролею складається з 20 ракет, які мають засяг радіюсом до 150 км. Кожна ракета коштує коло 43 тисячі долярів, тому їх вистрілюють лише тоді, коли комп'ютерна система ствердить, що ракета летить на населений пункт. Кошт палестинської саморобної ракети приблизно 800 долярів, та до 2 тис. долярів за ракету типу „Град". Ізраїль рапортує, що було збито за один рік більше як 400 ракет, 90% яких були направлені на населені пункти.

Іноземна допомога США

Війни в Іраку (дві) та в Афганістані збільшили федеральну заборгованість США до 17 трильйонів долярів, з річними дефіцитами понад один трильйон від 2009 року. Відношення урядової заборгованости до національного валового продукту (НВП) в США було 103% в 2012-му і сподіваються що зросте до 112% в 2016 році. Коли відношення перевищує 90%, як у Греції та інших високозаборгованих державах Европи, які потребували порятунку від МВФ та Евросоюзу, тоді економічний зріст починає гальмуватися. Від заснування Ізраїлю в 1948-му до 2013-го допомога США виносила 234 мільярди долярів сьогоднішньої вартости. Ізраїль та Єгипт отримують найбільшу допомогу. В 2007-му за Буша молодшого США підписали 10-літній договір з Ізраїлем на 30 мільярдів долярів військової допомоги. Не зважаючи на високу заборгованість, в договорі США є клявза, щоб „ґарантувати Ізраїлю реґіональну військову перевагу". Їх тепер тиснуть, щоб підвищити ту суму на ще кілька мільярдів долярів, бо США продали їхнім добрим клієнтам-саудівцям більш завансовану зброю, і ще тому, що в реґіоні є нестабільність.

США також щороку дарує багато мільярдів долярів військової та цивільної допомоги Єгиптові та Йорданії, щоб купити їхню згоду щодо американської політики.

Раніше СРСР подібно купував свій вплив у Єгипті під час адміністрації Нассера та Садата від 1950 до 1970 років. Вплив США у Єгипті почався головно за військової диктатури Мубарака 1981 року, після публічного вбивства Садата ісламським солдатом підчас військової паради. Більшість населення Єгипту та Йорданії не погоджуються з співпрацею їхніх держав із США чи Ізраїлем. Між 1979 і 2003 рр. США дарували Єгипту 19 мільярдів долярів військової та 30 мільярдів цивільної допомоги, приблизно 1,3 мільярда військової допомоги річно до 2013 року.

Перспективи України

Те, що різні держави прагнуть здобути ядерну зброю, є добра причина Україні розвивати свою ПРО техніку, яка може також поліпшити її загальну протиповітряну оборону. Технологія ракет має цивільні аплікації, як от запускання супутників, що є прибутковим бізнесом. Тримати термоядерну зброю Україні не була би погана ідея, але з цим пов'язані кошти. Більша загроза, ніж від здрої, є від цивільних атомних електростанцій. Катастрофа у Фукушімі є декілька разів гірша, ніж у Чорнобилі, та загрожує місту Токіо та всій економіці Японії. Більша заргоза, ніж від військового нападу, є неконтрольований приплив біженців з півдня та зі сходу. Така форма зворотної колонізації створює загрозу існуванню національної культури.

США ПРОДОВЖУЄ ЗМІЦНЮВАТИ СВОЮ СИСТЕМУ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОТИРАКЕТНОЇ ОБОРОНИ

УНІАН.–США продовжує зміцнювати свою систему глобальної ПРО. МЗС Росії підтверджує про необхідність вироблення юридично зобов'язуючих ґарантій ненаправлення американських протиракетних зусиль проти Росії.

Про це йдеться в коментарі департаменту інформації і друку МЗС Росії щодо оголошених США плянів у сфері ПРО.

„Констатуємо, що США продовжують дотримуватися курсу на зміцнення своєї системи глобальної ПРО і підвищення її ефективности. Вважаємо, що це підтверджує необхідність вироблення надійних юридично зобов'язуючих ґарантій ненаправлености американських протиракетних зусиль проти Росії і узгодження чітких військовотехнічних критеріїв, що дозволяють підтверджувати їх відповідність заявленій меті–протидіяти обмеженим ракетним загрозам, які могли б виникати за межами евроатлянтичного реґіону"–йдеться в повідомленні.

Відзначається, що Росія неодноразово висловлювала свою стурбованість у зв'язку з односторонніми і нічим не обмеженими кроками США і їх союзників щодо розгортання глобального протиракетного щита і розміщення елементів стратегічної інфраструктури в безпосередній близькості від російських кордонів.

У МЗС РФ відзначають дестабілізуючий характер „поетапного адаптивного" нарощування в Европі потенціялу ПРО, здатного в перспективі зробити неґативний вплив на ефективність російських сил стратегічного стримування.

Росія також стурбована плянами США додатково розгорнути в АТР 14 стратегічних ракет-перехоплювачів наземного шахтного базування.

Як відомо, 15 березня голова Пентаґону Чак Ґейґел повідомив, що США проводять реструктуризацію розміщення ракет-перехоплювачів SM-3 ПВ, передбачених для пляну поетапного створення системи ПРО в Европі. Завданням цієї програми було посилення ступеня захищености території США від ракетних погроз із Ближнього Сходу, однак реалізація даної програми відкладена, як мінімум до 2022 року через зменшення бюджетного фінансування. У зв'язку з цією затримкою Пентаґон ухвалив рішення перекинути кошти, заплянованї на програму розміщення SM-3 ПВ в Польщі, на розміщення додаткових ракет-перехоплювачів на території США і розробку новітніх видів наземних перехоплювачів і нових версій SM-3.

* * *

Українські миротворці одержали нагороду НАТО за службу в Косово, а ООН відшкодував Україні 27 млн. дол. за участь у миротворчих акціях 2012 р.

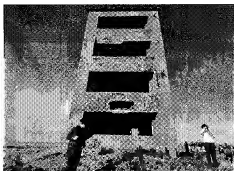
НАСЛІДКИ РАДЯНСЬКОЇ ЯДЕРНОЇ ПРОГРАМИ

Степ Казахстану був епіцентром випробування атомної бомби в Радянському Союзі.

Семипалатинськ, Казахстан–година їзди розбитою польовою дорогою у Східний Казахстан, у широкий степ, завбільшки території Бельгії, 60 кілометрів від найближчого міста. Це полігон. Земля тут безлісна, від горизонту до горизонту покрита темно-жовтими травами, всіяна фіолетовим чортополохом і жовтими польовими квітами. У центрі невелике заглиблення, густо заросле зеленішою травою. Вгорі ластівки пурхають у подувах вітру, який пахне шавлією.

Так виглядає ядерна пустиня.

Заглиблення в землі–це свого роду точка відліку радянської ядерної програми. 29 серпня 1949 р. Радянський Союз детонував свою першу атомну бомбу в цьому місці, 22,4 кілотонний вибух під кодовою назвою „Перша блискавка", яка почала гонку ядерних озброєнь. Чотири роки пізніше тут же земля здригнулася від 400-кілотонного вибуху Москвою випродукованої першої термоядерної бомби, у 26 разів могутнішої, ніж бомба США, скинута на Гіросіму.

Тут ще стоять залишки структур, які побудували для мірення потужности цих вибухів. З одного боку знаходяться рештки зруйнованого мосту, а з протилежного–укріплені бункери і казарма, в яку заводили собак, свиней і кіз, щоб на них обстежити наслідки вибуху й радіяції. Рівними рядами в обох напрямках піднімається 10 чотириповерхових бетонних корпусів, які були заповнені інструментами для вимірювання вибухів.

З 1949 по 1989 рік Радянським Союзом було проведено 456 ядерних випробувань, 116 з них надземних. (Наземне випробування заборонили в 1963 році.)

***

Після падіння Радянського Союзу, нова незалежна держава Казахстан успадкувала четвертий за величиною у світі ядерний арсенал. Казахстан також успадкував накопичення наслідків чотирьох десятиліть радіоактивних ядерних випробувань. Президент Нурсултан Назарбаєв, який перебуває при владі з самого початку існування незалежного Казахстану, вирішив демонтувати атомні боєголовки й проголосив свою країну без ядерного озброєння. Радіоактивного забруднення, однак, важче позбутися.

Анастасія Кисельова є 86-річна жителька в домі опіки в сусідньому місті Шім'ї, якраз одружилася, коли почалися вибухи. „Ми не знали, що діялося"–згадує. Щойно в 1956 році під час вибухів солдати наказували жителям покидати їхні будинки й стояти біля річки. „Ми бачити, як піднімалася до неба хмара в формі гриба,–каже вона.–Це було схоже на захід сонця. З того року багато людей почало вмирати".

Згідно з Казахстанським науково-дослідним інститутом радіяційної медицини та екології, близько 1,5 млн жило в районі полігону під час ядерних випробувань. Сотні тисяч зазнали прямого випромінювання. Рівень захворювань на рака в східному Казахстані у два-три рази вижчий від середнього, а також пухлини є більш аґресивними. Рівень смертности тут набагато вищий від середнього в країні.

Рак не єдиний побічний ефект ядерних випробувань. Навколо полігону діти родилися з дефектами, розумовими вадами, жінки зазнавали безплідности.

Ще більш тривожним є рівень самогубств в реґіоні – в чотири рази більший середнього по країні.

***

Двадцять три роки Семипалатинський полігон закритий. Але немає огорожі чи позначень, де земля забруднена радіяцією. Будь-хто може заїжджати сюди. Тут забирали металобрухт і навіть викопували мідні кабелі і продавали радіоактивний метал.

Сьогодні сотні пастухів пасуть худобу. Хоч це незаконно, але ніхто їх не виганяє. Вчені на експериментальній фермі досліджують вплив радіоактивної трави на овець.

Уряд відкрив частину території для видобутку берилію, вугілля і золота. Оцінюють, що 80 відсотків полігону безпечний для гірництва чи сільського господарства.

Подано за репортажами Якова Байнгама (Jacob Baynham), незалежного журналіста

Христос Родився! *Славіть Його!*

Із світлим празником Різдва Христового і Нового Року вітаємо Головну Управу Братства, Краєві Управи, Станиці та всю нашу Дивізійну Братію та бажаємо радісних свят Різдва Христового та щасливого Нового Року.

СТАНИЦЯ БРАТСТВА КОЛ. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

Дітройт, Міш., США

Дмитро ШТУРХАЛО

РОСІЙСЬКА ЗБРОЯ ПОТРАПЛЯЄ В СИРІЮ ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКИЙ ПОРТ?

Український порт Октябрськ є ключовим пунктом транзиту російської зброї сирійському режимові Башара Асада, пише американська The Washington Post, посилаючись на дані дослідження, проведеного неурядовою американською організацією.

Октябрськ був найпопулярнішим місцем для сирійських суден серед усіх чорноморських портів України або Росії. Для переправлення вантажів у порти Сирії використовуються як невеликі кораблі, які курсують під прапорами Сирії та Лівану, так і величезні суховантажні, в тому числі ті, що належать російським і українським підприємцям. У статті наводиться приклад, як у січні один із кораблів компанії Kaalbye, офіс якої розташований в Одесі, вийшов із Октябрська з невідомим вантажем і пройшов через протоку Босфор, прямуючи до Східного Середземномор'я, а потім вимкнув сателітний транспондер, за допомогою якого стежать за місцем перебування судна, і таємничо „зник" до середини березня.

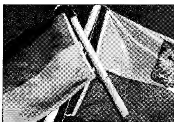
Порт Октябрськ, збудований в радянські часи спеціяльно для експорту військової техніки та зброї союзникам СРСР, нині є одним із ключових пунктів транзиту російської зброї до Сирії. Саме за допомогою цієї зброї прихильники Башара Асада змогли зупинити наступ повстанців і перехопити ініціятиву, твердять американські експерти.

Між тим, заступник голови парляментського комітету з питань національної безпеки і оборони депутат-реґіонал Анатолій Кінах вважає, що викладена в публікації The Washington Post інформація не відповідає дійсності. „Україна, я абсолютно впевнений у цьому, чітко виконує свої міжнародні зобов'язання. І я впевнений, маючи на увазі систему контролю, включаючи транзит через територію України спецтехніки і зброї–такі випадки виключені";–зазначає Кінах.

Натомість секретар того ж комітету, депутат-ударівець Сергій Каплін наголошує на незадовільній ситуації в українських портах. „Порти у нас перетворилися на внутрішні офшори, які контролюються олігархами чи їхніми „смотрящими". Зараз будь-яке державне підприємство ще більш приватне, ніж власне приватне. Тому що контролюються вони людьми, які призначені за гроші розписом прем'єра чи профільного міністра";–каже депутат-ударівець Каплін.

Керівник військових програм центру ім. Разумкова Микола Сунгуровський зазначає, що в Україні одна з найкращих систем експортного контролю зброї, але виключати можливість нелеґального вивозу зброї не можна, а надто коли йдеться про участь посередницьких структур. „Посередницькі структури–це одна з проблем системи експортного контролю. Вони можуть виводити в тінь, і стає незрозуміло, хто кінцевий отримувач.",–зазначає Сунгуровський.

„ДЕКАЛОГ: ЛОКАЛЬНА СВІТОВА ВІЙНА"

„Декалог: локальна світова війна"– спільна робота люблінського Scena Prapremier Invitro та харківського театру „Арабески".

„Декалог" поставила режисерка Світлана Олешко, а частину II „Aporia'43/47" –режисер Л. Віт-Михайловський. Обидві частини вистави об'єднує, окрім теми, загальна команда: актори, сценографія, композитори.

Українсько-польський конфлікт на тлі Другої світової війни виявився дуже хворобливою і складною темою навіть сьогодні.

Вистава, хоч контроверсійна, має великий успіх. Її ставили у більших містах України й навіть у Польщі.

Світлана Олешко

У театральній виставі 10-ий пункт „Декалогу" (*Змагатимеш до посилення сили, слави, багатства і простору Української Держави*)-це інсценізація гуморески военного звітодавця Дивізії „Галичина" Олега Лисяка із книжки *Шибки у вікні.*

Про це пише Світлана Олешко:

Локальна світова війна–це визначення американського історика Тимоті Снайдера про те, що відбувалося в Україні під час Другої світової війни. Я попросила в нього дозволу використати це визначення в назві своєї вистави тому, що, як і більшість українців, почувалася настільки ж спантеличеною, як і американський капраль з новели Олега Лисяка „Як Гнат з Грицьком воювали." Що ж з нами відбувалося? У яких військах ми служили? Скільки нас загинуло? Що було правильно, а що–ні? Усі ці питання роздирали мене, коли я робила цю виставу.

Ми зробили її у формі Декалогу українського націоналіста. Чому? Занадто часто цей документ виринав у величезній кількості спогадів, які мені довелося вивчити. Сьогодні цей документ звучить цілком інакше. У моїй виставі 10 сцен, які (за кожним пунктом декалогу) розповідають про долі звичайних (незвичайних) людей.

Читаючи спогади та щоденники, я і плакала і сміялася. Відкривала зовсім іншу історію, ніж мені викладали в школі. Оце „Здобудеш Українську державу, або згинеш у боротьбі за неї”–у наш час звучить цілком інакше. Мій син 1996 року народження. Він просто не може собі уявити, що Української держави не існує.

Дякую всім, хто пережив Голодомори, війни, усім, хто боровся. Ви її здобули, а нам–будувати.

ЯК ГНАТ ІЗ ГРИЦЬКОМ ВОЮВАЛИ

– Кличте його! Кличте того капраля, що знає рашен і юкрейнієн! Але вже!

Мак Снелл, Мак Снелл!

Кептен О'Коннор, що вистрибнув мов опарений з кімнати переслухань, обтер, знесилений, піт з чола, і закурив нервово цигарку. За хвилину на порозі станув випрямлений довготелесий капраль.

Капітан махнув рукою.

– Облиш це, Рогек. Слухай, поможи мені, той там,–капітан показав рукою в напрямі кімнати, де переслухували звичайно перебіжчиків з-поза совєтської демаркаційної лінії,–той там, рашен чи юкрейнієн ґай, а біда його зрештою знає, може він поліш, джермен, амерікен чи ще щось інше?–плете такі речі, що навіть я...

Капітан обтер ще раз нервово піт з чола і замовк, потягуючи цигарку.

– Що таке він плете?–спитав спокійно довготелесий капраль.

– Каже,–капітан нервово облизав губи,–що він був у німецькій армії і що його брат, коли він сам був в польській армії, взяв його до неволі, коли він був... Ні, не так, я знову щось поплутав!–в розпачі гукнув капітан О'Коннор.–Питай його ти. Я вже не можу!

– Ага,–додав старшина, коли капраль повернувся в бік кімнати, він ще каже, що він народжений в Америці і, що він совєтський вояк, був в совєтському полоні і що його брат, який був німецьким СС-ом є тепер в американській армії... Я таки вже не можу!–гукнув знову капітан.–Ти, Рогек, скажи мені, чи це все може бути правда?!

– Може бути,–спокійно ствердив капраль:–Я скажу вам щось більше, кептен, сер: цей, що там сидить, то певно мій брат Гриць Рогач. Чи він називається Ґреґор?

– Він називається... зараз тобі скажу,–капітан витягнув службовий нотатник з записками, які були, видно, незакінчені:–Він називається ґвардії сержант Григорій Пантелеймонович...–капітан не скінчив.

– Ю райт,–ковтнув слину по хвилині старшина.–Це твій брат. Його ім'я пишеться так само, як твоє. Лиш він його інакше прононсує.

– Дозволите привітатись з братом?–запитав капраль.–Потім я вам усе розкажу, і ви все зрозумієте. OK, сер?

– Я зрозумію? Сумніваюся,–буркнув.–Ну, ходім вітатися.

В кімнатці сидів чолов'яга такий самий довготелесий, як і капраль, лише на ньому була уніформа совєтського солдата. Він не дуже здивувався, коли американський капраль, підійшов до нього з витягненою рукою.

– Га,–то знов таки ти, Гнатку,–сказав „совєт". Ну, ще раз ти мене взяв до неволі.

– То він,–звернувся до капітана капраль,–мій брат. Не дивуйтесь, що ми тим не дуже переймаємось. Таких зустрічей ми мали в останніх роках більше. Дозволите розповісти?

– Говори,–важко сів на фотелі старшина.–А, може, хочеш чарку, перед тим, як почнеш? Тейк іт ізі.

Капраль Гнат Рогач,–Гат Рогек,–кивнув заперечливо головою і сівши коло брата в совєтському однострої,–почав:

– ...Ціла історія почалася з того, що наш татуньо–деді–Панько Рогач, поїхав ще перед першою світовою війною до „Гамерики", як у нас в старому краю казали. Там він одружився з мисис Параскою Гніт, таки з сусіднього села з Кам'янеччини, яку він пізнав на церковному пікніку братства Святого Андроніка коло Вилкс Беррі недалеко Скрентону, Па. Там, де він тоді „робив у майнах", народився їм цей от капраль,–показав на совєтського сержанта, що кивнув на це головою,–названий Гриньком–Грицем–Ґреґор–або як хочете Ґжеґож чи Ґриґорій, залежно від армії, в якій доводилося служити.

Старі доробилися пару „дулярів", які вистачали їм на це щоб купити поворотну шифкарту і вернутися до краю купити там „кус поля".

Щоправда, не було вже там найяснішого пана–кінґ, ю нов–але настала така влада, що називалася „жечпосполіта". Там народився їм я, середущий син, що називаюся тепер Ґат, а тоді звався Гнат Рогач. За пару років прийшов на світ ще й наш наймолодший, Митруньо, Деметер.

Ну, а коли настала друга світова,–здійснював постанову татуня, який рішив, що він має „вийти на пана". Сидів він на техніці в Данціґу і вчився на інженера. Сюди-туди, якраз, коли Вермахт займав Польщу, себто ту, як я казав „жечпосполіту", був Гриць з німцями як „дольмечер"-„інтерпретер", в німецькому мундирі. Десь під Перемишлем його відділ влетів на якусь польську одиницю...

– „Ґреґор, комм гір!", кличуть мене,–перейняв оповідання совєтський сержант–„да зінд лявтер Украінер гір!"

– І справді було їх досить. А між ними–„совєт" показав на американського капраля–був і він. Він якраз „боронив ойчизну". „Так то ти мене до неволі взяв",–каже Гнат побачивши мене". Ну, а що тепер буде?

– Нічого–кажу я,–продовжував „совєт" Гриць.–Підеш сидіти до ляґру. А він на те: „Ну, то добре я піду сидіти–але ти вертайся до хати. Татуньо лихий як чорт. Поле незбиране, а то вже осінь, а Митруньо ще маленький. Я йду в той полон, а ти махай до хати".

За пару тижнів як Гнат сидів вже в „сталяґу", мене німці здемобілізували, і я махав через „суху граничку" коло Чесанова щоби задобрити татуня. Не дійшов. Влетів на „поґранзаставу", а решта вже пішла „по плану". Короткий суд, позаочний вирок на п'ять років. Я не мав часу сказати що я до того суду „не приймаюся", як я вже був в дорозі на Колиму.

Тут пересидів я добрі два роки. В міжчасі він, Гнат вийшов із „сталяґу" і пішов за „дольмечера" заступати мене в хоробрій німецькій армії, що в міжчасі вже вела війну з своїми екс-союзниками–большевиками. Заки Гнат дольмечерував, виповняючи так би мовити родинну традицію–я, німецький екс-сольдат, виходив вже на волю з совєтського ляґру просто в обійми армії Андерса. За пару місяців я тоді вже звався плютонови Ґжеґож Рогач, „поляк ґреко-католік"–і воював як книжка пише, „ку хвалє ойчизни" в Іраку, в Африці а потім в Італії...

Капітан О'Коннор обтер знову піт з чола.

– Що було далі?–промовив він.

– Далі?–взяв знову слово американський капраль Гнат.–А тим часом я–екс-польський вояк мав вже на собі уніформ Галицької Дивізії і переходив вишкіл у Франції. Познайомився я там з одною мадмуазель і було мені не найгірше. Але–лиха доля не спить... – Десь-комусь в німецькій команді забаглося знову дольмечерів. Понишпорили в моїх паперах, відкрили, що я вже був раз перекладачем і за пару тижнів я вже

сидів в пропаґандивній німецькій чоті коло Монте Касіно в Італії і закликував польських вояків-українців переходити на другий бік–додому.

Совєтський перебіжчик відізвався знову:

– Сиджу якось коло Кампо Бассо і чую–з німецького боку хтось балакає через гучномовець. „Бігме-ну,–кажу–то мій брат говорить," і чкурнув я через лінію аж закурилось. Ясно що влетів на нього,–Гриць показав на Гната,–а він мені каже: „Тепер, Грицю ми стоїми 1:1. Раз ти мене взяв до неволі як німець поляка, тепер я тобі те саме. Тепер ти „поляк" а я „німець". „Як Куба Боґу, так Буґ Кубє".

Американський капраль перебрав знову розповідь:

– Не було багато часу роздумувати над родинною стрічею, бо якраз моя дивізія мала йти у бій–це була весна 1944 року–тож ми попрощалися. Я поїхав до кадри дивізії до Нойгамеру, а Гриць „додому", в Кам'янеччину. Все було б добре і навіть старий втішився, що хтось з синів приїхав і буде кому поле обробити („Ніц, но воюєте і воюєте–навіть малий Митруньо, наймолодший,–кудись повіявся за „форшпана" з словаками, ще два роки тому")–якби не біда у формі большевиків. Взяли вони Кам'янеччину, а з нею і мого Гриця...

– Та взяли,–твердив совєтський сержант.–І зробили з мене–„байца за родіну", дістав я „сумку", пару пригорщів проса до „сумки", дали кріс–берданку без набоїв (на што тєбє патрони, бандєровская сволоч!) і помахав я на „хронт" під недалекі Броди...

– Певно що я вже тут був, з нашою дивізією,–перейняв знову Гнат.–Десь, в якомусь рові коло Ґути Пєняцької ми знову влетіли на себе. Тепер невідомо було, хто кого має взяти до неволі–то ми лише помахали до себе руками тай і розійшлися. А він вже був совєтський. Почерзі: німецький, польський, совєтський. А я був тоді в німецькому однострої. Передтим–у польському.

– Ну, але війна ще тривала. Мене, пораненого забрали до „лязарету" з німецькою частиною аж до Франції, де я вже був раз, на вишколі. Але мені швидко „вкучилося", я розшукав свою „мадмуазель" і за пару тижнів я носив вже кокарду з трікольором і був французький „макі".

– Якось наскочили ми на американський відділ–вони саме „визволяли" якусь пивницю у французькому „шато" з пляшок з вином, і тут ми почали з американцями „фратернізацію". Слово по слові, виявилося що я, по французькому–Іґнас Роач–маю брата, що народився коло Вилкес Беррі у Пенсільванії. Того лише було треба.–Ти також, сказали, майже американець! Хочеш до кухні?–За три дні я був вже Ґат Рогек і носив на голові американський подвійний шолом, а за пару місяців я воював вже як „Джі Ай". Спочатку в кухні, потім вже з карабіном. А ще за короткий час, я стояв вже на Ельбі і чекав хто прийде з тамтого боку ріки...

– Хто прийшов?–відізвався перебіжчик.–Ясно, що я, ґвардії сержант, Ґріґорій Пантелеймонович Роґач, народжений в Америці.–Кажу йому: Татуньо вже не є лихий, бо поле і так дідько взяв. Забрали до колгоспу. А Митруня таки далі нема. Писав мені старий: „Ви там, батяри, воюєте–а ми тут трудодні відробляємо. От така то й доля..."

– Ну, а тепер,–відсапнув капітан О'Коннор,–коли ви вже вибрали волю і перейшли до нас–що ви думаєте робити? Їхати до Америки?

– Я поїхав би радше до Канади–несміливо відповів сержант. Там мене ще не було... А в Америці я вже був. Я там народився.

– Знаєте що–потер долонею чоло капітан–я вам пораджу. Йдіть собі до табору Діпі. Ця історія занадто скомплікована для мене. А УНРА дасть собі раду з вами. ОК?

...Але не довелося Грицеві довго відпочивати на унрівській зупі. Хтось десь вишпортав в централі документів що якийсь Г. Рогач був в Дивізії і Гриця почали „репатріювати". Як не божився він, що він американець, що це не він, але його брат Гнат був в дивізії–але не було ради. Хто повірить, що американський капраль був в Українській дивізії?

Лишилася лише одна дорога. Недалека французька зона і вербункове бюро Чужинецького Леґіону. За тим прийшов ще один вишкіл в Африці, а там далі Індокитай і свіжа війна, з жовтолицими.

Але не це журило Гриця Рогача. Ну, то ще одна війна. Але щоранку він будився з журбою і непевністю: в якому я тепер війську? В польському, німецькому, московському, чи французькому? А коли приходило до співання пісень у марші то виходило чисте непорозуміння: часом він починав „Роземарі", коли треба було співати „Мадельон", а нераз виривалися йому „Пшибилі улані под окєнко" або „Єслі завтра вайна", на втіху всіх менш інтернаціональних вояків інтернаціональної леґії.

Але п'ять років контракту минуло швидко і ветеран Гриць Рогач повернувся до Европи, а звідтіля ще швидше виїхав до Канади, де, як казав капітанові О'Коннорові, „ще мене не було". Нарешті, думав він, відпочину трохи: Канада, мирна країна, не воює так часто–тут я заживу спокійним життям фермера. А може, де Гната побачу на якомусь пікніку чи зустрічі, як приїде з Америки–а може, ще й Митруня малого з старого краю спроваджу?...

В 1952 році, коли батальйон „Канедіґн Роял Райфлс" брав наступом, рам'я в рам'я з полком 172-ої Пенсільванської Дивізії містечко Сунь-Ніс-Вчай в Північній Кореї, підчас „поліційної акції" військ Об'єднаних Націй, капраль Канадського батальйону Гриць Рогач, зустрівся з сержантом пенсільванського полку Гнатом Рогачем. Брати разом заткнули блакитний прапор Об'єднаних Націй на руїнах

містечка Сунь-Ніс-Вчай і разом почухалися в голови, ховаючись перед вогнем комуністичних ґранатометів що дошкульно били по їх відділах.

– Цікаво, Грицю,–сказав Гнат,–чи то часом не наш наймолодший Митруньо б'є по нас з ось цього міномета, з півночі? Вони, кажуть, дістали там купу „добровольців" з совєтів...

– Велл, цікаво,–відповів, закурюючи цигарку і ховаючись за прапор Об'єднаних Націй, Гриць,–і ще одне цікаво: чи настане ще такий час що ми всі три, разом з ним, Дмитром, вдягнемо один уніформ: наш власний?

Бажаємо Вам

Веселих Різдв'яних Свят

та щасливого Нового року

Христос Рождається! Славімо Його!

Павло ҐОБЛ

ПУТІНІЗМ ВІДКРИВ ШЛЯХ ДО ФАШИЗМУ В РОСІЇ

Переклад з англійської.

Багато коментаторів використовують неперебірливо термін „фашизм" для означення будь-якої націоналістичної орієнтації, яку вони недолюблюють,–за словами Андрія Некрасова, фільмового директора у Москві. Але якщо хтось використовує термін правильно, це відноситься і до напрямку в Російській Федерації підчас президентства Володимира Путіна.

У повідомленні на порталі „Ехо Москви" Некрасов говорить, що деякі недавні дискусії про націоналізм Олексія Навального[1] і його зв'язок з фашизмом приходять прямо „з радянського дитячого садка" і відображає поширене незнання про розвиток і природу фашизму в Европі в 1920-х роках і 1930-х (echo.msk.ru/blog/andnekrasov/1156810-echo/).

Некрасов стверджує, що „політична і соціяльна ситуація в Росії набагато більше нагадує початок 1930-х років у Німеччині, ніж 1980-х років у Польщі". Гітлер і Муссоліні були унікальниими постатями, але їх особисті якості й діяльність були тільки „каталізаторами" в набагато ширшому соціяльному процесі.

Напередодні Першої світової війни „дух часу був революційним". У Росії революція була лівого спрямування, в той час як в Італії–правого, тому що буржуазія Росії була слабка, а в Італії була сильною. Тому ліві революції зазнали невдачі в Німеччині та Фінляндії.

Тепер нарешті „в Росії появилася сильна середня кляса,–продовжує Некрасов,–і, отже, фашизм приходить в Росію". Багато говориться про „суворість" путінської епохи, якби вона вже тут заіснувала, але така розмова виникає в іншому сенсі, хоча і не з дитячого садка,–каже письменник.

„Путін прийшов до влади в люмпенізованій країні, де більшість активного населення була дезорієнтована радянським минулим і хаотичним ринком у даний час,–говорить Некрасов.–Суворість путінізму є необхідною умовою для виникнення повнокровного фашизму, необхідною, але не достатньою".

Також необхідною є повністю сформована буржуазія, „без забобонів радянського соціялізму, які включають номінальну соціяльну справедливість та номінальний інтернаціоналізм". Тому не дивно,–каже Некрасов,–що протести за підтримку Навального й проти Кремля були проведені під „матеріялістичними гаслами"–про злодійства тощо.

„Якщо визнати цей аспект ситуації,–продовжує він,–то очевидно містерійний альянс великої частини інтеліґенції та націоналізму для підтримки Навального стає зрозумілим. Причину до цієї тенденції можна знайти в ідеології, яка так довго давала людям спонуку виступати проти радянської системи.

Дехто, наприклад, Ґаррі Каспаров, сподівався, що поворот направо в Росії закінчиться „десь на розі демократичної і республіканської систем", але, на думку Некрасова, екс-чемпіон світу з шахів цілком помиляється: „Проста причина–Росія не Америка".

Інші, як Віктор Шендерович[2] не зовсім задоволений останньою тенденцією, але припустимо, що „Росія приречена рухатися вправо, чи хочемо цього чи ні, і тому краще, щоб це відбулося під проводом такої симпатичної молодої людини, як Навальний". В такому висновку існує „певна логіка,–каже Некрасов,–але це неправильно, це детермінізм, за яким іде народ, замість боротися з ним."

„Фашизм,–вказує Некрасов,–має цікаву характерну рису. Як смерть Бродського[3], він завжди, здається, відноситься до інших і є якоюсь мірою історичним. Але його поява в реальності, на думку багатьох експертів, виглядає ще цікавішою. Він ефективний. І для кожної епохи–сучасний".

Це не означає, що він дійсно сучасний або неминучий і що проти нього не можна виступати і навіть його перемогти,– говориться на блогері. Тобто в даний час це завдання для тих, хто не може визнатися на фашизмі і хто не визнає появи його передумов, навіть коли вони знаходяться прямо перед ними.

(Two Windows on Eurasia for September 13-14, 2013)

---

[1] Олексій Анатолійович Навальний (рос. Алексей Анатольевич Навальный; нар. 1976)–російський політичний і громадський діяч українського походження, що здобув останніми роками славу серед російських блогерів і медія внаслідок своєї громадської діяльности.

[2] Віктор Анатолійович Шендерович (нар. 15 серпня 1958, Москва)–радянський і російський письменник-сатирик, теле-і радіоведучий, ліберальний публіцист, правозахисник [1]. Колумніст журналу The New Times.

[3] Йосип Олександрович Бродський (рос. Иосиф Александрович Бродский *24 травня 1940, Ленінград, СРСР–†28 січня 1996, Нью-Йорк, США)–російський поет, перекладач, есеїст XX століття, лавреат Нобелівської премії (1987 рік). Після опублікованого 1994 року вірша „На незалежність України" став відомим своїми українофобськими поглядами.

ПРИЧИНИ ПРОГРАШУ ВІЙСЬКОВОЇ КАМПАНІЇ У ЛЬВОВІ В ЛИСТОПАДІ 1918 РОКУ

У листопаді 1918 року Перша світова війна підходила до свого закінчення. Німецька і Австро-Угорська імперії зазнали поразки, а тому на підвладних їм територіях, заселених колись підкореними народами, головним чином слав'янськими, реальною ставала можливість утворення національних держав. Не могли бути в стороні українці, зокрема Галичини, Буковини і Закарпаття. Проте їм на перешкоді стали поляки в Східній Галичині, чехи і словаки–в Закарпатті, румуни–на Буковині. Вони намагалися приєднати ці етнічні українські землі до своїх державних утворень. При цьому користувалися підтримкою переможців у війні–держав Антанти: Франції, Англії та США.

Для з'ясування тих історичних подій я використав спогади безпосередніх учасників, зокрема, пресового референта Начальної команди (аналог Генерального штабу) українських військ Олекси Кузьми, який володів архівом Начальної команди (Олекса Кузьма, Листопадові дні 1918 р., Львів, 1931).

Ці події, не враховуючи чисто військової сторони, мають неабияке значення для сучасного покоління будівничих Української державности–внуків і правнуків учасників тих далеких подій. Для мене особисто, сина вояка Української Галицької Армії, зацікавленість особлива, тому я намагався пізнати її такою, якою вона насправді була.

У цій статті ставлю за мету з'ясувати, які причини стали на перешкоді відстояти Львів і Галичину від загарбання Польщею.

Стисло військова ситуація у Львові в листопаді 1918 року

За згаданими архівними даними, 1 листопада 1918 року Українська Національна Рада взяла владу у Східній Галичині, включаючи Лемківщину. Основою збройного виступу у Львові були місцеві (розквартировані у Львові) австрійські військові частини, у яких українці переважали, а не Українські Січові Стрільці (УСС, усуси), як часто можна почути чи прочитати, бо практично вони не були. Фактично лише Дмитро Вітовський, який очолив цей збройний чин був сотником УСС. До речі, він, будучи державним секретарем (міністром) військових справ ЗУНР, повертаючись із Парижа, загинув 8 липня 1919 року в авіаційній катастрофі в районі м. Рацібуж (Racibórz, Верхня Сілезія)–на території, контрольованій поляками. Звідси загадка причини катастрофи.

1 листопада командувач українськими військами у Львові сотник Дмитро Вітовський наказав: „Усі частини УСС-ів мають переїхати до Львова. Бойові частини, що знаходяться у Чернівцях, мають виїхати зараз, не гаючи ні хвилини часу".

На жаль, перший транспорт УСС виїхав із Чернівців щойно вранці 2 листопада і прибув під Львів (на ст. Сихів) тільки 3 листопада пополудні. На той час уже була втрачена залізнична станція Львів-Головний, через яку йшла основна допомога полякам із заходу. На півдні поляки захопили і ст. Персенківка. Спроби Українських Січових Стрільців 4 листопада відбити ст. Персенківка не дали результату, а навпаки, вони відступили до Старого Села.

А тим часом боротьба за Львів тривала. Становище українських військ у Львові з кожним днем погіршувалося. Воно стало особливо важким 20 листопада, коли поляки отримали підкріплення із заходу. Не дочекавшись допомоги з краю, 21 листопада українські війська змушені були відступити зі Львова. Проти цього рішення виступили УСС. Вони хотіли продовжувати боротьбу саме у Львові, а не на околицях міста.

На світанку 22 листопада головна сила українських військ чисельністю до півтори тисячі осіб відійшла до с. Лисиничі. Одні лише УСС, що зберегли майже повністю свою силу, не рушились далі з-під Львова. Вони перейшли з Винник до Маклашева, де отримали від полковника Стефаніва наказ зайняти протипольський фронт біля Борщович. Однак УСС залишилися на місці і зайняли своїми підрозділами фронт на лінії Підбірці–Лисиничі–Винники–Чишки, а вранці 23 листопада обсадили залізничні шляхи Львів-Підгайці та Львів–Красне. Ця, зайнята УСС-ами оборонна лінія, стала зав'язком майбутнього бойового фронту і стримала дальший польський наступ на схід. З тим днем почався другий етап українсько–польської війни–облога Львова.

Причини неґативних наслідків боротьби за Львів

Учасники тих подій бачили їх у наступному.

1. Галицькі українці з самого початку Першої світової війни пов'язували здобуття державної незалежности з Центральними державами: Австро-Угорщиною та Німеччиною. Вважали, що ставати на стороні Антанти (Англії, Франції, Росії), навіть якби це в умовах війни було можливим, було б актом самогубства, бо Росія нищила в себе всякі прояви українського національного життя, засудивши українську націю на загибель. Уже тоді було відомо, що однією з умов „потрійного порозуміння" (Англії, Франції і Росії) була згода на приєднання Галичини до Росії. Отже, тільки на руїнах розбитої Росії могла постати Вільна Україна.

Виходячи з цього, програш у війні Центральних держав означав

заодно і програш ідеї на створення незалежної Української держави. Одночасно треба б відзначити, що й надії на Австрію були невтішними, бо вона, стараючись використати поляків у війні з Росією, обіцяла створити Польську державу на землях, що належали Росії, і Галичини.

2. В українському середовищі не було справжніх революційних провідників.

Керманичі народу того часу були раді вдовольнятися рештками. Вони вели подвійну гру: в краю ухвалювали незалежну державу, а у Відні вдовольнялися виділенням Східної Галичини (з кордоном по р. Сян, включаючи Лемківщину) в окрему адміністративну одиницю у складі Австрійської держави, будучи впевненими, що Антанта хоче зберегти давню Австрію.

3. Не було сильних індивідуальностей, які вміли б як слід поставити військову справу. З начальною (Головною) командою дійшло до того, що протягом перших 9 днів вона опинилася в третіх з черги руках: з 1 по 5 листопада–сотник Дмитро Вітовський, з 5 листопада–Гриць Коссак, з 9 листопада–полковник Гнат Стефанів. Найкраще показав себе Гнат Стефанів, який весь час тримав ініціятиву і безнастанними бойовими операціями захитав моральну силу противника, хоч до стратегічного успіху не вистачало йому військової сили.

Головна вина центральної військової влади полягала в тому, що не зуміла мобілізувати потрібної збройної сили в краю (в Галичині) ні на допомогу Львівському фронтові, ні для локальних цілей, внаслідок чого втрачено Перемишль, через який йшла допомога польським військам.

Головним промахом українського командування на самому початку бойових дій було невміле використання бойової сили Українських Січових Стрільців.

Дальшою тактичною похибкою командування було те, що українська воєнна акція закінчувалася на околицях міста–острівця серед українського моря і не перейшла до ударів у краю.

4. Щоб революція могла здійснитися, потрібна революційна ідея, яка запалила б народні маси до чину. Такою ідеєю була тоді Вільна Україна, але ані форми, в якій подано її, ані спосіб її пропаґанди не могли належно запалити народні маси. Замість трафаретних національних вольностей належало показати тим масам землю, колись у них відібрану, та новий господарський лад, відповідний до інтересів основної верстви народу–селян.

5. Байдуже ставлення краю до Львова. В краю не була проведена мобілізація, допомога людьми була епізодичною. У провінції владу взяли мирно, тому вважали, що й у Львові буде так само. Панував погляд, що українцям держава належиться на основі права на самовизначення

народів і тому буцімто не було потреби боротися за неї.

6. Відсутність допомоги з Наддніпрянської України. За Збручем взяло верх національне відчуження і розбіжність хвилевих інтересів. В той час, як Українська Народна Республіка проголосила повну незалежність, гетьман Скоропадський, який правив Україною з квітня 1918 року, стояв на позиціях федеративних відносин з Росією, тому ідея Злуки була не на часі.

Наддніпрянські Січові Стрільці, основу яких складали галицькі українці, що були в російському полоні, стали основною військовою силою УНР у боротьбі з більшовиками та денікінцями. Вони не змогли прийти на допомогу Львову, бо в той час ще виникла боротьба з гетьманом Скоропадським. Симон Петлюра вважав боротьбу за Київ і утвердження української державності в Наддніпрянській Україні пріоритетною.

7. Полякам суттєво допомагала корінна Польща, а 110-тисячний корпус генерала Галлєра, вишколений і добре озброєний у Франції, з прибуттям у Галичину вніс абсолютну невідповідність сил, що протистояли.

8. У збройній боротьбі у Львові протистояли два різні суспільні елементи: місто і село. Українські вояки походили переважно зі села, в місті почувалися невпевнено, до боротьби в місті не були підготовлені.

Поляки як міщани мали в цій боротьбі суттєву перевагу. Їх бойову силу складав міський елемент, переважно інтеліґентський. У складі населення Львова поляки значно переважали українців, тому й допомога запілля була різною.

9. У львівській кампанії протистояли не лише дві протилежні національні ідеології, що взаємно виключали одна одну, але й дві різні соціяльні психіки, які базувалися на різних традиціях і культурах. На чиєму боці було більше передумов, той мав шанс виграти. Українці своєю психікою опинилися в гіршому становищі і програли.

ВИСНОВОК: Важливим стало не взяття влади, а збереження її. Для цього треба мати сильну армію. Галицькі керманичі не надали належної уваги мобілізації наявних в краю чисельних резервів високо вишколених чоловіків Галичини, які так героїчно воювали на фронтах Першої світової війни фактично в інтересах чужих імперій–Австро-Угорщини і Німеччини. Не забуваймо, що національний інтерес є священним!

Василь ШПАРИК,
фронтовик Другої світової війни,
полковник армії України у відставці

УНІКАЛЬНА ПОДІЯ, АЛЕ...

Листопадовий зрив чи листопадовий чин–це унікальна подія в нашій довгій й каламутній історії. Вчинила її горстка молодих вояків майже рік після чотириразової спроби проголосити незалежність Великої України–чотири універсали. Але... Встоятись не було сили... Бо унікальність завадила. Ось чому.

• Поголосили незалежність ЗУНР, а злуку з УНР–щойно 22 січня 1919 року. Хоч цієї злуки практично не було. Чому не проголошено злучення і підпорядкування УНР відразу?

• Польські галерчики скоро перейшли р. Сян, бо українці в Перемишлі не висадили в повітря мостів. Не було саперів. Не було вибухового матеріялу. Як усе знайшлося, то не було льонту.

• Усусуси не прибули до Львова відразу й аж тоді, коли Львів був у польських руках. Бо в Чернівцях не зареквірували поїзду й польські машиністи відмовлялися обслуговувати локомотиви.

• У Львові „орлєнта" стали героями. Польськими. І поляки досі їх вихваляють, забуваючи, що тоді, як і сьогодні, озброювати дітей і їх посилати в бій–це злочин проти людства!

• До великого чину треба зачислити Чортківську офензиву. Поляки втікали на „зламанє писка".Але вона закінчилася скоро, бо не стало амуніції і не було чим стріляти. Вояки УГА рили старі австрійські окопи, шукаючи за патронами. Угорщина не мала нафти й запропонувала Галицькому урядові продавати за нафту зброю і амуніцію. Навіть підписано договір. Однак соціялістичний уряд вважав, що угорці за нафту давали замало, а за зброю вимагали зависоку ціну.

Подав Роман Колісник

Сергій ПЛЕМА
Ростов-на-Дону, Росія

РОСТОВСЬКА СПРОБА
Український полк імені гетьмана Дорошенка

Навесні 1917 року, після перемоги в Росії Лютневої революції, підйом українського національного руху привів до самочинного зорганізування в російській армії українських частин. І не лише на території України, а й у самій Росії. На жаль, історія цих військових формувань в багатьох випадках є недослідженою.

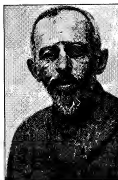
Так, про спробу створення українського полку в Ростові-на-Дону історики хоч і згадували, але тільки побіжно, кількома словами. Ще 1932 року Д. Дорошенко у своїй „Історії України 1917–1923 рр.", посилаючись на статтю О. Шаповала в американському часописі „Січ", зазначив, що 1917 року „в Ростові-на-Дону сформувався полк імені П. Полуботка, до якого зразу записалося 5000 солдатів українців з місцевої залоги" [1]. Згодом дослівно те ж саме повторювали П. Мірчук [2] та інші історики. Звичайно, отих кількох слів про цікавий і важливий для історії української революції і українського війська факт–замало!

Певною мірою відтворити події 1917 року можна, досліджуючи тодішню ростовську пресу. Картину, яку ми при цьому отримаємо, не можна назвати повною, бо в ній бракує багатьох важливих імен і подробиць, але все ж з'являється якась динаміка, виринає потроху з минулого дійсне життя.

В той час, на третьому році світової війни, в Ростовському ґарнізоні були чотири запасні піхотні полки: 187-й, 249-й, 252-й та 255-й, які входили до 39-ої запасної піхотної бриґади. Який серед цієї маси вояків був відсоток українців – ми точно не знаємо. Але те, що дуже значний, видно з тодішніх, нехай навіть перебільшених, оцінок самих піхотинців. Наприклад, у відозві до офіцерів-українців, надрукованій українською мовою 25 березня (7 квітня за новим стилем) у газеті „Ростовская речь", стверджувалось: „Наш ростовський ґарнізон пошти що цілком скомпанований з українців як добродіїв офіцерів, також і солдат" [3]. За іншою приватною оцінкою, в ґарнізоні було 20 тисяч солдатів-українців [4].

Автора згаданої відозви, рядового Р. Павлішена, непокоїло те, що в недавно створеній у Ростові українській організації мало офіцерів; а їм слід активніше долучатись до справи національного відродження, і за ними підуть і їхні підлеглі.

Та події розвивалися стрімко. Українські вояки разом з цивільним населенням Ростова брали участь в українських акціях–велелюдній панахиді по Тарасу Шевченку, вуличній маніфестації, вступали до українських організацій. І нарешті стало відомо про намір створити в Ростові окремий український полк. „У зв'язку з виступом в Києві великої групи українців із заявою про організацію українського війська [тобто полку. – С. П.] Богдана Хмельницького,–повідомила 26 квітня (9 травня) ростовська газета,–серед окремих груп місцевих українців виникла думка про агітацію цієї ідеї в Ростові" [5].

Василь Данилевич

Палким пропаґатором ідеї українського полку серед солдатів був приват-доцент Варшавського університету, історик і археолог Василь Данилевич. Під час світової війни університет було евакуйовано до Ростова, і з початком революції Данилевич став одним із лідерів українського руху в Ростові, очоливши, зокрема, місцеву організацію УСДРП.

Полк вирішили назвати іменем гетьмана Петра Дорошенка. (Саме Дорошенка, а не Полуботка, як повторюють один за одним історики.) Я не можу стверджувати з певністю, але ймовірно, що до вибору імені для українського полку спричинилося… мистецтво! Бо саме тоді у Ростові ґастролювала українська трупа Т. Колесниченка, і одна з п'єс, які вона виставляла, так і називалася: „Ґетьман Дорошенко" [6].

З перших же кроків організатори повели виснажливу боротьбу за визнання органами революційної демократії права українського полку на існування.

18 (31) травня виконавчий комітет Ради солдатських та офіцерських депутатів заслухав заяву тимчасової організаційної комісії українського полку імені гетьмана Дорошенка про виокремлення всіх солдатів-українців Ростовського ґарнізону в самостійну частину і про негайне надання українському полку вільних обладнаних бараків.

Резолюція виконкомівців була неґативною: виконком засуджує „шовіністичну" аґітацію українців у військових частинах і виступає проти створення національних полків, бо таке переформування армії під час війни призвело б до зниження її бойової могутности. Хоча виконком визнає факт наявности уже створених національних військових частин і дає бажаючим можливість відправлятися на фронт до тих частин, які будуть комплектуватися з українців [7].

20 травня (2 червня) питання про сформування окремого українського полку протягом усього дня обговорювалося на загальних зборах членів ґарнізонної Ради та полкових комітетів. На засіданні був

присутній Василь Данилевич. Обговорення проходило надзвичайно бурхливо і закінчилось тим, що Данилевич і півтора десятка його однодумців демонстративно залишили зібрання. Після чого збори прийняли вищезгадану виконкомівську резолюцію, спрямовану проти створення українського полку в Ростові.

У відповідь на це 22 травня (4 червня) близько ста українських солдатів і офіцерів місцевого ґарнізону, а також Василь Данилевич і кілька студентів влаштували вуличну демонстрацію. Під звуки військової оркестри, несучи жовто-блакитний прапор, злагодженим маршем вояки прийшли до Ради робітничих і солдатських депутатів і перервали її засідання. Данилевич попросив дозволу зробити позачергову заяву. В заяві мовилося: в Ростові утворився український полк імені гетьмана Дорошенка. Вояки вимагають надати полку зброю і амуніцію, а також окремі бараки одного з ростовських полків. У разі відмови український полк у повному складі від'їде до Києва. Ґарнізонна Рада не повинна виносити ніяких постанов щодо полку гетьмана Дорошенка без погодження з Ростовським українським ґарнізонним комітетом.

Обурена таким „насильством", Рада робітничих депутатів відмовилась обговорювати заяву українських вояків. Тоді демонстранти, залишивши зібрання, делеґували одного офіцера і одного солдата з аналогічною заявою про забезпечення зброєю і майном до виконавчого комітету Ради солдатських і офіцерських депутатів. Проте виконком не тільки відмовився розглядати заяву, а й постановив не допускати виходу солдатів на вуличні демонстрації без дозволу ґарнізонної Ради чи полкових комітетів [8].

Гострий спротив ідея утворення українського полку зустріла також 24 травня (6 червня) на спільному засіданні виконкому Ростовської Ради робітничих і солдатських депутатів та представників місцевих організацій соціялістичних партій–соціялістів-революціонерів, соціялдемократів, польських соціялістів, латиських соціял-демократів і вірменської „Дашнакцутюн". В резолюції зборів мовилось, що спроба створення в Ростові українського полку вносить дезорганізацію та деморалізацію в армію, а це величезна загроза для справи революції та пролетаріяту. І тому керівники руху за створення полку заслуговують на рішуче засудження [9].

Не обійшлося і без банальних насмішок. У пресі Василя Данилевича назвали „гетьманом Данилевичем". „Замість лекцій,–глузувала ліберальна газета, – професор Данилевич читає солдатам військовий статут. <...> Ростовські казарми він думає перетворити на Запорозьку Січ". А з приводу вуличної демонстрації прямо вказувалося, де саме запільний росіянин волів би бачити українців з усіма їхніми національними домаганнями: „Обиватель з наляканою цікавістю дивився на войовничих

українців і думав: „На фронт би їх!" [10].

Отже, до українського полку в Ростові російська революційна демократія поставилася так само вороже, як у Києві до полку імені Богдана Хмельницького.

Про те, що відбувалося з полком в наступні кілька місяців, бракує даних. В цей час увагу газет привертало загальне падіння військової дисципліни у ґарнізоні та питання про відправку місцевих частин на фронт.

У зв'язку з останнім про настрої українських солдатів у сусідньому Таганрозі писалося таке: „У місті циркулюють чутки, що солдати місцевого піхотного запасного полку, в кількості 500 чоловік, поставили вимогу створення окремих українських піхотних рот, заявивши, що у разі відправки їх до діючої армії вони виступлять виключно лише для поповнення українських полків" [11].

Але взагалі український військовий рух на Донщині ставав усе менш помітним на тлі інших подій. Восени донеслася звістка, що в Петрограді до влади прийшли більшовики. В Ростові більшовицький збройний виступ вдалося ліквідувати. Солдатів запасних піхотних полків, почасти розпропаґованих більшовиками, донський отаман О. Каледін наказав розпустити по домівках. І 15 (28) грудня ростовська газета писала: з 8 тисяч солдатів, які були на той час у чотирьох полках ґарнізону, від'їхали з Ростова на батьківщину більше 5 тисяч. Полки ще не вважалися розформованими, і офіцери залишалися на своїх місцях. 187-й запасний піхотний полк донський уряд дозволив українізувати, „...але, через роз'їзд солдатів, навряд чи з усієї бриґади вдасться зібрати до складу цього „полку" близько 500 солдатів-українців" [12].

Щоправда, і в той час українські вояки в Ростові не втратили ще ознак єдности. Про це свідчить таке повідомлення з відділу місцевої хроніки від 16 (29) грудня: „На загальних зборах солдатів і офіцерів-українців винесено резолюцію, в котрій вимагається вигнання більшовиків з території України, не визнається Рада Народних Комісарів... і заявляється про підпорядкування Українській [Центральній] Раді та Генеральному Секретаріятові" [13].

Розгорялася громадянська війна, і спроба створення українського полку на Донщині відходила в історію.

---

1 Дорошенко Д. Історія України 1917–1923 рр. Т. 1. Доба Центральної Ради. Ужгород, 1932. С. 359.

2 Мірчук П. Трагічна перемога. Торонто, 1954. С. 23.

3 До офіцерів-українців // Ростовская речь. 1917. 25 марта.

4 Криницкий А., Кмет А. [Письмо в редакцию] // Приазовский край. 1917. 8 июня.

5 У украинцев // Ростовская речь. 1917. 26 апр.

6 Історична драма Л. Старицької-Черняхівської.
7 Против национализации армии // Ростовская речь. 1917. 21 мая.
8 Полк гетмана Дорошенко // Приазовский край. 1917. 24 мая; Демонстрация украинцев // Ростовская речь. 1917. 24 мая.
9 Украинские полки // Приазовский край. 1917. 25 мая.
10 В огороде бузина, а в Киеве дядька // Ростовская речь. 1917. 25 мая.
11 Требование солдат-украинцев // Таганрогский вестник. 1917. 4 июля.
12 Роспуск ростовского гарнизона // Ростовская речь. 1917. 15 дек.
13 Собрание украинцев // Ростовская речь. 1917. 16 дек.

УКРАЇНІ ПОТРІБНО ВИРОБИТИ НОВИЙ ПОГЛЯД НА ДРУГУ СВТІОВУ – ІСТОРИК

Віталій Нахманович– автор мульти-медійного проєкту „Війна. Місто. Люди".
Фото: Ольга Скороход

Будь-яка дата–це нагода замислитися про історію загалом. Особливо коли йдеться про історію 20 століття. Таку думку висловив історик Віталій Нахманович на Вечорі-спомині про Другу світову війну, який відбувся 14 листопада у Музеї історії міста Києва.

„Сьогодні, коли Україна в чергове обирає між заходом і сходом, це привід замислитися над нашим майбутнім,–додав він.–Адже наш погляд на минуле є насправді проекцією на наше майбутнє. Хоча вважається навпаки, що минуле визначає наше майбутнє. Та це не так. Те як ми бачимо наше майбутнє і те як ми будуємо наше сьогодення визначає наш погляд на історію". Віталій Нахманович нагадав про основні погляди на Другу світову, які сьогодні побутують в українському суспільстві:

„Традиційний радянський погляд на війну на побутовому рівні звертає першочергову увагу на бойові дії і на жертовність радянських солдатів. На офіційному рівні це подається як „боротьба країни соціялізму проти фашистської навали". Націоналістичний погляд на побутовому рівні робить наголос на українських жертвах від двох тоталітарних режимів, на героїчній боротьбі УПА. На офіційному рівні йдеться про боротьбу українських національних сил „проти радянських та нацистських окупантів за створення української незалежности". Сучасний европейський погляд на побутовому рівні основну увагу приділяє гуманітарній катастрофі та знищенню мільйонів безневинних жертв, у першу чергу євреїв. На офіційному рівні–боротьбі демократичних країн заходу проти нацизму". При цьому Нахманович зазначив, що нова Україна не може лишатися при старому радянському погляді. І не може автоматично цитувати сучасний европейський погляд. І так само її не може повністю задовольнитися поглядом націоналістичним. Адже жоден з них не вичерпує всієї багатовимірности війни на території України.

Нахманович, як один з організаторів вечора-пам'яті пояснив, що вони закликають до спроб знову поставити здавалося б вирішені питання історії України повоєнного часу. Наприклад, чи було дійсно щасливим життя радянських людей? Чому почалася війна і хто були її основними винуватцями? Чи дуже розрізнялися радянська і нацистська пропаганди? Чому Київ був зданий німцям і чому сотні тисяч радянських вояків потрапили до полону?

Джерело: Gazeta.ua

СКУЛЬПТУРА У ҐДАНСЬКУ: „СОЛДАТ-ҐВАЛТІВНИК"

У польському місті Ґданську, на алеї Перемоги, в суботу 12 жовтня 2013 року ввечері, з'явився пам'ятник, що відобразив сцену зґвалтування радянським солдатом польської жінки. Його нелеґально встановили поряд із радянським танком Т-34, який нагадує про визволення Ґданська радянськими військами взимку 1945 року. Скульптурна композиція, виконана в соцреалістичній естетиці, досить натуралістично представляє радянського солдата.

Комунальники міста ліквідували пам'ятник у неділю.

Автором виявився студент Ґданської академії образотворчих мистецтв Єжи Боґдан Шумчік, який зізнався, що хотів розмістити провокаційну скульптуру біля Бранденбурзьких воріт у Берліні, однак не знайшов на це грошей. Проте, на його роботу знайшовся покупець в Польщі, повідомляє Lenta.ru з посиланням на польські ЗМІ.

(Радіо „Свобода")

Вони ґвалтували німок у віці від 8 до 80 років

„Солдати Червоної Армії не вірять у „індивідуальні зв'язки" з німецькими жінками,–писав драматург Захар Аграненко у своєму щоденнику, який він вів під час війни у Східній Прусії.–Дев'ять, десять, дванадцять відразу–вони ґвалтують їх колективно".

Довгі колони радянських військ, що вступили в Східну Прусію в січні 1945 року, представляли собою незвичайну суміш сучасности і середньовіччя: танкісти в чорних шкіряних шоломах, козаки на кудлатих конях, до сідел яких було прив'язане награбоване, доджі і студебекери, отримані по ленд-лізу, за якими слідував другий ешелон, який складався з возів. Різноманітності озброєння цілком відповідало різноманітності характерів самих солдатів, серед яких були відверті бандити, п'яниці й ґвалтівники, так і комуністи-ідеалісти і представники інтеліґенції, які були шоковані поведінкою своїх товаришів.

У Москві Берія і Сталін чудово знали про те, що відбувалося з детальних доповідей, в одному з яких повідомлялося: „Багато німців вважають, що всі німки, які залишилися в Східній Прусії, були зґвалтовані солдатами Червоної Армії". Наводилися численні приклади групових зґвалтувань „як неповнолітніх, так і старих бабів".

Маршал Рокоссовський видав наказ #006 з метою направити „почуття ненависти до ворога на полі бою". Це нічого не змінило. Було

кілька безуспішних довільних спроб відновити порядок.

Заклики помститися за Вітчизну розумілося як дозвіл на жорстокість. Навіть молоді жінки, солдати і медпрацівники, не виступали проти. 21-річна дівчина з розвідзагону Аграненко казала: „Наші солдати поводяться з німцями, особливо з німецькими жінками, абсолютно правильно". Декому це виглядало навіть цікавим. Так, деякі німки згадують, що радянські жінки дивилися, як їх ґвалтують, і сміялися.

Але деякі були глибоко шоковані. Наталія Гессе, близька приятелька науковця Андрія Сахарова, була військовим кореспондентом. Пізніше згадувала: „Радянські солдати ґвалтували всіх німок від 8 до 80. Це була армія ґвалтівників". Випивка, включаючи небезпечні хемікати, вкрадені з ляборатόрій, відігравала значну роль у цьому насильстві. Але при цьому вони часто напивалися до такого стану, що не були здібні на статевий акт і користувалися пляшками–частина жертв була знівечена таким чином.

Тема масових ґвалтів Червоної Армії в Німеччині була заборонена в Росії. Навіть тепер ветерани заперечують, що вони мали місце. Лише деякі говорили про це відкрито, але без жалю. Командир танкового підрозділу згадував: „Вони всі піднімали спідниці і лягали на ліжко". Він навіть хвалився, що „два мільйони наших дітей народилися в Німеччині".

Радянські офіцери були дивовижно переконані, що більшість зґвалтованих жертв були або задоволені, або згідні з тим, що це була справедлива відплата за дії німців в СРСР. Радянський майор заявив в той час англійському журналісту: „Наші товариші так були зголодніли на жіночу ласку, що часто ґвалтували шістдесяти-сімдесяти і навіть вісімдесятирічних, і ті жінки з того були здивовані, а навіть, можна сказати, задоволені". Слід відмітити психологічні протиріччя. Коли зґвалтовані мешканки Кеніґсберґа благали своїх мучителів убити їх, червоноармійці ображалися і відповідали: „Радянські солдати не стріляють у жінок. Так чинять тільки німці".

Червона Армія була переконана, що, оскільки вона стала визволителькою Европи від нацизму, її солдати мають повне право вести себе, як їм заманеться. Почуття переможця і пониженого характеризували поведінку більшости солдатів по відношенню до жінок Східної Прусії. Жертви не тільки платили за злочин Вермахту, а й символізували собою атавістичний об'єкт аґресії–такий же старий, як і сама війна. Як зауважила історик і феміністка Сюзан Браунміллер (Susan Brownmiller), зґвалтування, як право завойовника, спрямоване „проти жінок ворога", щоб підкреслити перемогу.

Правда, після первісного шаленства в січні 1945-го, садизм проявлявся рідше. Коли Червона Армія досягла Берліна через 3 місяці, солдати вже дивилися на німок через призму звичайного „права переможців". Почуття переможця безумовно збереглося, але воно

було, можливо, непрямим наслідком тих принижень, які самі солдати зазнавали від своїх командирів і радянського керівництва в цілому.

Письменник Василь Ґроссман, військовий кореспондент Червоної Армії, виявив, що жертвами зґвалтувань були не тільки німки. Серед них були і польки, а також молоді росіянки, українки і білоросіянки, що опинилися в Німеччині, вивезені на примусові роботи. Він зазначав: „Звільнені радянські жінки часто скаржилися, що наші солдати їх ґвалтують. Зґвалтування радянських жінок зводять нанівець спроби пояснити поведінку Червоної Армії помстою за німецькі злочини на території Радянського Союзу."

Згодом серед солдатів сам процес вибору, замість насильства без розбору, свідчить про певну перерву. З того часу радянські солдати почали дивитися на німецьких жінок не як відповідальних за злочини Вермахту, а як на військову здобич.

Зґвалтування часто визначають як насильство, мало пов'язане з сексуальним потягом. Але це визначення з точки зору жертв. Щоб зрозуміти злочин, потрібно побачити його з точки зору аґресора, особливо на пізніх стадіях, коли „прості" зґвалтування змінили безмежний розгул січня і лютого.

Багато жінок були змушені „піддатися" одному солдатові в надії, що він захистить їх від інших.

Згідно з даними двох міських лікарень, жертвами зґвалтувань стали 95 000–130 000 жінок. Один доктор підрахував, що з 100 000 зґвалтованих, близько 10 000 потім померли, в основному–покінчивши з собою. Смертність серед 1,4 мільйона зґвалтованих в Східній Прусії, Померанії і Сілезії була ще вища. Хоча як мінімум 2 мільйони німок були зґвалтовані, значна їх частина, якщо не більшість, стали жертвами групових зґвалтувань.

Після другої стадії, коли жінки пропонували себе одному солдатові, щоб захиститися від інших, приходила наступна стадія–післявоєнний голод–як зазначала Сюзан Браунміллер: „тонка лінія відокремлює військові зґвалтування від військової проституції". Урсуля фон Кардорф (Ursula von Kardorf) відзначає, що незабаром після здачі Берліна, місто було наповнене жінками, які торгували собою за їжу або альтернативну валюту–сигарети.

Четвертою стадією була дивна форма співжиття офіцерів Червоної Армії з німецькими „окупаційними дружинами". Радянські чиновники зжахнулися, як кілька радянських офіцерів дезертирували з армії, щоб залишитися зі своїми німецькими коханками, коли прийшов час повертатися додому. Навіть якщо спрощено приняти феміністичне визначення зґвалтування як виключний акт насильства, то чоловічому вдоволенню немає виправдання.

(Приготовлено з джерел Інтернету)

Микола МАРЧЕНКО

НІМЦІ У ПОЛТАВІ ГОТУВАЛИ РОЗВІДНИКІВ ДЛЯ БОРОТЬБИ ІЗ РАДЯНСЬКИМИ ОКУПАНТАМИ

Фото: umoloda.kiev.ua

Після приходу в Україну у 1941 році німецької окупаційної влади, на місцях почали створювати різнопрофільні навчальні і дошкільні заклади та навчально-професійні майстерні.

Наприклад, 16 вересня у Полтаві відкрили учбово-професійну майстерню на 5 відділень, де навчалися 150 дівчат. 20 вересня у Кременчуці почала працювати музична школа. Її слухачами стали біля 200 осіб. У Миргороді почала діяти реміснича школа. Учнів забезпечували гуртожитком та харчуванням.

Одночасно у Полтаві в кінці 1941 року організували суто військову школу під назвою „Оріон". Це була спеціяльна розвідшкола. Вона мала відділення розвідників, котрих називали ходоками, радистів та диверсантів. Для конспірації ці відділення німці розташували в різних частинах міста. Агентів для розвідувальної роботи готували невеликими групами. Інструкторами були як німці, так і колишні радянські командири. У розвідшколу направляли колишніх радянських військовополонених, що зголошувалися боротися проти комуністичного режиму Москви. З часом у цю школу почали направляти і безробітних із міської біржі праці. Навчання тривало від кількох тижнів до 2–3 місяців.

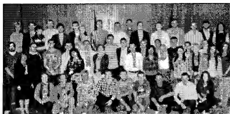
Цій школі у Берліні надавали особливого значення. Через це із інспекцією у квітні 1942 року в Полтаві побував керівник німецької армійської розвідки адмірал Канаріс.

„У середині 1942 року радянській контррозвідці вдалося проникнути до „Оріону" й одержати інформацію про її структуру, особовий склад та програму підготовки шпигунів. Після цього німецькому Абверу нічого не залишалося робити, як у квітні 1943 року закрити свою розвідшколу у Полтаві через повну її реконспірацію", – пояснює кандидат історичних наук Віктор Ревегук

Полтава вважалася спокійним тиловим містом. Тож у обласному центрі на початку 1942 року відкрили й курси гестапо. Слухачами курсів були українці, котрі вже певним чином зарекомендували себе у рядах допоміжної поліції. На цих курсах готували розвідників та диверсантів, котрих переправляли літаками у тил радянської армії. Переважно їх направляли у райони Казані, Сталінграду та на Кавказ.

Курси гестапо проіснували аж до приходу у Полтаву радянських окупаційних військ.

ПЕРШИИЙ СВІТОВИИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКИХ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦИИ

На перший конґрес до Тернополя прибули делеґати з 23 країн. Серед головних завдань цього з'їзду–згуртувати українські молодіжні організації діяспори навколо ідеї консолідації та об'єднання світового українства, розбудови міжнародних структур і розвитку неформальних систем навчання юнаків і дівчат.

Безперечно, йдеться й про зміцнення існуючих і налагодження нових контактів з молоддю, підприємцями, громадськими та культурними діячами України. Наші молоді співвітчизники чекають розроблення та схвалення на рідній землі комплексної державної програми щодо підтримки молодіжного українського закордоння. Водночас бачать себе активними лобістами України в світі й цілковито підтримують рух нашої держави у бік Европи та підписання угоди про асоціяцію між Україною і ЕС цьогорічного листопада у Вільнюсі.

Це був перший Світовий конґрес українських молодіжних організацій (СКУМО), що тривав з 16 по 27 серпня 2013 року. Досі ця структура існувала як комісія в рамках Світового конґресу українців.

Тепер зібралися, щоб офіційно створити потужну світову надбудову української молоді, яка мешкає за кордоном. Ще п'ять років тому СКУМО поставив собі за мету консолідувати українськии молодіжний діяспорний рух. Уже вдалося налагодити тісні зв'язки з громадами та молодіжними структурами в 40 країнах.

Наразі СКУМО об'єднав у своїх лавах 35 молодіжних і студентських організацій в европейських країнах, а також у Канаді, Бразилії, Австралії, інших державах.

Головним завдання І Світового конґресу було організаційне оформлення СКУМО, схвалення його Статуту та вибір керівних органів. Конґрес впорався із завданням, а також прийняв чотири важливі резолюції.

Обрано Президію СКУМО у складі 7 осіб: Голова–Мирослав Ґочак (Сербія), перший заступник–Дмитро Лекарцев (Молдова), заступники–Роман Білас (Польща) та Данило Корбабич (Канада), секретар–Красімір Панковський (Болгарія), скарбник–Олександр Гречанюк (Румунія), також Юрій Брода (Канада), та Контрольно-ревізійну

комісію з трьох осіб: Романа Довговича(Словаччина), Олександра Крівцова (Росія) та Мері Гірацуян (Вірменія). Прийняті резолюції, які стосуються підтримки европейської інтеґрації України, відзначення 80-ї річниці Голодомору, засудження політичних спекуляцій навколо Волинської трагедії та політичного тиску Росії на Україну.

Форум української молоді діяспори „Тернопіль-2013" складався з трьох частин. Першому Світовому конґресу українських молодіжних організацій передувала кількаденна цікава та змістовна програма табору, який зорганізували неподалік села Чорний Ліс Збаразького району. Тут юнаки та дівчата із закордоння разом з представниками місцевих молодіжних організацій вивчали українські народні традиції, ремесла, вчилися писати писанки, брали участь у різних іграх, тренінґах. У Тернополі висадили алею з райських яблунь. Певна річ, провели кілька сесій, де мовили про роль молоді діяспори в світовому українстві, про спільний інформаційно-культурнии простір, про лобіювання українських інтересів у світі. Завершили ж роботу форуму мистецьким святом „ДіяспораФест", на якому виступили, серед інших, знаний український гурт „Горпина" з Польщі та Софія Федина.

ГОЛОВНІЙ УПРАВІ, КРАЙОВИМ УПРАВАМ
І ВСІМ ПОБРАТИМАМ КОЛ.. ВОЯКАМ
І. УКРАЇНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ УНА
В УСІХ СТОРОНАХ СВІТУ
ТА ВЕТЕРАНАМ, ЯКІ БОРОЛИСЯ
ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ
БАЖАЄ ЩИРО

ЧЛЕНСТВО І УПРАВА СТАНИЦІ НЬЮ-ЙОРК

В УКРАЇНІ НА 2014 РІК СКАСОВАНО ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ПРИЗОВ ДО АРМІЇ

Президент Віктор Янукович указом №562 від 14 жовтня 2013 року скасував обов'язковий призов на строкову службу у Збройні сили України та інші військові формування, окрім внутрішніх військ Міністерства внутрішніх справ.

У внутрішні війська МВС призови буде проведено у квітні-травні і жовтні-листопаді 2014 року.

Військовослужбовці, призвані на строкову службу в 2013 році, які мають вищу освіту за освітньо-кваліфікаційним рівнем підготовки спеціяліста або маґістра та вислужили встановлені терміни строкової військової служби, будуть звільнені у січні-лютому та у липні-серпні 2014 року. Інші будуть звільнені у квітні-травні 2014 і у жовтні-листопаді 2014 року.

Нагадаємо, протягом жовтня-листопада призвано і направлено у війська 10,8 тисячі новобранців, у тому числі 5 тисяч–у Збройні сили. Далі українська армія буде комплектуватися виключно за контрактом.

Призупинення призову на строкову військову службу з 2013 року було передбачено Державною програмою реформування армії до 2017 року. Однак пізніше президент Віктор Янукович повідомив, що „для ефективної реалізації завдання переходу на контрактну армію" необхідно вирішити ще низку завдань.

Раніше міністер оборони України Павло Лебедєв повідомив, що на сьогодні українська армія укомплектована контрактниками на 58%. За його словами, цього року плянується набрати в армію 7 тисяч контрактників, у 2014 році–4,8 тисячі осіб, у 2015-2017 роках–по 4-5 тисяч осіб. Після завершення реформи загальна чисельність української армії повинна скласти 122 тисячі осіб. У передвиборчій програмі президента Віктора Януковича у 2010 році було записано: „Ґарантую перехід на контрактну армію з 2011 року".

У кінці 2012 року міністер оборони Павло Лебедєв заявив, що в 2013 році призов в армію буде припинено. За словами головнокомандувача ЗСУ Володимира Замана, останній призов на строкову службу плянується провести восени 2013 року. Пізніше перший заступник начальника Генштабу Збройних сил Ігор Кабаненко сказав, що повністю, на 100%, перейти на контрактну основу армія зможе тільки до 2017 року.

За матеріялами: ZN.UA

„КЛЕНОВА АРКА-2013" НА ЛЬВІВЩИНІ

Згідно сценарію багатонаціонального тактичного навчання „Кленова Арка-2013", яке пройшло від 8 до 20 вересня 2013 року на базі Міжнародного центру миротворчости та безпеки Академії сухопутних військ, що на Львівщині, українсько-польсько-литовський миротворчий батальйон провів вишкіл під керівництвом інструкторів збройних сил Канади.

До 12 вересня відбулася командно-штабна фаза на засобах імітації за участи воїнів багатонаціональних штабів батальйону і сотень, з 13 до 17–тренувальна частина, а повномасштабна польова фаза з 18 до 20.

Сотні вчилися протидіяти саморобним вибуховим пристроям, патрулювати пішки та на машинах, конвоювати вантажі, звільняти населені пункти від озброєних терористичних груп тощо.

– Наше головне завдання–передати воякам безцінний досвід, який здобувався роками під час військової операції в Афганістані,–зазначив канадський інструктор ворент-офіцер Джемі Волш.–В першу чергу, такі тренування потрібні командирам відділень, взводів, сотень, батальйону, що в бойових умовах допоможе зберегти життя підлеглих та успішно виконати завдання.

Входження у будівлю під час її обшуку є однією з ключових дій під час миротворчих операцій. Тому, канадські інструктори дозволили командирам приймати власні рішення щодо дій, і лише після виконання завдання аналізували, що було зроблено правильно, а що необхідно змінити.

До проведення цьогорічного навчання, яке проводиться за сприяння військових відомств України та Канади було залучено близько 360 українських вояків та ще понад 150 з країн-учасниць. Впродовж перших чотирьох днів навчання провели канадські інструктори, а з 18 до 20 відбулася повномасштабна польова фаза за сценарієм проведення миротворчої операції міжнародними силами під егідою ООН та інших міжнародних (безпекових) організацій.

Іноземні військовики також ознайомились з українським озброєнням, військовою технікою та засобами зв'язку, які використовували під час цьогорічного навчання.

„ОКЕАНСЬКИЙ ЩИТ"

Верховна Рада підтримала законопроєкт президента України „Про ратифікацію угоди (у формі обміну листами) між Україною та Організацією Північноатлянтичного договору про участь України в операції „Океанський щит". За цей законопроєкт проголосував 331 народний депутат.

Це–операція НАТО з боротьби з сомалійськими піратами в Аденській затоці та біля берегів Африканського Рогу, яка розпочалася в серпні 2009 року.

Угода передбачає, що Україна надасть підтримку цій операції шляхом направлення національного контингенту у складі фрегата „Гетьман Сагайдачний", оснащеного вертольотом Ка-27 на борту та групою спеціяльного призначення, для участи в операції тривалістю 90 днів на початковому етапі в другій половині 2013 року.

(Радіо „Свобода")

Ярослав ВЕНЬҐЕР

У СЛОВАЧЧИНІ ТА СЛОВЕНІЇ

Продовження з ч. 4, 2012; чч. 1-3, 2013.

Нарешті поїзд приїхав до Жиліни, де примістився штаб Дивізії. Поїзд зупинився на станції. Чекаємо, повисідали з вагонів. Ми завважили, що кілька вояків несуть хліб, ковбасу, питаємо, де вони то дістали? Вони вказують на „госьцінец". Там можна купити хліба, ковбаси–скільки хочеш, без картки. Ми жартома кажемо: „То тут Америка, а не війна. В Німеччині хоч згинь з голоду, вже давно без картки нічого не дістанеш". Ми прирівняли німецьку окупацію в Україні, що в 1942 році все збіжжя і навіть бараболю забирали, у Словаччині в 1944 році хліба, ковбаси, хоч розпережися.

За якийсь час повернувся наш транспортфюрер і сказав нам, що ми їдемо до Нового Кесуцкого Места, де міститься штаб 29-го полку, з якого ми поїхали на підстаршинський вишкіл і до нього вертаємося. Зв'язковий вояк привів нас кількох з Нового Кесуцкого Места до села Бродно, що було віддалене на 6 кілометрів, там примістилася 2-га сотня. Бродно–село, мало одну головну вулицю і другу бічну, коротку, по боках вулиці рови, щоб дощова вода спливала, а при кінці села впоперек вулиці були прокладені рейки і недалеко був маленький перестанок-зупинка для поїзда. В селі був римо-католицький костел, дві школи, що в них тепер квартирували наші вояки, харчова крамниця, м'ясарня, пекарня в кінці села, дещо з боку „госьцінец", за селом цвинтар, що прилягав до лісу.

У селі нас привітав хорунжий в гарному новому офіцерському мундирі. Це був хорунжий Ігор Гаврилів, з гімназії в м. Станиславові, який щойно повернувся зі старшинської школи. Його приділили як заступника сотенного–старого німця, що майже весь час сидів у канцелярії.

Мене приділили до першої чоти („цуґу"). Чотовим був німець Міценґер, а трьома ройовими–підстаршини з Великої України з Червоної Армії, які попали в німецький полон і дісталися до Дивізії. То були: Хуменко, Дзюбас, Ципляков. Вони дуже слабо володіли німецькою мовою, що часто виходило комічно й смішно. Одного дня Ципляков попросив мене, щоб я на вправах командував, бо хлопці не могли стриматися від сміху з його команди. Очевидно, ми зголосили чотовому й сотенному, вони погодилися. Тоді я став заступником ройового.

Я зголосився до 2-ої сотні, думаючи, що може когось знайду з колишніх побратимів, але не стрінув нікого. З Підгаєччини був дещо

старший віком вояк–Володимир Кифор з села Завалова, ми привіталися. Ми подружили, аж по сьогодні.

У Словаччині військового вишколу було дуже мало. Ми майже весь час були в бойовому поготівлі, постійно тримали варту в кількох пунктах за селом та часто ходили на розвідку. Одного разу цілий батальйон автомашинами поїхав під мадярську границю, там були появилися комуністичні партизани. Там перебули два тижні й назад повернулися поїздом.

Цивільне населення Словаччини ставилося до нас дуже ввічливо. Люди дуже жаліли, що ми надворі мокнемо, мерзнемо, казали: „Вояце, ходаце матісе ґлад?"Чи голодні? А ми були голодні. На сніданок кава, а на обід капусняк з кінським м'ясом, увечері–буханок хліба на трьох і дещо до хліба. Також треба було самому собі прати білизну.

На початку грудня 1944 р. сталася дуже сумна і несподівана подія. В будинку того дня відбувалося збірання цілої сотні. Перед будинком стоїть велика військова машина, а біля неї кількох польових жандармів (фельджандармів). Ми називали їх „бляхарі", бо вони мали через шию завішану на грудях металеву велику відзнаку у формі півмісяця. Хорунжий І. Ґаврилів наказав нам зложити зброю в один кут. Один з фельджандармів прочитав прізвища шістьох вояків і підстаршин мого роя. Наказав їм виступити з рядів. Фельджандарми постягали з них пояси з багнетами й сказали, що вони арештовані. Автомашиною від'їхали до м. Жіліни. Ми стали розгублені та застрашені, бо не розуміли, що сталося. Ми зауважили, що в сотні нема одного підстаршини, який походив зі східних земель України. Він, мабуть, ще увечорі „звів" десь до іншої частини Дивізії. Наступного дня повернувся з арешту підстаршина Ципляков. Він плакав перед нами, як маленька дитина. Виявилося, що ті вояки котрогось вечора в „госьцінцу" разом пили з тим підстаршиною, що „зник", і при чарці мали б обговорювати, як перейти до УПА. Той підстаршина-східняк їхню змову зголосив німцям. Циплякова були арештували помилково. За кілька місяців хлопці припадково побачили в Юґославії в горах під час акції на партизан цього підстаршину. Там застрелили його, „під претекстом" що його вбили партизани. Він був сексотом, це він видав наших хлопців.

Після тої сумної події на ранішній збірці наш чотовий з цілої сотні вибрав 30 вояків, у тому числі й мене. Дали нам повні хлібаки сліпих набоїв, пішки вивели за село на пасовисько й ми зіграно в один такт стріляли сальву. На третій день пішли з лопатами й пилами під ліс, викопали яму, вирізали в лісі шість стовпів і закопали їх рядом біля ями. Того самого дня після обіду ми знову стріляли сальву. Мабуть, на п'ятий день дали нам по 5 гострих набоїв. Зібралася ціла наша сотня, а нас 30 на переді колони, маршируємо на місце екзекуції наших друзів,

маршируємо дуже пригноблені, в голові шумить, в душі страшний не до описання неспокій. Біля ями пригнали три сотні нашого батальйону. Приїхало багато фельджандармів. На горбках два скорострілі спрямовані дулами на нас, біля них 2 жандарми. Мабуть, боялися, щоб ми не зробили бунту. Приїхала машина з арештованими друзями, злазять бідолахи, пригноблені, змарнілі. Ми тремтимо від жалю, фельджандарми повели їх до стовпів та поприв'язували їх до них, зав'язали їм білими платинками очі. Мій друг Ярема з Бережан крикнув: „Стріляйте, хлопці, цільно, щоб не мучилися!" Нас 30 поставили в ряд, яких 10 метрів від прив'язаних друзів. Між нас щоп'ятий став жандарм. Військовий суддя став навпроти них, вичитав їм обвинувачення, і за параграфом вирок смерти через розстріл. Капелян приступив до них і кожному дав розгрішення. Сотенний І. Гаврилів скомандував по-німецьки. Загримів з крісів один звук! З грудей прив'язаних друзів бухнула кров, тіла при стовпах похилилися. Ми відійшли до села Бродно. Міцнґер сказав нам зайти до „госьціньца", там ми випили по чарці чи по дві „слівовиці", покурили і так трішки заспокоїлися.

Зближалися латинські Різдвяні свята. Вояк Січка мав маленьке приміщення, де направляв воякам черевики. Ми до нього забігали, зробили з обичийки з сита гарну різдвяну звізду, підготовили кілька наших колядок. На Свят-вечір нас шістьох вояків пішло до костьола, перед початком вечірні ми попросили священика дозволу заколядувати, він дозволив. Ми заколядували й висловили віншування всім присутнім. Священик та всі присутні похвалили нас, щиро дякували нам. Далі ми пішли по селі до війта, до учителів, до пекарні, до м'ясарні та до деяких нам знайомих господарів. Всі вони дуже раділи та старалися за те чимось обдарувати нас.

Зближалося наше Різдво. Нас кількох робили вареники на цілу сотню, такі „військові" трішки більші, як домашні. Кухар десь дістав куті. Перед Свят-вечором цілий день великий рух, у великому домі приготовляємо столи, лавки, деякі столи та лавки так на скору руку робимо самі. З Нового Кесуцкого Места запросили кількох старшин-німців. Все вояцтво засіло за столи. Ігор Гаврилів сказав святкове привітальне слово. Почали вечеряти. В тому домі високо в стіні під дахом були двері, відчинилися двері, з них появилися три дівчини, які заколядували нам кілька словацьких колядок. Після вечері при чарках вина колядували до пізньої ночі.

На Різдво ціла сотня вранці пішла до Жіліни до церкви на Богослуження. Відправляв наш капелян. Після відправи інша частина заходила в церкву на Богослуження, бо всіх нараз не можна було помістити.

У січні 1945 року взялася гостра зима. На наш Новий Рік сотня пішла до церкви до Нового Кесуцкого Места. В половині Богослужен-

ня прийшов до церкви післанець, шепнув підстаршині, щоб ми всі вийшли з церкви. Надворі команда: бігом до с. Бродна. Там на скору руку видали нам теплий одяг, з одного боку красий, а з другого білий, щоб можна було міняти відповідно до терену, широкий теплий шаль обвивати груди (щоб не обстудити на снігу), валянки. Ми переодягнулися, дали нам по кілька чеських ґранат та багато гострої амуніції. Прибіг кухар і говорить, що обід готовий. Сотенний крикнув, нема часу на обід, ми є в бойовому алярмі. І так голодні, без залізної порції вийшли в гори. В горах ми стрінули інші сотні з нашого 1-го батальйону в бойовій акції проти комуністичних партизан. Керує батальйоном чеський німець Вільднер. В горах корчі, ями, сніги глибше колін. Запала ніч, у снігових ямах падаємо, бо зачіпляємося під снігом за різні перешкоди. Голодні, вимучені до крайности. Вільднер у лісі виламав довгу ломаку і, немов „мойсей" на картині, веде нас та весь час підбадьорує: „Хотьте, хлопце, хотьте! Гору-долу, хотьте!". Так йшли ми цілу ніч, і ніяких партизанів не стрічали. Над ранком наказ: кожна сотня повертається до свого постою.

Нещасливий випадок: говорили старі ветерани, що на війні вояки стріляють, а Бог кулі носить. Перед нашими Різдвяними святами ми пішли в гори на практичне здобуття „ворожого" бункра, який знаходився під горбком на краю ліса. Наша чота мала завдання штурмом здобути бункер, а цілий наш батальйон зількома німецькими командирами приглядалися вправам. Наша чота наступала. Понад наші голови стріляли важкі скоростріли гострою амуніцією і били ґранатомети. Дійсно, як на фронті. Мороз докучав, а сильний вітер дув легким снігом. Я перший біг з скорострілом, два рої бігли за мною. В бігу вітер свистав попід шоломом так, що заглушував звук стрілів. Нараз я відчув, що мене запекло під лівою пахвою, а на мізинці побачив кров. Оглянувся і позаду побачив, що чотири вояки лежать на снігу. Я прибіг до вояка Мирона Карнауса й побачив, що йому кров тече з-під штанки лівої ноги. Я багнетом розрізав штанку, витяг з поли бандаж і почав стримувати кров. У тій хвилині прибігли санітари з носилками, почали давати першу поміч. На тому вправи припинилися. Приїхала санітарна машина з лікарем Ковальським. Поранених вояків повезли в лікарню. Лікар завважив на моїм мізинці кров. Я зняв блюзу й під пахвою, як зерно бобу, заліз відламок ґранати. Лікар вийняв його, рану запустив йодом. В селі санітар дав мені укол проти закаження. На щастя, все було в порядку, відламок я тримав як „сувенір". Чотирьох вояків зі шпиталю другого дня звільнили, а М. Карнаус повернувся зі шпиталю до сотні аж в Югославії. Як виявилося, набій ґранатомета впав близько нашої групи.

* * *

Залишаємо гостинну Словаччину. Після Йорданських свят пакуємося і залишаємо село Бродно, з жалем прощаємося зі слова-

ками. Сотня йде до Нового Кесуцкого Места, де ще побули чотири дні. Закупили кілька пар коней, два рої розійшлися по господарствах організувати упряж на коней. Інші вояки пакували все військове майно на вози, щільно обв'язували, щоб в дорозі ніщо не губилося, не замокало снігом.

Як все було готове, Дивізія вирушила пішки через Австрію до Югославії. В половині січня 1945 року почалася сильна зима, морози та снігові. Нам видано зимовий теплий одяг і валянки, в марші глибоким снігом було важко в них йти. В деяких гористих засніжених теренах коні незмагали, то ми мусили пхати вози або й дещо забирати з возів на наші вояцькі плечі. Той зимовий марш виснажував нас і коней до крайности. Маршируючи через Словаччину, на нічліг ми ставали в селах, по кілька вояків заходили до господарів, словаки ставилися дуже прихильно до нас, на підлогу стелили м'якгу солому та ще й давали подушки чи перини і вечерю.

В Австрії ми мусили ночувати в холодних порожніх домах чи в якихось шопах, бо це вже була Німеччина-Дойчлянд.

Марш Дивізії тривав біля шість тижнів, був дуже важкий, всі були виснажені, бо весь час приходилося марширувати глибокими снігами зі своїми наплечниками і зі зброєю. Польову кухню тягла пара сильних коней, а кухар, добре вдягнений, стояв біля кітла й у їзді варив зупу, переважно горохову. В обідню пору сотня зупинялася в затишному місці, щоб теплою зупою трішки підкрипитися, а кухар, після роздачі зупи, йшов з відром до найближчої води, швидко мив котел, а ми помагали йому носити чисту воду до кітла, щоб заварити каву на вечерю. Хліб та дещо до хліба постачала до того призначена спеціяльна частина.

На початку березня ми дійшли до нашого призначеного місця–малого села в горах. Ми змінили німецький Вермахт. Німці були викопали довкола села оборонні рови-„шанці" і поставили з колючого дроту загорожі. За селом була висока гора, там ріс ліс, німці ліс вирізали, поставили обсерваційну вежу, провели телефон до сотенної канцелярії. На тій вежі ми постійно тримали обсерваційну варту з льорнеткою. Внизу біля вежі був збудований бункер з дерева, в якому перебував один рій увесь час на поготівлі. Два рази або й більше в тижні одна чота „прочісувала" терен–ходила на розвідку на віддалі 25 кілометрів в радіюсі поза селом, переважно вночі. Такі розвідки мали зудари з тітовськими партизанами. Такі розвідки дуже виснажували в гористому терені.

Одного разу повів нашу чоту підстаршина Хоменко, добрий чоловік, родом з Полтавщини. Ми йшли цілу ніч і вранці побачили перед собою кілька господарств. Хоменко зарядив, щоб до трьох господарств по одній групі пішли трохи помитися і привести себе до порядку. Наша група тільки що вступила на подвір'я, як враз почулася

в сусідньому господарстві стрілянина й з того господарства втікало до лісу троє партизанів. Біля хати на подвір'ї лежав у крові, поранений від куль по руках і ногах, Хоменко. Санітар і вояки поспіхом гамували йому кров та перев'язували рани, інші обскочили хати й в одній хаті зловили трьох партизанів зі зброєю та наплечниками. На столі стояли теплі харчі–сніданок. Ми роззброїли партизанів, зробили докладний обшук та в їхніх наплечниках знайшли ще польські цигарки „Спорти". Господареві наказали запрягти до воза воли, дно воза вистелити сіном та застелити плахтою, і поклали Хоменка. Партизанам пов'язали руки, і колоною рушили до найближчого міста. Там завезли чотового до шпиталю, а партизанів віддали польовій жандармерії.

Іншим разом ми пішли на розвідку в неділю надвечір. Несподівано в гористому лісі на нас напала група партизанів. Ми зайняли бойові становища за грубими деревами і відкрили по них сильний вогонь. Вбили трьох партизанів, а решта втекли.

На початку квітня 1945 року прийшов наказ відмаширувати на північ–на фронт.

Богдан ШАРКО

СЛУЖБА В ДИВІЗІЇ „ГАЛИЧИНА" ТА ПОВОЄННІ РОКИ В НІМЕЧЧИНІ

З інтерв'ю взятомуРоманом Криком для часопису „Християнського Голосу" в Мюнхені.(ч. 7, 2013)

ВАРВАРИ З ЗІРКАМИ

Прихід совітів в 1939 році Богдан Шарко бачив у своєму рідному місті, в Станиславові.

„То був один жах!"–каже.–Вони прибули на танках, пам'ятаю сильний сморід і те, що увесь час співали „Катюшу" перемінно з „Розпрягайте, хлопці, коні". А ще те, що дерли газету, чогось туди насипали і курили. Загалом, це було таке дрантиве військо. Люди запитували їх:

„А є у вас тютюнова фабрика?"–„Сколько хочеш!"–відповідали. Інший запитав:–„А є у вас шоколада?" Відповідь була такою ж: „Сколько хочеш!" Польщу називали „панська Польща".

То були дикуни, які з Европою не мали нічого спільного. Звісна річ, поляки вели полонізаційну політику, проте українці мали своє представництво в парляменті, були свої депутати, виходили українські газети. Якщо вас польська поліція арештувала, то до 24 годин прокуратор мав видати санкцію з поясненням, за що вас арештували. Польща була все-таки державою західного типу і її не можна навіть порівнювати з совєтами."

ДИВІЗІЯ

„Від совєтів нічого доброго не можна чекати, тому вирішив їхати на захід, на ровері. Проте батька не було уже серед живих, а сестра мами сказала: „Лишайся тут, куди підеш!" І лишився. Коли 1941 року совіти дременули, я пішов працювати до сирітського будинку.

Ближче 1944 року, коли стали набирати хлопців до Української Дивізії, зголосився добровольцем. „Основна причина, яка гнала мене до Дивізії, це був патріотизм. Я мав також свідомість, що якщо більшовики повернуться, то відразу заженуть до своєї армії. Інший на той час варіянт–іти до УПА. Це був ризикований варіянт, оскільки я міг тоді наразити на репресії свою родину, тим більше, що навпроти нас жили поляки, то совіти напевно були б довідалися, де я. Я вважав також, що УПА, це щось непевне, а Дивізія, це була армія з всім відповідним забезпеченням. Вона воювала під командою німців, але були синьо-жовті прапори. В той час, звісно, важко було уже вірити в перемогу Німеччини, але якби так сталося, існування Дивізії німці напевно порахували б українцям за плюс. Може тоді Галичина була б самостійним князівством? Я мав справді мало віри у перемогу Німеччини, проте ми ніколи не думали, що Черчілль з друзями пустить москалів так далеко! Що їм віддадуть всю Польщу і навіть до Німеччини пустять! Ми припускали, що вони пустять їх до старого кордону (польського), адже в Лондоні чекав польський уряд... Якби ми мали свою дивізію–так ми калькулювали–то з нами більше числилися б. Ми допускали, що Німеччина програє, але тоді були б ще ми, Дивізія, зі зброєю і ми тоді відразу ідемо на сторону альянтів, тоді англійці ідуть на схід, будувати Польщу, а ми тоді кажемо: „стоп", ще ми тут є; ми не хочемо, щоб Галичина була знову під Польщею.

Найближчі побратими Богдана Шарка з 11-ї сотні, 14-го полку Української Дивізії. У верхньому ряду зліва: Богдан Шарко, Антін Дербіш з Ярослава, Володимир Саґаш з Монастириськ. В нижньому ряду зліва: Орест Било з Монастириськ, Роман Королюк, учитель з Тернополя, Дам'ян Ґеча з Самбірщини. Світлину знято в Чадці, Словаччина.

В Дивізії я був простим-найпростішим стрільцем (поляки називали таких „стжелец-дупа"), але водночас був також перекладачем, оскільки я добре знав німецьку (7 років навчався

в гімназії). В Дивізії я був загалом 8 місяців.

На початку ми стаціонували в Словаччині. Шеф компанії був німець з Сілезії, чемний був чоловік, гарно до нас ставився, взагалі, треба наголосити, всі німці до нас чемно відносилися. Тоді, там в словацьких лісах, були більшовицькі партизани, які намагалися словаків переконувати до комунізму. Нас часом будили вночі і ми їхали на акції проти партизан, ми їх мали окружити, зловити і т.д.

Слава Богу, я пройшов все це успішно: куля не попала в мене ні разу.

У Словаччині я був з жовтня 1944 до січня 1945 р. В лютому Дивізія марширувала до Словенії. Там ми воювали з партизанами Тіта. Перед самою капітуляцією Німеччини Дивізію перекинули до Штірії (південна Австрія), бо там москалі прорвали фронт. На моє щастя, я був у запасному полку."

БАВАРІЯ

„Я вирішив залишитися в Австрії. Був молодою людиною, мав трохи жаль, що мені не дали в Дивізії жодної ранґи. То, думав я, до лиха, маю далі з вами іти і ще в полоні сидіти! Я тоді подався до німецьких баворів (всі приймали мене надзвичайно гостинно, хоча й знали, що чужинець!), взяв у них цивільний одяг (короткі штани, сорочку) і через Альпи подався в напрямку Баварії. Звісно, всюди були альянтські пости і забирали в полон. На щастя для мене, в одному з населених пунктів я зустрів інженера Глинського, який був лісовим працівником і мав печатки. Він мені виробив документи, з яких виходило, що я повертаюся з лісових робіт до своєї родини. Цей документ став у пригоді, оскільки з ним я пройшов всі пости і нарешті знайшовся в Баварії.

Врешті-решт я опинився в американській зоні в Ауґсбурзі. Там були колишні військові казарми, туди звозили українців і поляків. Ми прийшли, нам показали, що є кімната, а там польові ліжка, матрац з соломи, туди й лягай. То вже американці подбали, зробили кухню загальну, там нас годували, і там було пристановище. Було створено навіть українську приватну гімназію. Я, звісно, не зізнавався, що був у Дивізії. Там кружляли москалі, якщо знайшли „жертву", тоді казали американцям: „Це є наш вояк, то віддавайте його нам". Так було. В Ауґсбурзі я був аж до ліквідації табору, тобто з осені 1945 десь аж до 1947 року.

Я продовжив правничі студії в українському університеті в Мюнхені. Часу було досталь, оскільки в таборі я нічого не мусив робити, харчували безкоштовно. Лахи також давали. Переконували нас: „Ви й так, врешті-решт, поїдете до Америки чи Канади. Ви тут не лишитеся, оскільки Німеччина зруйнована". І ми всі на ту еміґрацію чекали, ну... не я, оскільки я розумів, що в Америці буду простим

робітником, тому я продовжив навчання. Правничий факультет було легко скінчити, а німці признавали диплом. І так я зв'язав свою долю з Німеччиною на решту життя.

З Ауґсбурґа переїхав до Нового Ульму. Там також був великий табір для українців, власне, частина з них залишилася в місті напостійно. Закінчив 6-місячний торговельний курс, проте праці не міг знайти, оскільки в той період німці брали тільки своїх. Дав оголошення в німецькій газеті: „Українець. Колишній німецький вояк, закінчив торговельний курс, шукає роботи". Ніхто не відгукнувся. Деякі українці знаходили роботу на півночі, в англійській зоні. Англійці школили їх і творили вартівничі компанії, які стерегли військові казарми, магазини. Командував ними Євген Побігущий („Рен"), родом з Коломиї, до війни капітан польського війська, майор в Українській Дивізії. Мали харч, уніформу, непогано їм жилося."

ПЕРША ПРАЦЯ

„Моя перша робота була... як сказати... Паляч (кочегар) у американців. Але то тільки в 1952-му, десь так. Пізніше працював як пожежний сторож. Вишки ми робили, по дахах лазив, драбину висаджував. Нас було сімох українців, командував нами американець Вісьневський, польського походження, трошки розумів по-польськи. Давали повний харч, непогану (на ті часи) платню.

Німці до нас не мали ніяких претенсій, дали нам всім приют. Я повідомив німцям про свою участь у Дивізії ще в Ауґсбурзі.

Була „Міжнародна Організація Біженців". Там давали документи, посвідчення, що ми політичні біженці. Завдяки цьому ми мали право на перебування. Ми всі старалися якось вийти з ситуації, а це був період, коли німці були бідні й нічого не мали, хоч добре до нас ставилися."

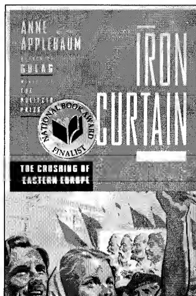
НІМЕЧЧИНА З ПОВАГОЮ ДО ДИВІЗІЙНИКІВ

„Всі колишні вояки Галицької Дивізії, які залишилися в Німеччині, отримували (отримують) німецьку військову пенсію, не так, як в Україні, де всіх їх чи на Сибір забрали і там просиділи по 20-25 років. Після закінчення війни кожен з нас писав, де він служив і йому ВІДРАЗУ давали пенсію. А треба розуміти, що до 1950-52 року в Німеччині було масове безробіття. Чому? Тому, що прийшло 2 мільйони німців з совєтського краю, прийшли з Прусії, і всім треба було дати працю. Казав мені один німець: пане Шарко, я мушу найперше дати роботу німцям, бо це їхня земля і батьківщина. Таким чином до 1952 року приблизно ми не мали праці, але отримували допомогу. У нас була книжечка і щотижня треба було заявлятися, тоді урядовець запитував: ви працюєте?–Ні, не працюю. Такій людині давали 50 марок. Це повнітю вистачало, щоб прожити."

Олівія ВАРД

IRON CURTAIN (ЗАЛІЗНА ЗАВІСА)

Скорочено.

Не можливо читати глибоку аналізу Ann Applebaum (Анн Аппельбаум) з часів радянської окупації Східної Европи, не відчуваючи холодної липкої руки радянського комунізму покладеної вам на плечі, подиху задушливого повітря поліцейської держави і тиску в грудях від описів життя порізаного й страченого з волі безликої потвори, від якої не можна було втекти.

Навіть той, хто мало знає про епоху, про яку пише Аппельбаум у книзі *Iron Curtain: The Crushing of Eastern Europe (Залізна завіса: душення Східної Европи)*—бурхливі післявоєнні роки 1945-1956 здригнеться, читаючи історію української дитини, на очах котрої весілля її кузена закінчилося кривавою масакрою, вчиненою у етнічній чистці польським комуністичним режимом. Або як угорських підлітків витягано з їхніх хат і депортовано в радянські трудові табори в ході геополітичної інженерії щодо мільйонів людей при поділі Східної Европи.

Опісля наступила більш вишукана тактика створення ідеального „Гомо совєтікус"—радянської людини—з глини розбитих і розчавлених країн під радянським чоботом. Навіть ті, хто виступав проти хибного та хаотичного капіталізму, що перед війною панував в Европі та причинився до постання нацизму, опинилися під всюдисущим поліційним наглядом.

Широке залякування, намічені вбивства, показові судові процеси, арбітрарні арешти та цензура, що охопили кожен аспект громадянського суспільства, спонукали багатьох не піднімати голови й лжесловно звеличувати нових комуністичних господарів. Інші вступили в партію з надією на кращі часи.

Аппельбаум, американка-журналістка, яка працювала для газет і журналів по обидві сторони Атлянтики, в тому числі *Economist*

(*Економіст*), *Spectator* (*Оглядач*), дописувала до *Washington Post* та інших часописів, є ідеальним автором для такого величезного проєкту. До добре удокументованого історичного рекорду, вона збагачує текст людським фактором, даючи голос постарілим свідкам і раніше засекреченим матеріялам.

Анн Аппельбаум

Дружина міністра закордонних справ Польщі Радека Сікорського, вона ділить свій час між Варшавою і Лондоном, де займає посаду в катедрі історії в Лондонській школі економіки.

Її попередня книга, *ҐУЛАҐ: Історія*, була нагороджена в 2004 році Пуліцерівською премією.

Перебуваючи в Торонті, Канада, пані Аппельбаум дала відповіді на деякі запитання.

Запитання: Чому комуністичний режим хотів усе взяти під свою контролю?

Відповідь: У їхній теорії було можливо все контролювати. Не тільки політику, а й культуру соціяльного і суспільного життя, кожна установа може бути поставленою під контролю держави. Це була оперативна теорія цієї системи, і саме це зробило її такою унікальною.

З: За допомогою параної?

В: Це був побічний ефект. Вони використовували намічені насильства, арештовували лідерів, неконформістів і поважаних в народі громадян. Це наводило страх на інших. Уже не було масових вбивств, як у попередніх часах. Але параноя з'явилася, коли ви не знали, що можна було одверто сказати, коли ви коли-небудь могли бути арештованим. Мета: знищення громадянського суспільства. Тому не дозволялося на організації поза системою. Молодіжні групи, церкви, харитативні організації були інституціями режиму. Все, що могло виявляти альтернативний погляд на світ, було взяте під контролю.

З: Чи вдалося було викорінити релігію?

В: Вони ніколи її не викорінили. У деяких випадках вони скорумпували священослужителів. Деяких намагалися перетворити на доносціків і пропаґандистів. Не всюди це вдавалося. Наприклад, у Польщі церква не тільки повернулася, але була організуючою силою суспільства. Храми були місцем, де люди могли вільно зустрічатися.

З: Яку ролю відіграли етнічні чистки?

В: Існували різні види етнічних чисток. Найвідоміший і найбіль-

ший—це німці Західної Польщі та судетських реґіонів у Чсхословаччині та Угорщині. Вигнання німців було величезним плюсом для комуністичної партії, тому що та акція була популярна, а держава раптом стала власником порожних територій. Переселення людей дало їм більше державної контролі й етнічно ці країни стали більш однорідними внаслідок геополітичної інженерії.

З: Але помимо всіх радянських зусиль, були ще великі відмінності між країнами, коли впала Берлінська стіна.

В: У1950 році ці країни виглядали дуже схожі одна на одну. Але після смерти Сталіна вони пішли різними шляхами й почалася диференціяція. Це було пов'язане з типом комуністичних партій, релігією чи політичними традиціями. З 1989 року вони стали зовсім відмінними.

З: Які тривалі наслідки цих десятилітніх репресій?

В: Параноїдна спадкова риса в політиці—вам здається, що ніби хтось іде за вами. Зокрема, в пам'яті залишилася уява про таємну кліку, яка контролює вас від імені іноземної держави. Ксенофобія виявляється в різних формах—анти-европейської, анти-іноземної. Це не є домінантним, але є. Залишилося також поняття, що держава не „наша". Щось там роблять, на що ми не можемо впливати, приймають рішення, які нам шкодять, або маніпулювати нами.

„Торонто Стар" (Переклад з англійської)

РОСІЯ ОПУБЛІКУВАЛА ДОКУМЕНТИ ПРО УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ І АРМІЮ ВЛАСОВА

Росія опублікувала два збірники документів про історію „Великої Вітчизняної війни", що стосується українських націоналістів і Російської визвольної армії генерала Власова. Про це заявив керівник Росархіву Андрій Артізов на лекції „Польща-Росія. Взаємний портрет" у Варшаві, інформує *Ukranews.*

Зі слів Артізова, „збірники допомагають у розумінні проблематики колябораціонізму й національно-визвольних рухів".

Збірники називаються „Українські націоналістичні організації в 1943-1945 роках" і „Російські колябораціоністи–Російська визвольна армія генерала Власова". Один із томів останнього збірника містить матеріяли слідчої справи генерала. Також до збірника включено документи з німецьких і польських архівів, перекладені польською мовою.

Найближчим часом плянується опублікувати в інтернеті колекції документів радянської епохи, в тому числі документів Комінтерну й архівів документів Сталіна.

Ukranews

НА КИЇВЩИНІ ВІДНОВЛЕНО ПОХОВАННЯ ВОЇНІВ АРМІЇ УНР

У місті Боярка відбулось урочисте освячення комплексу поховань воїнів Армії Української Народної Республіки.

У 1918-1919 роках волосне містечко Будаївка (тепер у складі Боярки) стало місцем поховання шести вояків Армії УНР, які загинули в боротьбі за незалежну Україну. Могили воїнів проіснували недовго. Вже у 1924 році більшовики розпочали нищення цвинтаря: пам'ятники руйнували та скидали до великих ям, могили рівняли із землею. Разом із цивільними похованнями були ліквідовані і вояцькі.

У 2009 році боярський краєзнавець Сергій Лисенко віднайшов архівні документи про могили українських воїнів. З 2009 по 2011 рік дослідники проводили архівну роботу: було встановлено імена всіх шести бійців, їх військові ранґи, дати народження і смерти, приблизні місця поховань. Згодом виконком Боярської міськради дав дозвіл на відновлення знищених комуністами могил.

Майже два роки Благодійний фонд „Ґероїка" шукав добродіїв для реалізації проєкту. 4 червня 2013 року на старому боярському кладовищі розпочалась робота з відновлення зруйнованих та впорядкування вцілівих могил. Активісти працювали 12 днів. Невеличку ділянку цвинтаря обнесли металевою огорожею, за якою було встановлено шість петлюрівських хрестів та кілька відреставрованих цивільних пам'ятників. Загалом у роботі над проєктом взяли участь понад 100 жертводавців та волонтерів.

16 червня 2013 р. духовенство УПЦ КП, УАПЦ та УГКЦ освятило відновлений цвинтар. Під час урочистостей почесну варту несли ліцеїсти-богунівці та клюб військово-історичної реконструкції „Чота пішої розвідки 3-ї Залізної дивізії Армії УНР". Над могилами полеглих тричі пролунала сальва з рушниць. В пам'ять про військові подвиги українців співали Тарас Компаніченко та гурт „Рутенія". Кілька сотень городян прийшли вшанувати воїнів та цивільних будаївців, які спочивають на старому кладовищі. Над могилами героїв, на високій щоглі, було піднято державний прапор.

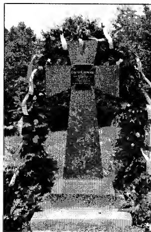
За даними „Ґероїки" на території України лишається близько 2000 могил козаків та старшин Армії УНР, які ще можна віднайти та відновити.

НА ТЕРНОПІЛЬЩИНІ ВСТАНОВИЛИ ПАМ'ЯТНИК НА МОГИЛІ БІЙЦЯ АРМІЇ УНР

28 серпня Благодійний фонд „Героїка" відкрив пам'ятник на могилі козака 3-го Кінного полку Армії Української Народної Республіки Сергія Кравченка. Урочистості відбулись у селі Озеряни Бучацького району Тернопільської області.

Подія зібрала сільську громаду та гостей з Тернополя і Києва. Почесну варту біля поховання несли військово-історичні реконструктори в одностроях Армії УНР.

„Могила Кравченка–це рідкісна пам'ятка військової історії. Річ у тому, що Сергій кохав озерянську дівчину і в бою за це село прагнув першим вдарити на більшовиків. Зарубав п'ятьох червоноармійців, однак шостий рушничним пострілом забив козака. Смерть бійця бачив командир 3-ої Залізної дивізії генерал-хорунжий Олександр Удовиченко–він і написав спогад про побратима. Завдяки цій публікації ми розшукали точне місце поховання",–розповів доброволець „Героїки" Володимир Бірчак.

Перший пам'ятник воякові був виготовлений з каменю і встановлений невдовзі після загибелі Кравченка. Вже після Другої світової війни хрест був демонтований тернопільськими комуністами. Краєзнавець Гнат Рудий на підставі спогадів, зібраних серед старожилів, встановив точне місце погребіння. Новий пам'ятник було споруджено коштом та зусиллями жертводавців і добровольців Благодійного фонду „Героїка".

Дослідникам так і не вдалось відшукати нащадків Сергія Кравченка у його рідному селі Бабчинці Чернівецького району Вінницької области.

Довідка

Благодійний фонд „Героїка"–організація, яка ставить на меті відродження українських військових поховань, встановлення пам'ятників та пам'ятних знаків на честь борців за незалежність України. Від часу створення (2010 р.) „Героїка" встановила більше 20 монументів та пам'ятних знаків у Києві, Херсонській, Рівненській, Івано-Франківській, Черкаській, Тернопільській, Хмельницькій, Дніпропетровській та Київській областях.

ПОМИНАЛЬНИЙ ДЕНЬ ВОЇНА В ТОРОНТІ

Заходом Конґресу Українців Канади, Відділ Торонто, Поминальний День Воїна біля пам'ятника в Українсько-канадському парку, українська громада вшанувала пам'ять українських та канадських полеглих героїв і ветеранів у неділю, 3 листопада.

Колона ветеранів, молоді, представників організацій зі своїми прапорами, військовиків у супроводі духової оркестри „Аванґард" пройшла маршем від української католицької церкви Св. Димитрія до монументу. Прапороносці та лицарі Колумба стали на варту з обох боків пам'ятника.

Урочистість розпочалася Соборною панахидою, яку відслужили священики Української Греко-Католицької та Української Православної церков у супроводі хору Українських Молодіжних Ансамблів „Оріон" під дириґентурою маестро Романа Ясінського.

Офіційну частину відкрив капітан Андрій Соханівський. Згадавши про те, що у Другій світовій війні один мільйон канадців служив у Збройних Силах Канади, він наголосив, що в тому числі було близько 35 000 канадців українського походження, тобто кожен десятий українець пішов воювати. Промовець відзначив, що вояки-українці здобули добру славу у військових діях, окремі стали справжніми героями і нагороджені найвищими військовими відзнаками, окремі віддали у цих битвах свої життя. Згадав про Петра Дмитрука, якого німці розстріляли у Франції. Андрій Соханівський нагадав, що велика пошана належиться воякам 1-ої Української Дивізії УНА та Української Повстанської Армії, представники яких були присутні на урочистості.

Відтак відбулося покладання вінків. Супроводжували представників Роман Назаревич та старший капрал Адам Винницький, який служив у складі Канадських Збройних Сил в Афганістані. Зокрема, вінок від

Канади поклав депутат федерального парляменту Тед Опиц, а від України–консул України в Торонто Анатолій Олійник та військовий аташе Посольства України в Канаді полковник Ігор Лікаренко, від Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА–син покійного голови Маркіяна Когута–Богдан з Василем Ахтемончуком. Серед багатьох організацій приємно було бачити молодь.

У мистецькій частині член Української Стрілецької Громади Денис Волинець прочитав вірш „Борцям за волю України", хор „Оріон" і оркестра „Аванґард" виконали кілька творів.

Наприкінці голова КУК, Відділ Торонто, Оксана Рева подякувала організаційному комітетові за підготовку Дня Воїна, всім учасникам святкувань і торонтській громаді за участь.

„Новий шлях"

УКРАЇНСЬКИЙ „П'ЄР–КАНАДЕЦЬ"

Петро Дмитрук, син українських еміґрантів, виріс у Канаді, а життя своє віддав за Францію. З початком Другої світової війни він пішов добровольцем до Королівських військово–повітряних сил Канади і був відправлений у Великобританію в 405-ту ескадрилью бомбардувальників.

Над Францією, східніше Парижа, літак сержанта Дмитрука був збитий. Сержант врятувався на парашуті, ховався в лісах, аж поки місцеві жителі не звели його з учасниками французького антинацистського підпілля.

Друзі плянували переправити Петра з Франції через Піренеї до Еспанії. Але співчуття до французів, які жили в умовах нацистського режиму насилля, вразили юного патріота, й він вирішив залишитися у французькому підпіллі. Хлопця, який завоював серед партизан авторитет сміливістю й відданістю спільній боротьбі, називали Pierre le Canadian–„П'єр–канадець". Але в 1943 році, після успішного знищення заліз-ничного ешелону з німецькими солдатами та боєприпасами поблизу села Ле Мартр-де-Вейра, нацисти схопили 23-річного Петра і розстріляли.

Родина ж Дмитрука в Канаді лише через рік дізналася про його долю. Французькі побратими не забули про подвиг Петра Дмитрука–у селі Ле Мартр-де-Вейра на його честь названа вулиця. Уряд Французької Республіки відзначив подвиг Петра Військовим хрестом. І щороку жителі Ле Мартр-де-Вейра організовують урочистий похід вулицями села, проводять поминальну службу біля його пам'ятника.

ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ ЗА ОСОБЛИВІ ЗАСЛУГИ

Встановлений 1988 року Головною Управою Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, у 1989 році випущено 500 хрестів.

Виміри: 35 мм x 35 мм, ширина стрічки блакитного кольору – 38 мм. Мініатюра: 20 мм x 20 мм, стрічка – 15 мм ширини. Хрести позолочені. Автор: інж. Василь Палієнко.

Відзначується поодиноких осіб (за життя чи посмертно) за видатну діяльність в українських комбатантських організаціях або за надзвичайні осяги для добра української справи.

Список нагороджених осіб: (* –Канада, ** –США)

А Андрусяк Іван,* Андрушко Теодор–Австралія, Андрущак Іван*, Антонишин Богдан,* Артимишин Богдан**

Б Бабій Лев,* Бабюк Теодор,** Бартіш Володимир,* Батіг Петро,* Бибик Василь,* Бігус Мирослав,* Білан Василь,** о. митрат Біланич Іван,** Білик Любомир,** Боднар Михайло,* Бойко Іван,* Бойко Микола,* Бойцун Роман,* Бойчук Михайло,* Ботюк Ярослав,* сл. п. Будний Всеволод,** Бучинський Роман,* д-р Бучок Роман,* Владика Кир Ізидор Борецький,* д-р Білик Олександер,** Березовський Михайло,** Бачинський Юрій,** Баб'як Богдан,* Бузало Віктор–Україна, Бойко Володимир–Україна, Боляновський Андрій–Україна.

В д-р Верига Василь,* Веремчук Аркадій–Україна, Висоцький Микола–Австралія, Вільшинський Юліян,* Василевич Петро,* проф. Василик Михайло–Арґентина, Врублевський Зенон–Україна.

Г Гаврилишин Омелян,* о. Ґабрусевич Юліян (капелян УД),* Гаєцький Роман,** Гайва Маріян–Великобританія, Вольф-Дітріх Гайке–Німеччина, Гальма Теодозій,*, о. митрат Ганкевич Роман,* Гармтодт Альойз–Фельдбах, Австрія, Гись Михайло,** Голинський Осип,** Голова Іван,* Гнатюк Юрій,* Гнатик Роман,* Григорович Кирило,** Гриновецький Іван,* Гузар Володимир,* Гуляк Володимир,* св. п. Гуляк Степан,* св. п. Гумінілович Степан,* Гур Олекса,* Гавірко Андрій–Великобританія, Гавриляк Роман,** Городиський Орест,** Головацький Осип, ** Гнатків Ярослав,* о. Гайманович Ярослав,* проф. Гунчак Тарас,** Гринчук Роман–Україна.

Ґ Ґаба Ярослав,* Ґембарський Михайло,* Ґшіль Йозеф–Австрія.

Д Даниляк Роман,** Владика Вінніпеґу Кир Дацюк Мирон,* Дебрицький Роман–Німеччина, Дем'янюк Петро,* Дербіш Антін,* Дойман Карль–Австрія, д-р Дражньовський Роман,** Дусанівський Богдан,* Дутка Ярослав,* Добриденко Михайло–Австралія, Держко Ярослав.*

Ж Жирун Дмитро,* Жура Борис.**

З св. п. Заброцький Василь,** Загорода Олекса,* Закаляк Ярослав,** Зуляк

Володимир,** Загачевський Евстахій,** Завальоний Йосафат,* Зорій Степан,** Закревський Андрій,** Загоруйко Орест–Австралія, Зеленчук Михайло–Україна, Зенюк Остап.**

І Івашків Осип,* Іванчик Дмитро,* о. митрат Їжик Семен,* інж. Ільницький Стефан.*

К Казанівський Добромир,* Кальба Богдан,* Кащій Микола,* Кіналь Мирослав–Австралія, Кіщук Петро–Великобританія, Кицінський Петро,* Климців Степан,* Клодзінський Іван,** Клос Роман,** Кобилянський Зенон,* Кобрин Роман,** Когутяк Корнило,* о. декан д-р Комар Микола,* Кралька Петро,* ген. Крат Михайло,** Кудла Петро,* Кучер Михайло,* Кушніренко Ілярій,* посадник міста Фельдбах Кюнцель–Австрія; Колодій Ярослав,** Кашуба Богдан,** проф. д-р Коропецький Іван,** Кедрин-Рудницький Іван,** Курпіта Петро–Австралія, Колісник Роман,* полк. Кирилюк Василь*, Король Володимир,** Кобрин Атанас,** Куценко Валентина–Україна; ген.-майор Костюк Олександер–Україна; інж. Куропась Степан,** о. Карась,** о. Коваль Нестор,** Коваль-Костюк Евген,* Коструба Евген,* Кривенький Степан,* Коморовський Андрій,* Когут Маркіян,* Куцик Євген–Україна, Климчак Роман–Україна.

Л о. митрат Левенець Михайло–Франція, Лесюк Михайло,* Лисяк Олег,** інж. Ліщинський Михайло,** д-р Лоза Михайло,** Левицький Богдан,** Литвинович Богдан–Арґентина, Ліщинецький Василь,** Лисяк Марія,** о. Левицький Богдан,** Ляш Іван,** Лаврівська Ірина,** майор США Лоґуш Михайло-Орест.**

М сл. п. Мазурик Степан,** Мацвейко Павло,* Макар Зеновій,* д-р Малецький Мирослав,* о. митрат Малюжинський Микола,* Манковський Ярослав,** сот. Мартинець Мирослав,** Михаськів Василь,* Молодецький Володимир,* Мик Микола–Австралія, Мазяр Володимир,** ген. Мулява Володимир–Україна, Мокрівський Іван,** Микуляк Петро,* д-р Мартинюк Франко,* Маців Богдан,* Мельник Майкл–Великобританія, Мота Василь,* Масликевич Олександер,* Муха Леонід–Україна, Мулик Михайло–Україна, Мамчур Іван–Україна.

Н д-р Небелюк Мирослав,* Нестор Іван,* Ніньовський Михайло.**

О Олексин Іван,** св. п. Ортинський Любомир.**

П Павлусь Володимир,* Падик Іван,* інж. Палієнко Василь,* Пандяк Григорій,* Памірчук Володимир,* Пауч Сильвестер,* інж. Підгайний Богдан,* Піжицький Петро,* Піцюра Михайло,* Палатайко Ярослав,** Проців Роман,* Припхан Роман,** Владика Прашко Іван–Австралія, о. Панчук Вернард,** Прийма Мирослав,** Пришляк Теодозій,** ген.-майор Палій Віктор–Україна, Паньків Ярослав.* Плецан Денис–Україна.

Р Різник Валентин,* Різник Ірина,* Романюк Михайло,* Роєнко Віктор,* Рудзік Михайло,* Руденький Ігор,** Рудницький Осип,** Репета Іван,** мґр. Ромах Михайло.*

С о. Савчак Іван,* Садівський Богдан,* д-р Саварин Петро,* Савка Григорій,* Савчук Михайло,* Сенькусь Ілля,* о. крил. сл. п. Сивенький Любомир–Україна, Сімків Володимир,** інж. Скіра Іван,** Слободян Ярослав,* Слупчинський Орест,** інж. Соколик Ярослав,* д-р Сокольський Остап,* Семотюк Ярослав,* Слободян Василь,* Стріль-чук Степан,** Середюк Богдан,**

Сливка Іван,** Стасів Петро,** Соколик Оксана,* Славич Андрій,* д-р Смильський Петро,* д-р Стеців Евген,** Самсон Василь,* проф. Сербин Роман,* Скоп Надія,* Сорока Андрій.*

Т Торищак Осип,* інж. Тис-Крохмалюк Юрій,** Тарнавський Богдан–Австралія, Татух Любомир,** Тавридзький Степан–Арґентина, Ткачук Осип–Арґентина, Тритяк Володимир,** Труш Осип,** Трушкевич Степан–Австралія, Тицький Роман,* Тягнибок Олег–Україна.

Ф Федорчук Іван,* Фіцик Константин,* д-р Фостун Святомир–Великобританія, Філь Леонід,* Французенко Микола.**

Х Хар Михайло,* маестро Хміль Олександер,* хор „Бурлака".*

Ц Цурковська Валентина.*

Ч Чупринда Василь,* Чепіль-Шаровська Ліза,** Чайковський Богдан–Україна

Ш Шараневич Володимир,* Шарко Богдан–Німеччина, Шуган Степан,** Шумилович Остап,* Шипка Евген,* Шкамбара Марія,* Швець Маркіян,* Шумський Роман–Україна.

Я Яськів Степан–Україна.

ЯК ДІЙШЛО ДО ВИДАННЯ АЛЬБОМУ „УКРАЇНСЬКА ДИВІЗІЯ ГАЛИЧИНА"

Ще в 90-их роках м. ст. на Головному делеґатському з'їзді Братства кол. вояків 1-ої УД УНА мене призначено завідувачем „Фотоархіву". Мої обов'язки не були чітко визначені. Але саме в цей час наші побратими, розкинені по всіх кутках західнього світу, почали задумуватися над тим, що робити зі своїми фотографіями, які збирали протягом багатьох років. Це відносилося головно до фотографій з молодих років, коли були в Дивізії на вишколах, брали участь у боях чи опинилися в полоні. Деякі зверталися до своїх місцевих Управ і цікавилися, чи хтось збирає фотографії. І так почали до мене приходити листи зі знімками, часом підписані, з датами, але, на жаль, часто не було подано, хто на тих фотографіях. В той час я дістав велику кількість знімок, які зібрав побратим Богдан Артимишин, але не мав змоги дальше цією справою займатися. Рівночасно я одержав дозвіл побратима Стефана Ільницького користуватися його неґативами.

Я збирав ці цікаві фотографії, сортував їх і старався ідентифікувати поодиноких людей. Задумувався над тим, що з ними робити. Тоді виринула думка, що варто було б скласти їх у формі альбомів, у хронологічному порядку:

Проголошення і набір до Дивізії	102 стор.	150 фото.
Перевишкіл старшин і вишколи вояків	112 стор.	165 фото.
Вишколи цілої Дивізії і старшинських кадрів	132 стор.	195 фото.
Словаччина. Марш до Югославії. Австрія. 1-ша УД УНА. Кінець війни. Індивідуальні фото: старшин, підстаршин і вояків. Юнацтво.	148 стор.	198 фото.
Полон в Італії і в Англії	102 стор.	150 фото.
Діяльність Братства в діяспорі і в Україні	134 стор.	198 фото.

Так створився комплект складений з шести альбомів (1056 фотографій). Цей комплект я возив кілька разів до Торонта на Загальні збори, де мої побратими допомогли мені ідентифікувати на знимках багатьох вояків. Опісля я скопіював цей готовий комплект і створив ще чотири комплекти. Ці комплекти були офіційно передані до: National Archives in Ottawa, Library of Congress in Washington, „Центральний Державний КІНОФОТОФОНО Архів України імені Г. С. Пшеничного" в Києві, та другові В'ячеславу Стебницькому, для передання до „Центрального Державного Архіву" у Львові. Один, неповний комплект, залишився у мене.

Розглядаючи історію Дивізії у фотографіях, шкода було, що

загальне суспільство не буде мати нагоди цього побачити. І так зродилася думка, щоб хоч малу частину цих фотографій видати у формі книжки. Вже раніше я показував комплект фотографій проф. Романові Сербинові і він заохочував мене видати книжку у формі альбома. Ми з ним почали вибирати знімки, які могли б зацікавити читача. І так, крок за кроком, створився альбом про Українську Дивізію „Галичина". Тоді я почав шукати за видавцем, який допоміг би оформити цей матеріял у книжку. З великим задоволенням я почув, що друг В'ячеслав Стебницький, технічний редактор „Пластового Шляху", готовий на себе взяти цей нелегкий обов'язок.

Ціллю видання альбому було поширення правдивої історії Дивізії у всіх областях України, навіть там, де люди ще досі живуть під впливом колишньої більшовицької пропаганди.

Братство кол. вояків 1-ої УД УНА погодилося фінансувати це видання та покрити кошти розсилки до університетів, училищ та бібліотек, провідним людям в науковому та суспільному житті України та всім членам Галицького Братства (205 примірників). З накладу 2000 примірників дотепер приблизно 500 розіслано безкоштовно.

Я був дуже здивований і приємно вражений фактом, що так багато людей в діяспорі виявили зацікавлення альбомом. Що більше, зацікавлення альбомом в США, Канаді, Англії та Австралії принесло дохід, що уможливило видання англійського перекладу.

Чи варто було видавати „Альбом"?

Появаціє книжки виконала своє завдання. До цього висновку я дійшов на підставі відгуків читачів в Україні та їх зацікавлення історією Дивізії, і, врешті, успіхом у продажі.

Після появи українського оригіналу, я чув багато голосів, щоб обов'язково видати англійською мовою. Я погоджувався, бо треба було дати можливість читачам, що вже не знають української мови, познайомитися з цією важливою сторінкою нашої історії. Дотепер відгук задовільний, але, очевидно, не можна його порівняти з зацікавленням, яке викликало українське видання. Англійською видано 500 примірників, і майже половина розійшлася. Українських книжок залишилося у Львові приблизно 400 примірників.

Слід згадати, що успіху обох альбомів у великій мірі треба завдячувати другові В'ячеславу Стебницькому, технічному редакторові альбома. Його віддана, жертвенна праця і його мистецькі здібності довели до успішного завершення проєкту. Його праця ще й досі не закінчена, бо він дальше висилає альбоми з Львова до різних установ та на подані мною адреси. Щира йому від мене подяка!

Для інформації слід згадати, що в 2010 році до мене звернулося

німецьке видавництво Munin Verlag з пропозицією перекласти український текст альбома на німецьку мову. Воно вимагало від мене дозволу скорочувати текст, відповідно до своїх потреб. Проаналізувавши ситуацію, я вирішив не дати згоди на видання німецькою мовою у скороченій формі. Я був свідомий того, що німецькі редактори скоротять в тексті те, що відноситься до наших українських стремлінь, а залишать те, що вкаже на те, що ми були вірні Kriegskameraden.

На кінець хотів би подати, що всі видатки, пов'язані з виданням обох альбомів закінчені. Я вислав до Головної Управи фінансові звіти і також вдалося мені повернути частину коштів.

Щиро дякую Управі Братства за співпрацю і заохоту до видання альбома. Також сердечно дякую своїм побратимам-приятелям за моральну підтримку і признання.

Богдан МАЦІВ

Див. оголошення на ст 80.

НА ОСЕЛІ ОДВУ ВІДБУЛАСЯ ЗУСТРІЧ ДИВІЗІЙНИКІВ

ЛІГАЙТОН, Пенсильванія.–Дивізійне печення бараболі на оселі Організації державного відродження України ім. Олега Ольжича відбулося 21 вересня.

Відбувалися приємні зустрічі з членами родини, товаришами та знайомими, зокрема товариська зустріч з Миколою Бойчуком, Євгеном Михайловим та Юрієм Цегельським–трьома ветеранами Дивізії „Галичина", опісля переіменованої на Першу українську дивізію Української національної армії.

Учасники свята, дивізійники Юрій Цегельський, Микола Бойчук, Євген Михайлів.

Продовжувалось свято під звуки чародійної скрипки Іннеси Тимочко-Декайло.

Накінець адміністрація оселі висловила щиру вдячність усім, які спричинилися до приготування торжества.

Прес-служба ОДВУ

ПРЕСОВИЙ ФОНД

В днях від 1 серпня 2013 року до 31 жовтня 2013 року надійшли такі вплати на розбудову журналу:

по дол. 15.00: Я. Колодій–Пенсільванія, Н. Чабалка–Торонто **разом 30.00**
дол. 75.00: д-р А. Мосійчук–Фльорида **разом 75.00**
по дол. 25.00: В. Мазяр–Торонто, пані І. Корж–Меріланд **разом 50.00**
дол. 45.00: пані О. Корж–Меріланд **разом 45.00**
дол. 192.09: М. Корчак–Франція **разом 192.09**

Як нев'янучий вінок...

На свіжу могилу бл. п. Маркіяна Когута, замість квітів на його могилу, на пресфонд „Вісті Комбатанта" Станиця Братства кол. вояків 1-ї УД УНА в Торонто та Крайова Управа жертвує **200.00**

У 70-ту річницю створення Дивізії „Галичина", в пам'ять незабутніх Ігоря Чмоли (пом. IX.1997р.) і брата Юрія Ференцевича (пом. II.2011р.) на пресфонд „ВК" висилає Оля Чмола **100.00**

Як нев'янучий вінок на могилу найдорожчого братчика Аскольда Підгайного і батьків Анни та Богдана Підгайних складає дочка Ляриса Пришляк з дітьми **150.00**

Як нев'янучий вінок на свіжу могилу Юрія Коморовського, дорогого друга з приємних дитячих часів на оселі „Ґоверла", складає „Нюка" Ляриса Підгайна-Пришляк **100.00**

На могили бл. п. побратимів Богдана Чамбула та М. Рудзіка Станиця Братства кол. вояків 1-ї УД УНА в Торонто жертвує **200.00**

В пам'ять бл. п. дорогого батька П. Олійника, котрий відійшов у засвіти, жертвує на ліки хворим дивізійникам в Україні дочка Віра **200.00**

В двадцяту річницю смерти бл. п. брата Михайла Піцюри складає на „Вісті Комбатанта" сестра Евгенія Піцюра–Швець **200.00**

Дорогі Побратими!

Висилаю Вам чек на суму $328 – вислід збірки на пресовий фонд Вашого журналу. Внизу список жертводавців. *(замість квітів на могилу побратима Володимира Кецуна)*

З пошаною до Вас, ***Теодосій Андрушко***

Теодосій Андрушко–100.00, Михайло Ковалик–65.00, КУ Братства 1-ї УД УНА–50.00, Станиця Братства кол. вояків 1-ї УД УНА–50.00, Михайло Чепак–20.00, Матвій Дацків–20.00, Петро Курпіта–20.00, Володимир Перчук–10.00, Василь Станко–10.00 **Разом 345.00**

ЩИРО ДЯКУЄМО ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ.

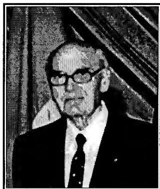
І. Кушніренко–адміністратор

Відійшли у вічність...

МИХАЙЛО РУДЗІК

1.I. 1922 – 30.X. 2013

Народився в с. Чорнокінці Малі, Чортківського району. Батько Григорій, мати Анна з дому Савчук. Замолоду цікавився футболом і грав у місцевій дружині воротарем.

У 1944 році зголосився до дивізії „Галичина". Пройшов вишкіл у протитанковій артилерії й закінчив війну на фронті під Фельдбахом в Австрії.

Попавши в англійський полон, виконував охоронну службу в таборі біля Ріміні. У травні 1947 року дивізійників перевезено до таборів військовополонених у Великобританії й після звільнення восени 1948 року працював на різних роботах.

У січні 1952 року прибув до Канади й залишився в Торонті у брата Миколи, який був його спонсором.

Закінчивши технічний курс, працював у великій фірмі й обслуговував й направляв холодильники й кухні по домах.

Був діяльним у Братстві кол. вояків 1-ої УД УНА в Торонті, виконуючи різні функції, а особливо протоколярного секретакя у крайовій та станичній управах. Був парохіянином церкви св. о. Николая. Належав до інших громадських організацій. Як член солідно виконував свої обов'язки.

Був дуже товариський та гостинний, жертовний на громадські й церковні цілі. Допомагав рідним в Україні.

Любив життя, товариство. Якщо щось не так складалося, як гадалося, казав: What the heck, that's life!

Залишив у глибокому смутку дружину Таню й родину в Канаді й Ураїні.

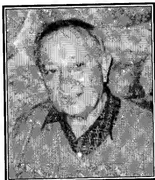
Похорон відбувся з церкви св. о. Николая в Торонті на дивізійну секцію цвинтаря ім. св. Володимира в Оквіл.

Вічна Йому пам'ять!

Роман Колісник

МАРКІЯН КОГУТ

8.VI. 1926 – 28.VIII. 2013

Був між нами Маркіян. Веселий, привітний, жартівливий, патріотичний, завжди готовий помогти. Справжній „львов'як"! Прожив він дуже небезпечне життя. Бо вже у 13 років у його тендітне життя прийшла війна. Жорстока, безпощадна.

З приходом німців прийшлося йому працювати перекладачем в робітничій організації ТОДТ. У Дніпропетровську заприхильно ставився до робітників і за це його начальник покарав. Тому він повернувся самочинно до Львова й тут його посадили до концтабору. Згодом був під поліційним наглядом.

Коли влітку 1944-го його старший брат Тарас, який їхав з Дивізією під Броди, зустрів у Львові вдома Маркіяна й, вислухавши розповідь про його клопоти, порадив зголоситися до дивізії „Галичина".

З перших військових днів написав спомин про нього побратим Василь Горбатюк:

„У вагоні сидів друг Когут, родом зі Львова, якого всі любили за його веселу вдачу та за те, що завжди піяв, як справжній півень, та розвеселяв засмучених".

У тих вагонах всзли дивізійних рекрутів з Нойгаммеру на вишкіл в Угорщину й комендант-німець забороняв виходити з вагонів, а Маркіян мав велику спрагу та хотів на зупинці напитися води. А той німець почав стріляти й мало його не вбив, тільки поранив.

Після вишколу їх розділили до підрозділів кавалерійської дивізії, в якій вони вишколювалися, і післали на фронт. Маркіян був у артилерії та попав у совітський полон. Подаючи місце народження в Карпатській Україні, його як угорського громадянина евакуювали до Угорщини. Свої переживання та пригоди він описав у спогадах „Перехресними дорогами до волі" (див. *Вісті комбатанта*, ч 3, 2012).

Згодом перейшов до Австрії, звідки виеміґрував до Канади. В Канаді Маркіян спершу працював за контрактом у фермера, який навіть не давав доволі їсти, то ці обставини зголосив до уряду праці й йому дали іншу роботу.

В Едмонтоні закінчив курс обслуговування важкої будівельної машинерії. Короткий час працював автоводієм в Алясці. Врешті замешкав у Торонті, де працював у подорожній аґенції та незабаром потім відкрив першу в Торонті дуже успішну аґенцію "Bloor Travel".

З проголошенням незалежности України Маркіян дуже часто відвідував Львів. Жертвував на різні проєкти в Україні, наприклад, влаштував і допомагав шпиталеві для дітей-туберкульозників у Івано-Франківську. Спонсорував переїзд

своєї родини до Канади й допоміг в еміґрації десяткам людей.

Він був низького росту, але любив спорт: грав у відбиванку й копаний м'яч. Танцював в ансамблі Народного дому й там співав у хорі. Знав напам'ять цілу Службу Божу.

Довгі роки Маркіян парубкував. Бо каже наша пословиця: нареченої і конем не об'їдеш. Так що? Він сів на літак і „об'їхав усіх арґентинських ковбоїв". І свою дружину Таню привіз до Торонта.

Від 2005 року Маркіян був головою Станиці Братства дивізійників у Торонті, найбільшої у цілому світі. А були станиці в США, Бразилії, Арґентині, Австралії, Німеччині й Україні, де приблизно тисячу членів в переважній більшості були воїни, які брали участь у боях під Бродами, а згодом пережили довгорічну каторгу на Сибіру. Про них Маркіян ніколи не забував. І замість квітів на його могилу, просив дати пожертву на допомогу побратимам-дивізійникам в Україні.

Одного разу Маркіян сказав, що він хворий на рака. І не будуть робити ніякої курації. Бо, як спеціяліст сказав: рак у стравоході, то, на жаль, нічого не вдієш. „Правда, ми можемо вбити кожного роду рака, але… разом з ним вб'ємо й пацієнта",–додав лікар.

І Маркіян погодився з своєю долею. Як каже пословиця наша: в товаристві і смерть мила. А його товарство? Ліпшого собі не бажати: прекрасна дружина Таня, три сини, як красиві канадські клени… І внуки, і побратими, і приятелі…

Похоронні відправи відбулися в катедрі св. свщм. Йосафата в Торонті, а тлінні останки спочили у родинному гробівці у Львові.

На багатолюдній тризні віддали йому пошану численні люди. В імені побратимів Станиці найсердечніші співчуття родині зложив Роман Колісник, закінчуючи висловом славного американського генерала МекАртура: Old soldiers never die, they just fade away. (Старі воїни ніколи не вмирають, вони тільки непомітно віддаляються).

У пам'ять св. п. Маркіяна Когута на допомогу побратимам-дивізійникам в Україні зложили:

Таня Когут з синами – 200 долярів, по 100 долярів: Я. Р. Ботюк, Р. Закалужний, Р. Колісник, А. Коморовський, Е. Коструба, І. Кришталович, М. Кшик, Стефан І. Мартин, Галина Мекевой, Рома Опалевич, В. Постоловський, В. Савка, С. Смірнов, Лідія Теслевич, Я. і О. Соколик; по 50 долярів: Оксана Балабан, Віра Вергановська, Дарія Голик, Параня Закалужна з родиною, Іван Когут, Любомира Матвіяс, Ірена Мороз, Ірена Савка, В. Славич, Ольга Хорунжак; Е. Бочан – 40 долярів; Марта С. Реплянська – 25 долярів; по 20 долярів: В. Драбик, Емма Качор, Г. Кудла, Б. Музичка, Марія Рикалюк; Б. Левицький – 10 долярів.

Разом 2375 долярів переслано до Галицького Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Львові.

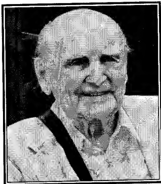
На Фонд навчання уроків про Голодомор в державних школах провінції Онтаріо зложено 3815 долярів.

На Дослідчо-Документаційний центр – Фонд дивізійників зложено 475 долярів.

Р. Колісник

БОГДАН ШАРКО

31.X. 1920 – 11.IX. 2013

У Мюнхені, Німеччина, помер голова Крайової Управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА Богдан Шарко. Він був один з засновників Братства у 1950 році й членом управи від того часу. Займався організацією поїздок на могили полеглих дивізійників до Австрії, відзначенням ювілеїв дивізії „Галичина", дописував до журналів „Вісті Братства" у Мюнхені, „Вістей комбатанта" в Канаді й до інших часописів. Опікувався й допомагав побратимам, особливо майорові Евгенові Побігущому і його дружині.

Залишив у глибокому смутку дружину Гельґу, дочку Тетяну Розстальну з родиною і брата Мирослава.

Помер співак, бандурист і воїн

Богдан Шарко належав до невгамовних і відданих пропаґаторів української пісні в Европі.

Народився 31 жовтня 1920 р. у селі Вікторів в родині греко-католицького священика. 1938 року закінчив українську гімназію в Станіславові. Саме там почалася його музична освіта (фортепіяно), де вчив його проф І.Недільський. Там же вчився солоспіву, що продовжував згодом у Львові, а з 1946 р. в Мюнхені.

Але дещо раніше в його життя вторглася війна.

Він перебивався крізь життя в складний історичний період Европи, жив в безжалісний час. Остаточно на місце свого скитальського життя вибрав Мюнхен.

З 1950 року він діяльний співак-бандурист у Німеччині та Франції. Виступав також як концертовий співак-баритон. Можна було його почути на хвилях баварського радіо та Радіо Баня-Лука (тоді Югославія). Багатьом відомі його платівки: „Пісні при бандурі" та „Українські релігійні пісні" (при супроводі органів).

Любов до музики передалася йому від батька, отця Ярослава, відомого в околиці тенора-соліста, матері Ірини, яка грала на фортепіяно, а також від дідуся по материнській лінії, котрий музикував на цитрі.

Пана Богдана часто бачили в церкві, на молитві, він вважав, що це дуже важливо, зокрема тому, що греко-католицький храм у Мюнхені–це одне з небагатьох місць, де ще можна почути українську мову.

Богдан Шарко йшов через життя з кулеметом та бандурою, намагаючись поставити в практику право України до свободи, а разом з тим дати вільне дихання нашій Церкві. Як бачимо нині–ця ціль була досягнена.

Вічная Йому пам'ять!

Редакція
„Християнського Голосу"

P.S. *Див. Спомин з Дивізії Богдана Шарка (ст. 107)*

МИХАЙЛО ОЛІЙНИК
8.IV.1922 – 31.VIII.2013

Народився в с. Ясенівці Золочівського району, Львівської області. Народну школу закінчив у рідному селі, а сьому клясу–у Золочеві.

За більшовицької влади працював на залізничній дорозі Золочів–Зборів, яку поширювали на двоторову до Тернополя.

В листопаді 1941 року німці вивезли до копальні вугілля у Бохум, Вестфалія, звідки на весну 1944-го зголосився до Дивізії „Галичина".

Пройшов рекрутський вишкіл у Нойгаммері в 3-ій сотні 30-го полку. У Словаччині служив у 1-ій сотні 31-го полку. Після маршу до Словенії 9 березня 1945 року був поранений в руку біля рам'я. Пробув у військових шпиталях в Целє, Маріборі, Кляґенфурті, Інсбруку й у містечку Іґелет, де застав його кінець війни.

За допомогою Українського комітету влаштувався в переселенчому таборі в Інсбруку, а згодом перенесений до Ляндеку. Звідтам переїхав до табору Карльсфельд у Німеччині. Коли його роз'язали, опинився в таборі Фрайман біля м. Мюнхену. Тут познайомився з дівчиною, яка працювала в ресторані, Марією Дибач.

Зголосився на роботу до копалень вугілля у Шварценберґ в Бельгії. Перед від'їздом одружився й після трьох місяців праці приїхала до нього дружина. У 1948 році народилася донечка Віра.

У 1951 році сім'я еміґрувала до Канади. Два місяці працювали й жили на фермі біля м. Брантфорду в Онтаріо. Опісля Михайло отримав працю в залізній фабриці Candian Bridge у Віндсорі, Онтаріо. У 1953 році народився син Юрко. Після 19 років цю фабрику закрили й Михайло отримав нову роботу у міській раді Віндзору–городника в парках.

У 1971 році відійшла у вічність дружина Марія, і він проживав у домі, який сам збудував.

Побратим Михайло Олійник був членом СУМу, Ліґи українців Канади.

Підтримував щедро журнал „Вісті комабатанта" та жертвував щорічно на допомогу побратимам-дивізійникам в Україні.

Похований з церкви св. Володимира і Ольги на цвинтарі Heavenly Rest у Віндзорі біля дружини Марії.

Залишив у глибокому смутку дочку Віру в Торонті й сина Юрія біля Віндзору з родинами, родину в Україні, приятелів та побратимів.

Вічна Йому пам'ять!

Роман Колісник

БОГДАН ТОМА ЧАМБУЛ

Чамбул Богдан народився в с. Денисові на Тернопільщині. З приходом німців почалися вивози на примусову роботу до Німеччини. У 1942 році призначили на роботу його сестру й замість неї у червні поїхав шістнадцять і піврічний Богдан. Працював у бавора під Віднем і різав у лісі дерева. Осінню 1943 року він з товаришом Іваном Стецьким зголосилися до війська. Однак їх примістили у таборі поміж росіян і вони будували фабрику у Відні. Але в лютому 1944 року вони отримали покликання з Військової Управи у Львові і поїхали до Дивізії „Галичина",яка стаціонувала у Гайделяґрі.

Богдана призначили на вишкіл до важкого дивізіону артилерії, з яким пройшов бої під Бродами, а далі бойові дії у Словаччині, Словенії та на фронті під Фельдбахом. Після капітуляції він з групою німців і українців пішли до Баварії в Німеччині, де були їхні родини. З пригодами й допомогою цивільних німців Богдан прибув 8 червня 1945 року до батька, матері й бабці, яких евакуювали до Німеччини з-під фронтової полоси в Галичині. Вони працювали на полі у багатого господаря.

Але вже наступного дня два американські вояки прибули й провірили, що він має знак крови під пахвою, тому забрали до тюрми. (Хтось побачив його й зголосив до американської влади.)

Після трьох днів з тюрми перевезли до таботу просто неба, де він пробув місяць у невигодах і голоді. Звідтіля перевезли до табору в Дахав. Звільнений 16 червня 1946 року. Поїхав до табору переселенців УННРА в Інґоль-штадті, де перебували його батьки. (Ці події Богдан Чамбул описав у своїх споминах у „Вістях комбатанта", чч. 2, 1998, 4, 2003, 1, 2004).

Прибувши до Канади, Богдан Чамбул одружився і був діяльним в громадському й церковному житті. Був секретарем Клюбу „Карпати" у Скарборо, членом управи Братства кол. вояків 1-ої УД УНА, Станиця Торонто.

Родина Чамбулів виховала двох синів–Бориса й Любомира, обидва олімпійські спортсмени, доктори хіропрактики. Борис встановив 1978 року рекорд метання диском Канади й Коммонвелту.

Богдан помер 18 жовтня 2013 року, проживши 87 років. Залишив у глибокому смутку дружину Ольгу, з якою прожив 62 роки, синів Бориса й Любомира, внучок Біянку і Делані.

Похорон відбувся з церкви св. Петра і Павла Української Католицької Церкви, Скарборо, на дивізійну секцію цвинтаря св. Володимира в Оквіл.

Роман Колісник

ТЕОДОР ОЛІЙНИК
28.X.1921 – 18.VI.2013

Теодор народився в селі Прошова повіт Тернопіль в родині Теодора і Анни Олійників. В рідному селі закінчив народну школу. За більшовицької окупації 1939-41 року працював поштарем.

В 1944 році виїхав до Німеччини, де працював в молочарні. Цього ж року зголосився до Дивізії „Галичина". Пройшов військовий вишкіл в Нойгаммері, був приділений до штабу Дивізії, з котрим перебув постій у Словаччині і на фронті в Австрії біля Фельдбаху.

По капітуляції Німеччини в травні 1945 року переходить через Австрію до Німеччини, де в місті Саальфельд/Саалє перебували його односельчани. Тут одружився з Марією з дому Сампара (уже покійна) в 1947 р., яка походила з його села. В Німеччині народився їм син Ігор, вже покійний.

В 1952 році вони еміґрують до Америки і осідають у Філядельфії. До пенсії працював механіком.

В громадському житті був активним у Станиці Братства кол. вояків 1-ої УД УНА у Філядельфії, секретарем Українського Робітничого Союзу, членом УСК „Тризуб", членом УОКЦентру та Товариства українських сеньйорів при УОК Центрі. Жертовний на різні громадські організації і церкву.

Микола Бойчук

ВАЛЕНТИНА ЦУРКОВСЬКА
1925 – 2013

Народилася на Полтавщині. Померла після довгої недуги Альцгаймера 3 липня 2013 р. в Торонті.

Медсестра дивізії „Галичина", у таборі полонених у Ріміні, Італія, познайомилася з лікарем д-ром Романом Цурковським і вони одружилися.

Приїхавши з Великобританії до Канади в Торонто, брала активну участь у громадському житті. Була членом Станиці Братства дивізійників у Торонті, була дуже активна в управі Української Суспільної Служби, в якій була заступником голови, представником до КУК, проводила програму „Світлиця".

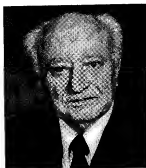
Похована на цвинтарі св. Володимира в Оквіл. Залишила в глибокому смутку дітей: Маріянну, Адріяну, Юрія, Мирослава та Роксоляну.

РОЗШУК

Відомості про колишнього вояка Дивізії „Галичина" Володимира Авраамовича шукають його родичі, лікарі зі Львова. Відомості про нього проситься слати на електронну адресу: lyubomyr61@bigmir.net

Видавництво „Літопис УПА", Т-ва к. В. УПА в Канаді і США
Об`єднання Колишніх Вояків УПА США і Канади

діляться сумною вісткою, що 17 жовтня 2013 р. в Торонто по важкій недузі на 86 році життя помер вояк УПА, головний адміністратор видавництва „Літопис УПА", активний громадський діяч

сл. п. Микола КУЛИК – „Дорошенко"

Народився 24 вересня 1927 р. в селі Німстів Любачівського повіту Львівського воєводства (тепер Польща) у родині Івана та Ганни („Цікава") Кулик. В родині, окрім Миколи, було ще 5 синів і 3 сестри.

Після закінчення народної школи у рідному селі продовжував навчання у м. Чесанів, де вступив до юнацької сітки ОУН.

У 1942 р. член „Юнацтва ОУН", псевдо „Крук". З 1943 р. – станичний інформатор СБ ОУН, а з квітня 1944 р. – станичний с. Німстів (станиця „Ненаситець") псевдо „Дорошенко". 11 лютого 1945 р. був ранений, внаслідок чого втратив функціональну здатність лівої нирки та отримав каліцтво кисті правої руки. 27 липня 1945 р., рятуючись з пастки російського НКВС, був вдруге тяжко ранений розривною кулею в ліве стегно та ліву долоню. Згідно наказу ч. 2/46 військового штабу ВО-6 „Сян" (ТВ-27 „Бастіон") УПА-Захід від 25 травня 1946 р., відзначений двома срібними зірками. Після п'ятимісячного лікування від січня до березня 1946 р. виконував функцію ланкового і господарчого самооборонного кущового відділу (СКВ). З квітня 1946 р. – інтендант курінного шпиталя УПА, а відтак – політвиховник СКВ „Трембіта І" у 4-му районі округи ОУН „Батурин". Згодом перебував у підстаршинській школі УПА в Ярославщині, курсанти якої були демобілізовані.

Після виселення українського населення з Закерзоння, у складі одного роя відійшов на західні землі Польщі, де проживали виселені

українські родини. Службу в УПА завершив рейдом, спільно з побратимами Іваном Козаком – „Борисом" і Володимиром Низом – „Волиняком", через територію Польщі і Чехословаччини до американської окупаційної зони Німеччини, куди прибули 27 вересня 1950 року. У Німеччині навчався у технічній школі, де отримав професію автоелектрика.

У листопаді 1951 р. переїхав до Канади, де в Раєрсонському інституті закінчив торговельні курси та отримав диплом „Business-management". У 1955 р. в Торонто організував власне підприємство з перевезення будівельних матеріялів для прокладання доріг.

У 1959 р. одружився з Євгенією Ходань, з якою виховали синів – Андрія і Романа, яка відійшла у вічність 29 лютого 2004 року.

Від 1976 року член-засновник видавництва „Літопис УПА", а згодом адміністратор та організатор фондів, завдяки старанням якого вийшло понад 100 томів.

У Канаді понад 24 роки очолював Головну управу Товариства колишніх вояків УПА в Канаді, заснував секцію для вояків УПА на цвинтарі Св. Володимира в м. Оквил. Згодом, як голова комітету, забезпечив побудову пам'ятника „Слави УПА" на тій самій секції у травні 1988 р., за що від Конґресу Українців Канади був нагороджений „Шевченківською медаллю". У 1992 р. обраний головою Крайового Комітету до святкувань 50-річчя УПА в Канаді та організував у серпні 1992 р. поїздку 230 осіб „чартерним" літаком в Україну.

Став членом Українського відділу № 360 Королівського Канадського Леґіону, а згодом – членом управи і скарбником. Організатор побудови у 2000 р. пам'ятника Пилипу Коновалу, кавалеру найвищої нагороди Великобританії – Хреста Вікторії, у його родинному селі Кутківцях Чемеровецького району Хмельницької області в Україні.

Був членом і співпрацівником інших українських громадських і ветеранських організацій Канади. У 2001 р. зредаґував та перевидав в Україні чотиритомник „Спомини та роздуми" Володимира Макара.

Залишив у смутку синів Андрія, Романа з дружиною Ромою, онуків Іванка і Еліс, брата Петра, сестру Марію, багатолітню співпрацівницю Наталію Солтис, ближчу і дальшу родину та друзів. Похований на цвинтарі св. Володимира в м. Оквил, Онтаріо. Як нев'янучий вінок на могилу Покійного складати пожертви на „Літопис УПА":

Litopys UPA, P.O. Box 97, Station, "C", Toronto, ON, M6J 3M7
www.litopysupa.com

ЗМІСТ ЖУРНАЛУ ЗА 2013 РІК

КОМЕНТАРІ

ст.

ПІСЛЯВИБОРЧІ СПОСТЕРЕЖЕННЯ І ПРОГНОЗИ

ЛЮДИ, ПОДІЇ, ОПІНІЇ

УКРАЇНА СЬОГОДНІ

СВІТОВИЙ КОНҐРЕС УКРАЇНЦІВ

УКРАЇНА у XX СТОЛІТТІ

„РУССКІЙ МІР"

УКРАЇНСЬКА ДІЯСПОРА

КОНКУРС з УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ім. П. ЯЦИКА

ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ

ПОЛЬСЬКА КАТАСТРОФА ПІД СМОЛЕНСЬКОМ

ІСТОРИЧНІ РОКОВИНИ

ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

ІНСЦЕНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ НА ВІЙНАХ

СПРАВИ ЦЕРКОВНІ

НАШІ СУСІДИ–РОСІЯ

НАШІ СУСІДИ – ПОЛЬЩА

ВИЗНАЧНІ ПОСТАТІ

НАШІ ПОБРАТИМИ

СПОМИНИ

ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ГЕРОЇВ

ОГЛЯДИ, РЕЦЕНЗІЇ

БРАТСТВО кол. ВОЯКІВ 1-ої УД УНА

ТІ, ЩО ВІДІЙШЛИ:

ЗМІСТ

(Продовження)

ПОЛЬСЬКА КАТАСТРОФА ПІД СМОЛЕНСЬКОМ

НА ВІЙСЬКОВІ ТЕМИ

Закінчення на стр. 140